

«ЮТУҚЛИ ГАЗЕТА» АКЦИЯСИДА ИШТИРОК ЭТИНГ ВА АВТОМОБИЛЬ ЮТИБ ОЛИНГ!

24.

YouTube @Xolisnazar

Instagram @Xolis_nazar

www.mahalladosh.uz

Маҳалла

№ 31
(2013)
2021 йил 31 июль

ҲАР ИККИ КУНДА БИТТА БОЛА «АВАРИЯ»ДА ВАФОТ ЭТМОҚДА 4.

ДАВЛАТ РАМЗЛАРИГА ҲУРМАТСИЗЛИК ҚАНДАЙ ЖАЗОЛАНАДИ? 14.

ФЕРМЕРДАН ЕР ВА МАҲСУЛОТ МАЖБУРАН ОЛИБ ҚЎЙИЛЯПМИ? 19.

ИМТИЁЗЛАР ҲУДА-БЕҲУДАГА БЕРИЛМАСЛИГИ КЕРАК

5.

КУЧ ИШЛАТАР ТИЗИМДА ИШЛАБ, КУЧ ИШЛАТИШ МУМКИНМИ?

7.

ИНТЕРНЕТ ЎЗБЕКИСТОН УЧУН ХАВФЛИМИ?

15.

ТЕКИНГА БЕРИЛАЁТГАН ВАКЦИНА ТЕКИНГА КЕЛМАЯПТИ

17.

ҲОКИМ ДЕПУТАТ БЎЛИШНИ ИСТАМАСА ҲАМ БУНГА МАЖБУРМИ?

Яқинда Юнусобод туманида депутатликка сайлов бўлибди. Овоз бериш натижасига кўра, тумanning янги ҳокими Жаҳонгир Иброҳимов депутатликка сайланган. Муҳокамаларда жамоатчилик сайловнинг ҳаққонийлигига шубҳа қилиб, норозилигини билдирмоқда. Шахсан менга ушбу жараёнда бирор фэйриабийлик кўринмади. Ҳаммаси рисоладагидек: агар ҳоким депутатликка сайлана олмай қолганида бу сенсация бўларди...

Лекин бундай бўлиши мумкин эмас, сайланмаса қонун бузилиб қолади. Чунки «Маҳаллий давлат ҳокимияти тўғрисида»ги қонуннинг 1-моддасида «вилоят, туман, шаҳар ҳокими вилоят, туман ва шаҳарнинг олий мансабдор шахси бўлиб, айна бир вақтда тегишли ҳудуддаги вакиллик ва ижроия ҳокимиятини бошқаради», деб белгиланган. Яъни ҳоким, ҳоким этиб тайинланиши билан, юқоридаги қонун талабидан келиб чиқиб автоматик равишда вакиллик ҳокимияти, яъни депу-

татларни ҳам бошқаришга мажбур. Бунинг учун эса у депутат этиб сайланиши шарт. Бошқа йўли йўқ. Сайлана олмай қолса, қонун талаби бузилади, маҳаллий давлат бошқаруви расво бўлади. Давлатчиликни шарманда қилиш мумкинми? Албатта, йўқ. Шунинг учун сайловларда нима учун доим ҳокимлар ғолиб бўлишига ҳайрон қолиш керак эмас. Оддий айтганда, **ҳоким депутат бўлишни истамаса ҳам депутат бўлишга мажбур.** Қизиги шундаки, давлат бошқарувидаги

узоқ йиллардан буён давом этиб келаётган бу **МАНТИҚСИЗЛИК**ни бекор қилиш ҳақида шахсан Президент Шавкат Мирзиёев бир неча бор тўхталиб ўтган.

Ҳатто ушбу масала Президентнинг 2019 йил 17 январдаги ПФ-5635-сон билан тасдиқланган «2017-2021 йилларда Ўзбекистон Ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини «Фаол инвестициялар ва ижтимоий ривожланиш йили»да амалга оширишга оид давлат дастури»да белгиланган эди.

Дастурнинг 28-бандида 2019 йил 1 март санасига қадар «**ҳокимнинг халқ депутатлари Кенгаши раиси сифатидаги мақомини бекор қилиш**» кўрсатилиб, бунга Олий Мажлис палаталари, Вазирлар Маҳкамаси, Адлия вазирлиги, Қорақал-

поғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари масъул этиб белгиланган.

Кейин мазкур масалада Олий Мажлис палаталари Кенгашининг 2019 йил 14 февралдаги 2349-III/КҚ-506-III-сонли Қўшма қарорига асосан, вилоят, туман, шаҳар ҳокимларининг халқ депутатлари Кенгаши раиси сифатидаги мақомини бекор қилиш масаласини ўрганиш юзасидан ишчи гуруҳ тузилган ва унга ўша вақтдаги Сенат раисининг ўринбосари Светлана Артикова раҳбар этиб белгиланган.

Лекин ўтган даврда ушбу ишчи гуруҳи қандай ишлаганини кўпчилик қатори мен ҳам билмайман. **Билганим шуки, Президент фармони билан тасдиқланган бутун бошли Давлат дастуридаги вазифа бажарилмади.**

Кўплаб сайловчилар номидан келиб чиқиб, Президент ташаббуси ва фармони талабини бажармаган барча масъуллардан норозилигимни билдирмоқчиман! Ишни эпландиганларга бериш керак эди...

Камига Президент сайлови яна эшик қоқиб турибди.

Аммо ҳали ҳам кеч эмас. Ҳаракатлар стратегияси доирасида ўз муддатида бажарилмаган ушбу масалани охирига етказиб, **ҳокимларнинг халқ депутатлари Кенгаши раиси сифатидаги мақомини бекор қилиш шарт!** Бу ҳақиқий маънодаги **янги Ўзбекистон ва янги бошқарувни** англаган бўларди. Хуллас, ҳечдан кўра кеч яхши!

Расул КУШЕРБАЕВ, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати.

МЕНДА САВОЛ БОР...

«Суғурта мукофотини олсам бўладими?»

— Кредитга 5 дона автомашина сотиб олганман. Уларнинг барчасини гаровга қўйиб, суғурта қилдирганман. Кредит қарзини муддат тугашидан 2 йил олдин тўладим. Суғурта мукофотини олсам бўладими?

Исмоил ҲАЙДОРОВ, Тошкент шаҳри.

Фаррух ЖЎРАЕВ, Адлия вазирлиги масъул ходими:

— Фуқаролик кодексининг 948-моддасига асосан, суғурта шартномаси, агар у кучга кирганидан кейин суғурта ҳодисаси юз бериши эҳтимоли йўқолган ва суғурта хавфининг мавжуд бўлиши суғурта ҳодисасидан бошқа ҳолатлар бўйича тугаган бўлса, тузилган муддати келишидан олдин бекор бўлади.

Суғурта шартномаси юқоридаги кўрсатилган ҳолатлар бўйича муддатидан олдин бекор бўлганда, суғурталовчи суғурта мукофотининг бир қисmini суғурта амал қилган вақтга мутаносиб равишда олиш ҳуқуқига эга.

ТАҲРИРИЯТДАН. Тан олиш керак, бугун халқ вакили бўлиб сайланган маҳаллий Кенгашлар депутатлари ҳамон халқ ишончини қозона олгани йўқ. Сайловчилар ҳали-ҳануз депутат деганда, **сайловлар вақтида ваъда бериб, кейин йўқ бўлиб қоладиган шахсларни** тушунишади.

Афсуски, маҳаллий Кенгаш депутатлари ҳам ўз ҳақ-ҳуқуқлари ва мажбуриятларини тўла англаб етмаётир. Чунки бугун сессияларда иштирок этаётган депутатлар ҳокимга кенгашни бошқараётган депутат, кенгаш раиси сифатида эмас, ўзи бўйсунадиган ижро ҳокимияти раҳбари, дея қарамоқда. Шу вақтгача бўлиб ўтган сессияларда кўпи билан 1-2 депутатнинг Кенгаш раиси ёки бирор сектор раҳбари кўзига тик боқиб савол берганини айтмаса (улар ҳам ҳоким бўйсунувида бўлмаган муассасаларда ишловчилар), қолганлари фақатгина дакки эшитиш учун турғазилганда, ерга қарашни қойиллатишади, холос. Очиғи, ижро органи

раҳбари бўлган ҳокимларнинг маҳаллий парламент вазифасини бажарувчи Кенгашларга сайланиши ҳамда **ўз-ўзига ҳисобдор, назоратчи бўлиб қолаётгани** давлат бошқаруви соҳасида ҳал қилиниши лозим бўлган масала бўлиб қолмоқда. Афсуски, яккаҳокимликка ўрганган ва жамоатчилик назоратини, танқидини қабул қилолмайдиган ҳокимлар томонидан Кенгашнинг эркин фаолият юритиши ва депутатларнинг бемалол фикр билдириш имконияти иложи борича чекланади. **Ўз-ўзидан депутатлар ҳам «сен менга тегма, мен сенга тегмайман»** муҳитига мослашиб қолади.

Кенгаш фаолиятига қандайдир ижобий ўзгариш киритиш учун ҳокимларни Кенгашга раҳбарлик амалиётини бекор қилиш эмас, энг аввало, **ҳокимларнинг депутатликка сайланишига чек қўйиш афзалроқ.** Ана шундагина ижро ҳокимиятидан ҳоли Кенгаш мустақил равишда муаммоларни таҳлил қилиши оз бўлса-да, халқнинг дардига малҳам бўлиши

мумкин.

Шу билан бирга, Кенгаш чинакам мустақил бўлиши учун у моддий-техник жиҳатдан ҳам мустақил бўлиши лозим. Яъни ўзининг алоҳида биноси ва ижро аппарати бўлиши керак. Шундагина ҳокимларнинг бевосита депутатларга бўлган таъсирини йўқотишга эришиш мумкин. Депутат ўз ҳақ-ҳуқуқларини билса бас, ҳозирги қонунчилигимизда ҳам барча шароит ва имкониятлар яратилган-ку, дейишингиз мумкин. Аммо бир ҳақиқатни унутмаслик керак: **ёзилган қонунлардан устун бўлган ёзилмаган қонунлар бор.** Қандай қилиб ижро ҳокимияти раҳбари бошчилигидаги Кенгаш яна ижро ҳокимиятини танқид қилиб, ундан вазифасини сўрайди ахир?

Кенгаш раислигига келадиган бўлсак, **қайси партия ўша ҳудудда кўп депутатлик ўрнига эга бўлса**, ана ўша партия вакили Кенгашга раислик қилиши даркор. Шундагина партиялар ўртасида ҳам чинакам сиёсий рақобат вужудга келади.

ОРДЕР ОЛИШ МАШМАШАЛАРИГА БАРҲАМ БЕРИЛАДИ... (МИ?)

Бундан икки-уч йил олдин бир дўстимиз Республика кардиология илмий-тиббий марказида турмуш ўртоғининг юрагида жарроҳлик амалиётини ўтказишда ордер олиш учун бир йиллар сарсон-саргардон бўлганди. Афсуски, ордер олиш масаласи ҳамон муаммолигича қолмоқда.

Яқинда бир беморни Республика онкология марказига текширувга олиб борганимда ҳам бу масалада кўплаб муаммоларга дуч келётган одамлар дардига гувоҳ бўлдим. Бу ерда аёлининг жигарини операция қилиш учун навбат кутиб турган кўқонлик бир инсон вилоятда касалликка аниқ ташхис қўйиш ҳамон муаммо эканини, пойтахтдаги ихтисослаштирилган давлат тиббий муассасаларига текширувга ёки даволанишга

келиш учун эса ордер олиш жуда қийин эканини айтиб ўтди.

Дарҳақиқат, бу борада ҳам йиллар давомида тўпланиб қолган айрим муаммолар бор. Улар тизимнинг очиқ-ойдинлиги, шаффофлигини таъминлашга тўсиқ бўлиб келяпти. Масалан, бир бемор ордер олиш учун давлат тиббий ташкилотларига ўрта ҳисобда бир-бир ярим ой вақт ичида 9 маротаба келиб, унда ҳам навбатга туради. Навбати келгандан сўнгина ордер олишга муваффақ бўлади.

Қолаверса, ордерлар қозғаларда берилгани учун бу тизимда коррупцион ҳолатлар кўп. Хусусан, бир ҳудудга квота асосида 10 та ордер берилсаю талабгор бемор 20 та бўлса, бу ҳолатда ўз-ўзидан таниш-билишларига, яқинлари ва пул берган одамга ордер бериш ҳолатлари юзага келади.

Президентимизнинг 2021 йил 28 июлдаги «Соғлиқни сақлаш соҳасида ихтисослаштирилган тиббий ёрдам кўрсатиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори эса соҳадаги ана шундай муаммоларни бартараф этиш мақсадида аҳолига юқори малакали ихтисослаштирилган тиббий ёрдам кўрсатишда ошқоралик, адолатлик ва шаффофликни таъминлаш, ордер бериш механизмини такомиллаштириш ва

тўлиқ рақамлаштиришга қаратилган.

Қарорда катта ўзгаришлар кўзда тутилган. Хусусан, 2021 йил 1 октябрдан бошлаб 14 та республика ихтисослаштирилган тиббий муассасасида давлат бюджети маблағлари ҳисобидан имтиёзли тоифага кирувчи шахсларга квота асосида ордер бериш тартиби бекор қилинади. Ва молиялаштиришнинг янги механизми асосида уларни ҳисобга олиш ва навбат асосида даволанишга йўллашнинг электрон ахборот тизими жорий этилади.

– Бюрократия ва коррупцион ҳолатларнинг олдини олиш мақсадида ордер бериш тизими ҳам рақамлаштирилади, – дейди Соғлиқни сақлаш вазири ўринбосари Абдулла Азизов. – Бундан кейин ордер электрон тизимда очик ва шаффоф тарзда берилади. Бунинг учун электрон навбат шакллантирилади. Унда ҳар бир инсон ҳар қандай вақтда навбати нечанчи ўринда турганини кўриш имконияти мавжуд. Бу ерда ҳеч қандай алдаш имкони бўлмайди, ким биринчи мурожаат қилган бўлса тизимга киритилади ва у тўғридан-тўғри навбатга турган бўлади. Ундан кейин келган одамлар ундан сакраб кетиш имконияти мавжуд бўлмайди.

Энди беморлар давлат тиббий ташкилотларига қатнаб, сарсон-саргардон бўлмайди. Бажариладиган ишларнинг деярли барчасини қарор билан ташкил этилаётган электрон ахборот тизими ўз зиммасига оляпти. Бемор ана шу тизим орқали қисқа вақт ичида ордер олишга навбатга туради.

Имтиёзли тоифага кирувчи шахсларни ихтисослашти-

рилган муассасаларга даволанишга йўллашда беморларга уларнинг ихтисослаштирилган муассасаларда даволанишларини таъминлайдиган, тиббий хизматнинг қиймати кўрсатилган ҳамда матрицали штрих код (QR-код)га эга бўлган йўлланма берилади. Беморларнинг сўровлари, мурожаатлари ҳамда навбати ҳақидаги ахборотни реал вақт режимда олиш имконияти таъминланади.

Кам таъминланган оилаларга мансуб шахслар тоифасига кирувчилар эса «Ижтимоий ҳимоя ягона реестри» ахборот тизимига мувофиқ аниқланади. «Ижтимоий ҳимоя ягона реестри» рўйхатида турган беморлар ҳам давлат томонидан кафолатланган юқори малакали ихтисослаштирилган тиббий хизмат олиш ҳуқуқига эга бўлади. Шу билан бирга, касалликнинг оғирлик даражасига қараб, навбат рўйхати шакллантирилади. Бунда ҳам очиклик, шаффофлик механизми жорий қилинади.

Қарорга мувофиқ, 2021 йил 1 ноябрдан бошлаб республика ихтисослаштирилган кўз микрохирургияси ва урология, 2022 йил 1 январдан кардиология, травматология ва ортопедия ҳамда акушерлик ва гинекология илмий-амалий тиббий марказлари томонидан кўрсатиладиган тиббий хизматлар имтиёзли тоифага кирувчи шахсларга давлат бюджети маблағлари ҳисобидан нодавлат тиббий ташкилотлари томонидан ҳам кўрсатилишига рухсат берилади. Нодавлат тиббий ташкилотлари томонидан кўрсатиладиган тиббий хизматлар Давлат тиббий сўғуртаси жамғармаси билан тузиладиган шартнома асосида,

базавий нархлардан келиб чиқиб амалга оширилади.

– Қарор билан давлат тасарруфида бўлмаган хусусий тиббий ташкилотларга ҳам кенг йўл очиб берилди, – дейди Соғлиқни сақлаш вазири ўринбосари Умидулла Рисқиев. – Яъни бу ташкилотларда ордер асосида аҳолига ёрдам кўрсатилади. Шу орқали аҳолига яна бир қулайлик яратилмоқда. Бунда бемор одамда тўғридан-тўғри танлаш имконияти бўлади. Хоҳласа у давлат ташкилотига, хоҳласа хусусий ташкилотга мурожаат қилиши мумкин.

Агар кўрсатилган тиббий хизматлар ордерда белгиланган нархдан ошиб кетса давлат бюджети томонидан қоплаб берилади. Йўлланма орқали кўрсатилган ҳар бир хизмат сифати эса Давлат тиббий сўғуртаси жамғармаси томонидан назорат қилинади.

Шу тариқа, 2022 йил 1 январдан бошлаб 13 та республика ихтисослаштирилган тиббий маркази ва клиник шифохоналарида имтиёзли тоифага кирувчи шахсларни электрон ахборот тизими орқали ҳисобга олиш ва навбат асосида даволанишга йўллаш тартиби жорий этилади. Амалдаги ордер бериш тартибига асосан расмийлаштирилган ордерлардан эса 2022 йил 1 январгача фойдаланиш мумкин.

Кўриниб турибдики, янги тизим асосида фуқароларимизнинг ордер олиш масаласи анча енгиллашади. Бироқ унинг қанчалик очик ва шаффофлиги масъул мутасаддиларга боғлиқ. Буни эса вақт кўрсатади. Биз эса қузатишда давом этамиз.

Зилола ҲАБИБОВА.

МЕНДА САВОЛ БОР... ?

Жисмоний шахс ШЖБПХни ЖШШИРга ўзгартириши шартми?

– Солиқ ҳисоботларида ЖШШИР ва ШЖБПХ рақами мос келмаслик ҳолати кузатилганда жисмоний шахс «Халқ банки»да ШЖБПХни ЖШШИРга ўзгартириши шартми?

Тоир ЮНУСОВ.
Тошкент шахри.

Дилдора ҲОШИМОВА, Давлат солиқ қўмитаси бошқарма бошлиғи ўринбосари:

– Президентимизнинг 2021 йил 23 мартдаги «Аҳоли ва тадбиркорлик субъектларига давлат хизматларидан фойдаланишда янада қулай шароитлар яратиш, бу борада бюрократик тўсиқларни қисқартириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги фармонида мувофиқ, фуқароларни жамғариб бориладиган пенсия тизимида ҳисобга қўйиш ЖШШИР (Жисмоний шахснинг шахсий идентификацион рақами) орқали амалга оширилади. ЖШШИР ва ШЖБПХ (шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисобварағи) ўртасида тафовут бўлса, «Халқ банки»га мурожаат қилиш лозим. Буни тузатишга ходимнинг ўзи ҳам, ташкилот вакили ҳам масъул.

Сўнги пайтларда йўл-транспорт ҳодисалари (ЙТХ) ҳақида кўп гапирилмоқда. Аслида, масаланинг оқилона ечими топилгунча, вазият ижобий томонга ўзгармагунча ҳар қанча гапирилса арзийди. Чунки бугунги ҳолат шунга мажбур қилмоқда.

ҲАР ИККИ КУНДА

БИТТА БОЛА «АВАРИЯ»ДА ВАФОТ ЭТМОҚДА

Эътибор беринг, коронавирус бошланган вақтдан буён бугунгача (30 июль ҳолатига) расмий статистика бўйича 866 нафар шахс касаллик асоратидан вафот этган. Бироқ биргина жорий йилнинг 6 ойи давомида 954 нафар фуқаро ЙТХ оқибатида ҳаётдан кўз юмган. Энг ачинарлиси, улар орасида вояга етмаганлар салмоғи ҳам кўпчиликни ташкил этади.

Куни кеча Олий Мажлис Сенатининг Мудофаа ва хавфсизлик масалалари қўмитаси мажлисида республикада содир бўлаётган ЙТХлар билан боғлиқ масалага алоҳида эътибор қаратилиб, **2021 йилнинг ўтган 6 ойида** болалар билан боғлиқ 542 та ЙТХ

содир этилиб, уларда 458 нафар бола жароҳатлангани ва **104 нафар вояга етмаган бола ҳалок бўлгани** айтиб ўтилди. Аянчли, шу билан бирга, кўрқинчли статистика... Шундай эмасми? Хўш, бунга қайси омиллар кўпроқ сабаб бўлмоқда?

Қуш уясида кўрганини қилади...

Таҳлилларга кўра, ҳар куни дунё бўйича 1,8 млрд. бола мактабларга боради. Ачинарлиси, уларнинг ўртача 500 нафари йўлларда автоҳалокат оқибатида уйга қайтмайди. Юқоридаги рақамлардан келиб чиқилса, **бизда деярли ҳар икки кунда бир нафар мактаб ўқувчиси эрталаб**

чиққан остонасига қайтиб келолмаяпти...

Таҳлилларга кўра, бунда, **биринчи навбатда**, энг катта масъулият ота-оналар зиммасига тушади. Кўчада кетаётганда йўл-йўлакай ҳаракат қоидаларини тушунтириб бориш, асосийси, фарзандларга намуна бўлиб, қоидаларга амал қилган ҳолда ҳаракатланиш зарур. Афсуски, ҳамма ота-оналар ҳам қизил чироқ ишорасига парво қилавермайди. Фарзандини етаклаганча катта йўлдан бамайлихотир ўтаверади. Қуш уясида кўрганини қилади... — Таҳлилларга кўра, мактабларга етакловчи йўлларда пиёдалар светофорларини чақирув мосламасига ўтказиш

зарур бўлган 185 та замонавий пиёдалар ўтиш жойлари етишмайди, — дейди **Ички ишлар вазирлиги Йўл ҳаракати хавфсизлиги бош бошқармаси бошлиғи ўринбосари, полковник Эрали Бозоров**. — 2 минг 731 жойда тартибга солинмаган пиёдалар ўтиш жойини сунъий ёритиш тизими мавжуд эмас. Йўл ҳаракати қоидаларини бола, аввало, оилада, кейин боғча ва мактабда ўрганади. Афсуски, мактабларда ўқувчиларга йўл ҳаракати қоидаларини ўргатиш талаб даражасида йўлга қўйилмаган. Ҳали-ҳануз бу йўналишда алоҳида дарслар ташкил этилмаган. Дарслар фақат бошқа фанлар ҳисобидан, етарли малакага эга

бўлмаган ўқитувчилар томонидан олиб борилади.

Бунда яна бир ҳолат мавжуд. Яъни кўп полосали йўлларда назорат қилинмайдиган (светофорсиз) пиёдалар ўтиш йўлакларини қуриш мумкин эмас. Бу оддий қоида. Буни бутун дунёда билишади. Бироқ бизда эмас. Биргина Тошкентнинг ўзида юзлаб назорат қилинмайдиган пиёдалар ўтиш йўлакларини мавжуд. Магистрал кўчаларда, автомобиль айланма йўлларида, ОТМлар, мактаблар, бозорлар, аҳоли мавзелари яқинида. Ва уларда одамларни уриб кетиш — одатий ҳол.

Нима қилмоқ керак?

Вазият ниҳоятда оғир. Бунда, энг аввало, юқорида санаб ўтилган камчиликларни бартараф этиш, мактаблар яқинидаги йўллар ҳолатини яхшилаш, болаларга йўл ҳаракати хавфсизлиги бўйича сифатли таълим бериш тизими ишлаб чиқилса, ота-оналар масъулияти оширилса, кифоя. Муаммолар ўз-ўзидан ечим топади. Аммо шу пайтгача бирор аниқ чора кўрилгани йўқ.

Демак, бу вазиятда, энг аввало, халқаро тажрибалар асосида «мактаб зонаси»ни белгилаш зарур. Болалар мактабга кирадиган-қайтадиган пайтга инспекторларни жалб қилиш мумкин, светофор, радар ва огоҳлантирадиган, тезликни камайтириш белгиси (20-30 км/соатгача тушириш керак) қўйилиши, йўл ҳаракати қоидаларини мактабда юзаки факультатив эмас, фан сифатида 1-синфдан ўргатиш зарур.

Яна бир жиҳат: болалар иштирокидаги ЙТХларда фақатгина уларнинг айби

кўзга ташланаётгани йўқ, албатта. Бу ўринда ҳайдовчилар масъулияти, уларнинг қоидаларга қай даражада амал қилаётгани ҳам саволарни туғдиради. Тўғри, ЙТХларга йўллардаги инфратузилма ва бошқа кўплаб масалалар сабаб бўлиши мумкин. Бироқ аксарият «авария»лар билимсизлик ва йўл қоидаларини яхши билмасликдан келиб чиқаётгани ҳам айтиш керакми? Йўллардаги қарийб 80-90 фоиз ҳайдовчиларнинг билими йўқ, автомактабни битирганда, улар ё дарсларга бормаган, ё пул берган, ё ҳайдовчилик гувоҳномасини сотиб олган ёки имтиҳонларни кўнғироқ ё пул орқали ҳал қилган. Бунга ён-атрофимиздан исталганча мисолларни келтириш мумкин.

Демак, болалар иштирокидаги ЙТХларнинг олдини олишда, энг аввало, ўғил-қизларнинг билими, масъулияти оширилиши керак. Мактаблар атрофида қулай инфратузилма яратилиши, дарслар сифатида эътибор қаратилиши, йўл ҳаракати қоидаларини болалар кўп бўлган махсус ҳудудларда бузилган тақдирда, жарималар 2 ёки 3 баробар ортиғи билан тўланиши лозим. Қолаверса, ҳайдовчилар тайёрлаш тизими ҳам қайта кўриб чиқилиши, «права»ни сотиб олиш билан боғлиқ ҳолатлар буткул йўқотилиши, керак бўлса, бундай ҳолат аниқланган тақдирда, катта миқдорда жарималар қўллаш вақти келди. Афсуски, ҳозир қатъий чоралар қўллаш орқалигина вазиятни ўнглаш мумкин, холос.

Санжар ИСМАТОВ.

РАИС СЎЗ СЎРАЙДИ

ЎҚУВЧИЛАР ҚИШДА ҚИЙНАЛИШАДИ

Маҳалламиз ҳудудида 3 та қишлоқ жойлашган бўлиб, «ҳайдовчилар маҳалласи» номи билан нафақат юртимизда, хорижда ҳам донғимиз кетган. Сабаби 500 та турли хил кўриниш ва русумдаги юк машиналаримиз орқали экспорт маҳсулотлари Осиё, ҳатто Европа давлатларигача ташилади. Ҳар бир юк машинасида камида икки киши ишлайди.

Машиналарни таъмирлаш учун бир нечта устахоналар ҳам фаолият юритади. Бундан ташқари, аҳоли узумчилик ва асаларичилик билан ҳам шуғулланади. Маҳалламиздан Орифжон Илёсов Асаларичилик комплексини очган. Юртбошимиз шахсан ўзлари у кишига 50 сотих ер ажратиб берилишига кўмаклашган. Ушбу комплексда асалнинг барча турлари тайёрланади. Қолаверса, бутун республика

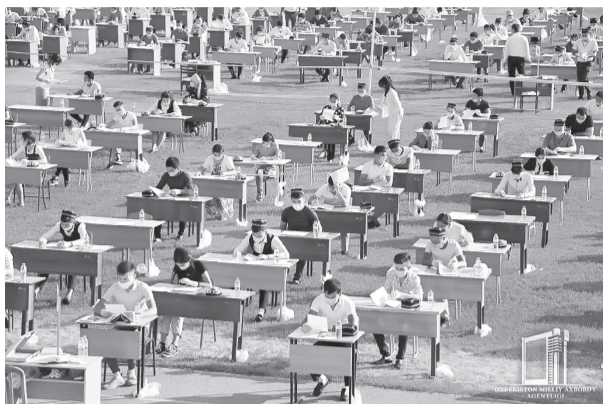
бўйлаб асаларилар кўпайтирилиб тарқатилади. Маҳалламизда биронта ҳам бекорчи одамнинг ўзи йўқ. Ҳамма иш билан банд. Қувонарлиси, аҳоли учун 181 та намунали коттеж қуриб берилди. **Муаммо бор.** Шаҳарга яқин жойда турамиз. Аҳоли қатнаши учун автобус қўйиб берилса, яхши бўларди. Бизда аҳолининг 90 фоизи табиий газ билан таъминланди. Аммо ҳудудимиздаги мактаб жуда таъмирталаб

аҳволга келиб қолган. Бундан ташқари, айнан шу мактабга газ ўтказилмагани боис ўқувчилар қишда қийинчилик билан ўтказишади. **Таклиф.** Маҳаллада доим иш қизғин. Шу боис кўшимча штат очиб берилса, яхши бўларди. Бу таклифга мутасаддилар эътибор қаратишади, деган умиддамиз.

Қобил РАҲИМОВ, Тойлоқ туманидаги «Хончорбоғ» маҳалла фуқаролар йиғини раиси.

ИМТИЁЗЛАР ХУДА-БЕХУДАГА БЕРИЛМАСЛИГИ КЕРАК

Ўқишга имтиёз, кредитга имтиёз, ерга имтиёз, солиқ ва божга имтиёз... Дарҳақиқат, имтиёзлар билан боғлиқ ҳолат доимо мунозараларга сабаб бўлган. Тўғри-да, қайсидир соҳага имтиёз берилгани унинг солиқ тўламаслиги ёки бўлмаса, фалон ташкилотнинг фалон қилган ишлари учун бож тўлашдан озод этилгани сўнги пайтларда янгилик бўлмай қолди. Яна бир гапки, бугун имтиёзга эга бўлмаган ташкилотдан бўлганлари кўпроқ гўё. Албатта, имтиёзлар сиёсий жиҳатдан жуда жозибадор кўриниши мумкин, бироқ унинг иқтисодий зарари зарар.

Қаерда ўринсиз имтиёз яратилса...

Имтиёзлар керак, албатта. Олис қишлоқдаги кўп болали оиланинг фарзандлари контрактга ўқишга кирсаю, буни тўлашга қурби етмаса, имтиёзлар таълим кредити уларга қулайлик яратади. Худди шундай, имтиёзли кредитдан самарали фойдаланиб, давлат кўзлаган маррага — тадбиркор мақомига эришган, ҳатто 5-10 та иш ўрни яратаётганлар ҳам кам эмас.

Бироқ айрим ўринларда нима учун иккита тузилма битта ишни амалга оширсаю, улардан бирига имтиёз берилади, иккинчисига эса йўқ? **Афсуски, бундай шароитда бозорда рақобат тушунчаси**

ўлади, истеъмоли танловсиз қолади, сифати паст маҳсулот ва хизматлардан фойдаланишга мажбур бўлади.

Айрим монополист корхоналарга, баъзи хусусий ОТМларга берилётган бундай алоҳида устун ҳуқуқлар аҳоли ижтимоий кайфиятига ҳам салбий таъсир ўтказмасдан қолмайди. Жумладан, аввалроқ «АКФА University», «Diplomat University» учун тақдим этилаётган имтиёзлар, ер майдонлари мавзуси кун тартибига чиққанди. Тўғри-да, қонунда бошқа хўжалик юритувчи субъектларга нисбатан афзал ҳолатга қўядиган имтиёз ва энгилликларни асоссиз равишда бериш тақиқланган, бироқ **бундай ҳаракатлар айрим раҳбарлар кабинетига ҳал этилаётгани кишини ташвишлантиради, албатта.**

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Расул Кушербаевнинг фикрича, имтиёзлар ҳар доим ҳам тараққиёт ва соҳа ривожига ҳисса қўшавермайди. Аслида, имтиёзнинг функцияси маълум бир даврга субъектларнинг «оёққа туриб» олишига имкон яратиб беришдан иборат бўлиши керак, холос. Бир умр имтиёз билан яшаш бозорнинг бошқа иштирокчилари бўйнига қўшимча юк бўлса, истеъмолига танлов имкониятини камайтириши мумкин.

Имтиёзми, марҳамат, буни қонунда белгилаб қўйиш ке-

рак, ким нимани қай тарзда амалга оширса, ўша имтиёзлардан фойдаланишини билсин. Йўқса, қаерда ўринсиз имтиёз яратилса, ўша жойда коррупция, деган балага кенг эшик очилаверади. Демак, улар, энг аввало, қонун ва мантиқ нуқтаи назаридан кўриб чиқилиши, **бошқалар манфаатини камситишга қаратилган бўлмаслиги керак.** Шундагина одамлар адолатга ишонади.

Маҳалла раиси «имтиёзли» ота-оналардан кам меҳнат қиладими?

Таълим тизимидаги имтиёзлар ҳам алоҳида мавзу. Биргина ўқишга киришдаги устун ҳуқуқлар йиллар давомида астойдил ўқиб, тайёргарлик кўриб юрган ёшларнинг қалбини оғритаётгани бор гап. Масалан, етим болалар ва имконияти чекланган шахслар учун қўшимча квоталар ажратишни ижтимоий адолат тамойили билан изоҳлаш мумкиндир, бироқ ҳарбий хизматчиларнинг фарзандларига ҳам имтиёзлар берилишини қандай изоҳлаш керак? *Шундай экан, нима учун, масалан, маҳалла раиси, ўқитувчи, шифокор ёки журналистларнинг фарзанди ҳам имтиёз олишга лойиқ кўрилмайди? Улар «имтиёзли» ота-оналардан кам меҳнат қиляптими? Ёки уларнинг касбий фаолияти мамлакат равнақи учун муҳим аҳамиятга эга эмасми?*

— *Ота-онаси қаерда хизмат қилиши ёки фуқаронинг айрим ютуқларга эга бўлиши Конституцияда белгиланган меъёрдан устун қўйилиши мумкин эмас, — дейди Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Мақсуда Ворисова.* — *Нима учун-*

дир мактабни аъло баҳоларга битириб, олтин медаль соҳиби бўлган абитуриентга ҳеч қандай имтиёз йўқ, лекин республика фан олимпиадалари ғолибларига имтиёз белгиланган. Ёки бўлмаса, Зулфия номидаги Давлат мукофоти учун олий таълимга имтихонсиз кириш имтиёзи бекор қилинса, танловда қатнашувчи қизлар таркиби қандай ўзгарар экан?.. Айтайлик, оддий деҳқон ёки боғбоннинг ўқишни дунёдаги ҳамма нарсадан кўпроқ истайдиган қора кўз фарзанди кимларгадир имтиёз берилгани учунгина «йиқилса», жамият, сиз билан биз унга адолатсизлик қилган бўлмайми? Бундай фарзандларнинг қалби синмайдими? Дили оғримайдими?..

Ҳамма имтиёз ҳам ўзини оқламаяпти...

«Имтиёзли кредит» атамаси ҳам сўнги пайтларда тилдан тушмай қолди. Тан олиш керак, бугун банкдан 30 млн. сўм имтиёзли кредит олиш учун жисмоний шахслар оилаб кутишига тўғри келади. Боз устига, шунча кутганига яраша кредит олиши кафолатланмаган. Бошқа тадбиркор эса банкдан миллиардлаб кредит олади. Устига-устак, паст фоизларда, ҳеч қандай гаровсиз, фақатгина кафиллик асосида! **Афсуски, кўп ҳолларда бундай кредит мақсадсиз ишлатилади, иш юришмайди ва оқимада кредит муаммога айланади.**

Бироқ қайтарилмаётган кредитлар сабаб жорий йилнинг 1 июнь ҳолатига банк тизими бўйича муаммоли кредитлар қолдиғи 14 трлн. сўмдан ошгани ва жами кредит портфелидаги улуши 4,7 фоизга етгани ҳам бор гап. **Яна бир факт шуки,**

муаммоли кредитларнинг асосий қисми давлат дастурлари асосида («Ҳар бир оила — тадбиркор», ХУЖМШ, маҳаллийлаштириш, «...чиликлар», худудий дастурлар) берилган кредитлардир.

Биргина уй-жой ширкатларига ажратилган кредитларни олинг. Йиллар давомида уйларнинг томини алмаштириш, йўлакларни, ертўла ва ташқи қисмларни пардозлаш учун миллиардлаб имтиёзли кредитлар ажратилди. Аксар ширкатларга қарздорликни ҳеч қачон қайтара олмаслиги кўриниб турган бўлса-да, ҳокимликлар босими остида кредит расмийлаштирилди. Охири нима бўлди? Бугун уй-жой ширкатларининг **муддати ўтган кредиторлик қарзи 1,4 трлн. сўмдан ортиб кетган.**

Президент Шавкат Мирзиёев раислигида 28 май куни ўтказилган видеоселектор йиғилишида ҳам ширкатларга берилган имтиёзли кредитлар мақсадсиз сарфлангани, уларнинг қарийб 70 фоизда кредит муддати 3-4 марталаб узайтириб берилган бўлса-да, ушбу кредитларнинг 52 фоизи қайтарилмаётгани, аксинча ширкатларнинг дебитор қарздорлиги ортиб бораётгани борасида жиддий эътироз билдирилган.

* * *

Умуман олганда, қайсидир ўринларда имтиёзлар керак, бироқ улар ҳуда-беҳуда, ҳаммага ҳам берилавермаслиги лозим. Устун мавқе бозорда рақобат тушунчасининг йўқолишига, истеъмолининг танловсиз қолишига, сифати паст маҳсулот ва хизматлардан фойдаланишга мажбур бўлишига олиб келмаслиги керак.

Иброҳим ПўЛАТОВ.

МЕНДА САВОЛ БОР...

Гувоҳномасиз ҳайдовчи машина бошқарса...

— *Ҳайдовчилик гувоҳномаси бўлмаган шахсга машинани бошқариш учун бериш жавобгарликка сабаб бўладими?*

Алишер ОХУНОВ.
Сирдарё вилояти.

Аброр ЭЪЗОЗХОНОВ,
«Мадад» муассаса шаклидаги нодавлат нотижорат ташкилоти мутахассиси:

— Албатта, жавобгарлик мавжуд. Жумладан, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 135-моддасига асосан, транспорт воситаларини бошқариш ҳуқуқи бўлмаган шахсларнинг шу воситаларни бошқариши, худди шунингдек, бошқариш ҳуқуқи бўлмаган шахсга транспорт воситаларини бошқаришнинг топширилиши БҲМнинг 5 баравари миқдорда жарима солишга сабаб бўлади.

ЎРИНБОСАРЛАР ЭНДИ ПОРА ОЛОЛМАЙДИМИ?

Очиқлик ва сўз эркинлиги сиёсати, коррупцияга қарши кураш бошланиши билан давлат бошқаруви аппаратида узоқ йиллар мобайнида вужудга келган қатор камчиликлар жамоатчиликка ошкор бўлиб қола бошлади. Булар орасида, айниқса, турли идоралардаги раҳбар ўринбосарлари, улар фаолияти билан боғлиқ бошбошдоқлик яққол кўзга ташланди. Жумладан, кўплай ҳокимликлар, таълим, тиббиёт тизими, ҳуқуқ органлари, бошқа мансабдорларнинг ўринбосарлари пора олиш ва коррупцион схемалар ташкил қилгани туфайли кўлга тушганининг гувоҳи бўлдик.

Булар орасида, айниқса, Жиззах вилояти ҳокими ўринбосари Акрам Раҳмонқуловнинг иши юртимиз бўйлаб катта шов-шув кўтаргани рост. Юқоридаги ҳолатлар аҳоли, жамиятнинг фаол қатламнинг ҳақли эътирозларига сабаб бўлди. Жамоатчилик, ўринбосарлар раҳбарлар учун пора олишнинг хавфсиз воситасига айланиб бораётганидан ташвишланаётганини билдирди. Ўринбосарларга «камикадзе», деган истеҳзолином ҳам бериб улгурилди. Жумладан, қонунчиликка қўл остидагиларнинг хатти-ҳаракатлари учун асосий раҳбарларнинг интизомий, маъмурий ва жиний жавобгарлигини ошириш бўйича талабларни киритиш таклифлари ҳам янгради.

Ўринбосарлар энди Президент олдида ҳисобдор

Хўш, ўринбосарлар масаласида вужудга келган ҳолатни тартибга олиш бўйича қандай ишлар олиб

борилмоқда?

— Давлат ташкилотлари ва хўжалик бирлашмалари фаолияти самарадорлигини ошириш, уларнинг вазифалари, ваколатлари ҳамда жавобгарлик масалаларини аниқ белгилаш борасида кенг кўламли чоратадбирлар белгилаяпти, — дейди **Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Барно Мирзамова**. — Аммо, тан олиш керак, бир қатор тармоқлар ва ҳудудларда жиддий камчиликлар ва тизимли муаммолар мавжуд. Президентимизнинг 22 июнда қабул қилинган «Вазирликлар, давлат қўмиталари, давлат бошқарувининг бошқа органлари ва хўжалик бирлашмалари раҳбарлари ўринбосарларининг фаолияти самарадорлигини баҳолаш тизимини жорий этиш тўғрисида»ги қарори мазкур муаммоларни бартараф этишда дастуриламал вазифасини ўташига шак-шубҳа йўқ. Чунки раҳбар ўринбосарларининг шахсий масъулияти ва жавобгарлигини

ошириш, вазифалари ва ваколатлари аниқ белгилаб берилган. Жумладан, улар ўзига бириктирилган тармоқ ва соҳалардаги фаолиятининг самарадорлиги ва натижадорлиги юзасидан Президент олдида шахсан жавобгар экани ҳамда Вазирлар Маҳкамаси олдида ҳисобдорлиги белгиланди.

Хўш, бу нима дегани?

Бу — Ўзбекистон Республикасининг қонунлари, Президент ва Вазирлар Маҳкамасининг ҳужжатлари билан ҳамда ўзларининг биринчи раҳбарлари томонидан юклатилган вазифаларни бажаришда сусткашликка, сансалорликка йўл қўймасликлари учун муҳим асос бўлиб хизмат қилади. Яна бир муҳим

янгилик шундан иборатки, мазкур қарор асосида ўринбосарларнинг фаолиятини баҳолаш тизими жорий этилади.

Давлат бошқаруви органлари ва давлат улуши 50 фоиздан юқори бўлган хўжалик бирлашмалари раҳбарлари ўринбосарларининг фаолияти самарадорлигини ҳамда мақсадли вазифаларга эришишларини баҳолашнинг асосий мезонлари Вазирлар Маҳкамасининг қарори билан тасдиқланади. Ҳар йили ижро интизомининг аҳволи юзасидан баҳо беришни назарда тутган ҳолда ўринбосарларнинг фаолияти кўрсаткичлари давлат бошқаруви органлари ва хўжалик бирлашмаларининг коллегиал органлари томонидан ишлаб чиқилади ва тасдиқланади.

Назорат кучайтириладими?

Энг муҳими, ўринбосарларнинг фаолияти самарадорлигини ҳамда мақсадли вазифаларга эришишини баҳолашнинг асосий мезонлари ва кўрсаткичлари статистик ва идоровий ҳисоботлар ҳамда таҳлилий маълумотлар асосида тизимли мониторинг қилинади. Мониторинг натижалари асосида ўринбосарларнинг фаолияти танқидий таҳлил асосида кузатув кенгашида ҳамда Вазирлар Маҳкамасида ҳар чорак якуни бўйича муҳокама қилиб борилади. Бу эса мазкур қарорнинг аҳамияти нечоғли аҳамиятли эканидан далолат бермоқда.

Демак, ўринбосарлар энди фақатгина раҳбарнинг буйруғини бажарадиган ходим эмас. Улар ишларнинг юриши, ҳалол ва сифатли амалга оширилишидан шахсан манфаатдор мансабдорлардир. Жумладан, барбод бўлган лойиҳалар учун ҳам жавобгар бўладилар.

Улуғбек
ИБОДИНОВ.

РАИС СЎЗ СЎРАЙДИ

РАИС ЎЗ ҲИСОБИДАН АҲОЛИНИ СУВ БИЛАН ТАЪМИНЛАДИ

Маҳаллада муаммо йўқ, десам ҳеч ким ишонмайди. Аммо нима қилай? Ростдан ҳам ҳудудимиз гуллаб-яшнаётган маҳаллалардан бири ҳисобланади. Серсув жойлар. Ҳозирда бу ерда 7 минг нафардан ортиқ аҳоли истиқомат қилади.

«Драйвер»имиз — лимончилик. Аҳолининг 95 фоизи шу иш билан шуғулланади. Жумладан, менинг томорқамда ҳам 10 сотих лимонхона бор. Йилига 30 миллион сўмгача қўшимча даромад қиламан.

Олди лимончиларимизнинг даромадлари бир миллиард сўмдан ҳам ортади. Улар катта майдонларда иссиқхоналар ташкил қилишган. Тадбиркорлик ва

аҳиллик бор жойда ўз ўзидан муаммолар ҳам чекинавераркан. Биз аҳоли учун зарур ишларни бир ёқадан бош чиқариб ҳал этишга одатланганмиз. Шахсан ўзим ўз ҳисобимдан битта тик қудуқ қавлатиб, ичимлик суви муаммосини буткул тугатилишига эришдим. Сув минораси учун алоҳида мотор ва трансформаторни ҳам ўз ҳисобимдан ўрнаттирдим.

Ҳозирда барча 1 минг 387 та хонадон узлуксиз тоза ичимлик суви билан таъминланган.

Ҳудудимиз 100 фоиз газлаштирилган. Ўтган қишда бир ҳафтача босим пасайди. Аммо кейин яна ҳаммаси ўз ўрнига тушиб кетди. Электр тармоқлари янгиланган. Бунда ҳам хашар ва маҳаллий тадбиркорларнинг ҳиссаси катта. «Катта қашқар» қабристонини ободон-

лаштирдик. Бу ерда ўн кишилик таҳоратхона, ҳаммом ва бошқа зарур иншоотлар қурилди. 50 кишилик айвон бунёд этилди. Зиёратчилар учун иккита мусофирхона ҳам бор.

Аммо жорий йил амалга оширган ишларимизнинг энг кўзга кўрингани, бу — оилавий поликлиника ва маҳалла идорасининг қурилишидир. Бунда ҳам давлат маблағла-

ри ҳисобидан бир сўм ҳам сарфлангани йўқ. Барчаси ўз пулларимиз эвазига амалга оширилди. Энди давлат томонидан поликлиника ходимлари учун штат ажратилса кифоя.

Иброҳим ХОЛМАТОВ, Учкўприк туманидаги «Каттақашқар» маҳалла фуқаролар йиғини раиси, халқ депутатлари туман Кенгаши депутати.

Шу кунларда Сурхондарё вилояти Денов туманидаги «Оқтом» маҳалласида яшаган Ҳасан Хушматовни ички ишлар ходимлари мажбурлаб идорага олиб кетиб, ваҳшийларча қийнаб ўлдиргани ҳақидаги мурожаат кенг муҳокамаларга сабаб бўлмоқда.

Видеомурожаатда айтилишича, эркакнинг жароҳатланмаган жойи қолмаган ва аёвсиз калтакланишидан аҳволи жуда аянчли ҳолга тушган. Вазиятга Бош прокуратура ва Сенат томонидан ҳам муносабат билдирилди.

Маълум бўлишича, 10 июль куни «Оқтом» маҳалласида яшовчи фуқаро Ю.Х. туман ички ишлар бўлимига акаси Ҳасан Хушматов маст ҳолда яшаш уйида жанжал қилиб, тинчлигини бузаётгани ҳақида хабар берган. Шунга асосан, туман ИИО ФМБ профилактика инспектори ва унинг икки нафар ёрдамчиси Ҳ.Х. нинг хонадонига келиб, уни туман ИИБга олиб кетишган. Йўлда профилактика инспекторининг ёрдамчилари Ҳ.Х. ни бир неча бор уриб тан жароҳати етказган. Оқибатда фуқаро Ҳ.Х. 11 июль куни шифохонада вафот этган. Ҳолат юзасидан жиноят иши қўзғати-

либ, 2 нафар шахсга нисбатан «қамоққа олиш» эҳтиёт чораси қўлланилган.

Афсуски, ИИБ ходимларининг фуқароларни қийноққа солиши ортидан уларнинг вафот этиши билан боғлиқ ҳолат ягона эмас. Бундай фожиали воқеалар Андижон, Фарғона, Қашқадарё вилоятларида ҳам кузатилган ва тасдиғини топган. Демак, тизим тасодифий ишга қабул қилинган куч ишлатар ходимлардан холи эмас.

— Ушбу ҳодиса ҳуқуқни муҳофаза қилиш тизимида нисбатан аҳолида салбий фикрлар кўпайишига сабаб бўлмоқда, — дейди **Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Расул Кушербаев.**

— Ўзи шундоқ ҳам обрў унча эмас. Бу иш тизимда кадрларни тўғри танлаш, бошқарувни инсон ҳуқуқлари устувор даражада олиб бориш ишининг ҳали ҳам самарали эмаслигини, тизим-

да нолайик, маънан мажруҳ шахсларнинг қандайдир йўллар орқали ишга кириб, ишлаб юриш ҳолатлари ҳамон мавжуд, деган хулосани беради. Шу боис вазирлик ўз тизимида қонун устуворлигини таъминлаш ва инсон ҳуқуқларини поймол қиладиган зараркунандалардан тозалаш ишини биринчи даражага қўйиши шарт.

Аслида вазият қандай бўлган?

29 июль куни тарқалган видеомурожаатда аёл айбдорларга «18 кундан бери ҳеч ким чора кўрмаётгани»ни айтган. Расмий ахборотда эса икки гумондор Хушвақтов вафот этганининг эртасига, 12 июль куни қамоққа олингани айтилади. Таъкидлаш керакки, Бош прокуратура ва Сенат аёлнинг видеомурожаати тарқалганидан кейин ҳолатга муносабат билдирди, ваҳоланки, воқеа бундан 18 кун олдин

рўй берган. Вазиятга янада ойдинлик киритиш мақсадида «Оқтом» маҳалла фуқаролар йиғини раиси Абдурашид Самадовга мурожаат қилдик.

— Воқеадан бир кун олдин меҳнат таътилига чиққандим, — дейди **А. Самадов.** — Эртасига масжидимиз имом-ноиб шу хабарни бериб турибди. Очиғи, ишонолмадим, чунки бир кун олдин Ҳасан билан учрашгандик. Марҳум ошпаз эди, тумандаги кафе-ресторонларда фаолият юритарди. Бироқ озгина спиртли ичимлик ичиш одати ҳам бор эди. Ўша куни айнан мастлик оқибатида жанжал келиб чиққан. Укаси Юнус Хушматов профилактика инспекторига хабар берган. Шундан сўнг катта профилактика инспектори, майор Меликул Қосимов икки ёрдамчиси билан профилактика инспекторини жўнатади. Улар йўлда кетаётганда марҳум

қаршилик кўрсатган, шунда ёрдамчилардан бири унинг қулоқ қисмига мушт туширган. Бўлимда Ҳ.Хушматов билан тушунтириш ишлари олиб борилган ва уйига жавоб бериб юборилган. Гувохларнинг сўзларига кўра, шу куни марҳум яна спиртли ичимлик истеъмол қилиб, ариқларга йиқилиб, уйига аранг етиб келган. Эртаси куни эса синглиси уни Шўрчидаги шифохонага олиб кетган ва у ўша ерда вафот этган.

Бизни қизиқтирган жихат шуки, нега сингил акасини Деновга эмас, Шўрчига олиб кетган? Нега ички ишлар бўлимидан келган куниеқ унга ёрдам кўрсатилмаган? Бўлимдан келиши ва шифохонада вафот этиши орасида яна нимадир содир бўлмаганмикин? Албатта, барчасига тергов вазирлиги киритади. Айбдорларга эса қонунда белгиланган жазо чоралари қўлла-нилиши шарт.

Одамлар билан гаплашиш маданияти етишмаяпти...

ИИБ масъулларининг мақсади бир бўлиши лозим — ҳақиқатнинг тагига етиш ва фуқароларни ҳимоя қилиш. Аммо инсон ҳуқуқларини топташ орқали адолатга эришиб бўлмайди, фуқароларни дўппослаш уларни ҳимоя қилиш ҳисобланмайди. Афсуски, ИИБ бундай ҳолларга

«Бу янгилик эмас» деб қарашга одатланиб қолган.

Албатта, тегишли мутасаддилар томонидан айбдорлар жазосини олиши керак. Лекин уларнинг жазо олгани марҳумни яқинларига қайтариб бермайди. Ёки бундай ҳолат бошқа такрорланмаслик кафолати эмас. Яъни ички ишлар тизимида ислохотлар натижадорлиги замон талабларига мос эмас. Бу ҳолат бошқа такрорланмаслиги учун кимнидир жавобгар қилиш, кимнидир ишдан бўшатиш, кимгадир интизомий чора билан чекланиш эмас, тизимли ислохотлар, янгиликларни амалга ошириш лозим.

Бугун айрим ҳуқуқ тартибот органлари ходимларида одамлар билан гаплашиш маданияти етишмаётгани ҳам бор гап. Бу томондан ҳам чуқур ислохотлар олиб борилиши, иложи бўлса, ривожланган мамлакатлар каби ҳар битта маҳкамага профессионал психологлар бириктирилиши, ички ишлар ходимларини фуқаролар билан сўзлашиш маданиятини ошириш учун махсус дарсликлар ташкил этилиши керак. Ислохотларни кадрларни алмаштиришда эмас, унинг қуриб кетаётган илдизларини қайта жонлантиришга йўналтириш зарур.

Санжар ИБРОҲИМОВ
тайёрлади.

РАИС СЎЗ СЎРАЙДИ

«ҚАЧОНДИР САНАТОРИЙЛАРГА ЙЎЛЛАНМА ҲАМ БЕРИЛАР...»

2018 йилда маҳалламизда «Обод қишлоқ» дастури доирасида бунёдкорик ишлари бажарилган. Жумладан, дастур ижросида йўлларимиз, сувимиз, электр токимиз билан боғлиқ муаммолар бартараф этилди. Бир неча ижтимоий объектлар қурилди, таъмирланди.

Қолаверса, одамларимизнинг ўзлари ҳам ободликка шайдо. Йиғинда бирорта ортиқча иморат, чиқиндига тўла кўчаларни кўрмайсиз.

Маҳалламизда саноат тармоқлари яхши ривожланган. Қатор ишлаб чиқариш корхоналари, заводлар, тикувчилик цехлари ишлаб турибди. Маиший хизмат кўрсатиш, тадбиркорлик тармоқларида ҳам одамларимиз фаол. Шунданми, ишсизлик масаласида маҳаллада муаммо йўқ. Бироқ ечимини қутаётган бир неча кичик масалалар бор. Масалан, ички йўлларни асфальт қилишга эҳтиёж бор,

қўшимча трансформаторга ҳам зарурат туғилмоқда.

Йиғиндаги ишларга тўхталсам, очиғи, масъул котиби штати тугатилгач, бир муддат қийналдик. Ҳозир анча кўниккан бўлсак-да, барибир хат-ҳужжат ишларига битта одам керак. «Маҳаллабай» ишлаш асносида кунимиз кўчада ўтади, идорада эса жадвалларни тўлдириш, ҳисоботлар тайёрлаш, хатларга жавоб бериш керак. Улгуриш бироз қийин бўляпти.

Яна бир масала — ходимлар ижтимоий ҳимояси билан боғлиқ. Ўзим 25 йилдан буён тизим ичидаман. Ўрин-

босарларим ҳам анча йиллардан буён шу соҳанинг нонини татиб келяпти. Бизда иш вақти белгиланмаган, 24 соат халқ хизматида туришга мажбурмиз. Шундай пайтларда бизга ҳам санаторийларга, дам олиш масканларига йўлланма берилса, яхши бўларди, деган фикр келади хаёлга. Бу, ўз навбатида, иш унумдорлигига ҳам ижобий таъсир кўрсатарди.

Сайдали НУРМАҲМАТОВ,
Музработ туманидаги «Ат-Термизий» маҳалла фуқаролар йиғини раиси.

САВДО САНОАТ ПАЛАТАСИ

ФЕРМЕРЛАР ҲИМОЯСИГА ЧИҚДИ

Маълумки, республикада кам таъминланган ва ишсиз фуқароларни қўллаб-қувватлаш мақсадида суғориладиган ер бериш тартиби жорий этилган. Жумладан, турли дафтарларга киритилган аҳоли қатламига рўйхат бўйича 25 сотихдан ер ажратиб берилмоқда. Яқинда бу тартиб янада такомиллаштирилиб, ер ажратишда янги қонун қабул қилиниши кутилмоқда.

Яъни Вазирлар Маҳкамасининг «**Агро-саноат кластерлари ва фермер хўжаликлари ихтиёридаги ғалладан (пахтадан) бўшаган ер майдонларини аҳолига ижарага бериш тартиби тўғрисида низомни тасдиқлаш ҳақида**»-ги қарорига кўра, агро-саноат кластерлари ва фермер хўжаликлари ихтиёридаги ерларни, яъни уларга берилган ерларни давлат томонидан иккиламчи ижарага бериш назарда тутилмоқда.

Бунда тадбиркорларга тегишли бўлган ерларни танлаб олиш, талабгорлар рўйхатини шакллантириш, қўшимча шартлар белгилаш, ерларни икки-

ламчи ижарага 10 йил муддатга бериш, ерни иккиламчи ижарага бериш ҳисобига камайган ғалла (пахта) ҳажмларини агросаноат кластерлари ва фермер хўжаликлари ҳисобидан қоплаш назарда тутилган.

Ўз навбатида, Ўзбекистон савдо-саноат палатаси бу қонун лойиҳасига қарши чиқмоқда. Жумладан, палата қонун лойиҳасини бўйича ўз хулосасини эълон қилди.

Хулосага кўра, ерларни иккиламчи ижарага беришда ортиқча ва кераксиз бўлган мажбурий талаблар белгиланган. Шунингдек, лойиҳадаги кўплаб нормалар амалдаги қонунчилик талабларига зид равишда келтирилган.

Хусусан, лойиҳага кўра, «Темир дафтар», «Ёшлар дафтари», «Аёллар дафтари»га киритилганлар, ишсизлар, томорқа хўжалигидан самарали фойдаланаётган ва қўшимча ер майдони ажратилишини сўраб мурожаат қилган меҳнатга лаёқатли фуқаролар талабгор деб белгиланмоқда.

Аҳоли ўртасида фуқароларнинг ишсизлик даражасини камайтириш ва уларни фойдали меҳнатга жалб қилиш орқали реал даромадларини ошириш мақсадида шакллантирилган фуқаролар рўйхати талабгорлар рўйхати ҳисобланади.

Бунда вилоят ва туман ишчи гуруҳи қишлоқ хўжалигида фаолият юритиш истаги бўлган ва ажрати-

ладиган ер майдонларидан самарали фойдаланиш имкониятига эга, меҳнатга лаёқатли фуқароларни аниқ рўйхатини шакллантиради. Ҳудуддаги агросаноат кластерлари ва фермер хўжаликларининг талабгорга деҳқон хўжалиги ташкил қилиш учун ижарага бериладиган контурларини аниқлайди. Ижарага бериладиган ерларни очик электрон танловга қўйиш бўйича таклифлар ишлаб чиқади.

Шунингдек, қонунда талабгорга деҳқон хўжалиги ташкил этиш учун ажратиладиган экин майдонлари асосан, аҳоли яшайдиган қишлоқ ҳудудларига яқин, қулай ва суғориладиган ерлардан танланиши ҳам қайд этилган.

Талабгорга ажратиб берилган майдонлар ҳисобидан ғалла (пахта) ҳосилини етиштиришнинг кўзланган ҳажмлари камайтирилмайди.

Бунда талабгорларга ижарага берилган майдонлар ҳисобига камайган ғалла (пахта) ҳажмлари агросаноат кластерлари ва фермер хўжаликлари (кластерлар) томонидан ушбу экин майдонларида интенсив агротехника тадбирларини қўллаган ҳолда ҳосилдорликни оширилиши ҳисобидан қопланади.

Очик электрон танлов якунлари Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари томонидан тасдиқланади. Бунда, беш кунлик муддатда туман ҳокими ва деҳ-

қон хўжалиги раҳбари ўртасида ер участкасини ижарага бериш шартномаси расмийлаштирилади.

Ер участкаларини ижарага бериш мазкур Низомнинг 1-иловасига мувофиқ ер участкасини 10 йил муддатга ижарага бериш намунавий шартномаси асосида расмийлаштирилади.

Кўриниб турганидек, юқоридаги нормаларда агросаноат кластерлари ва фермер хўжаликлари ихтиёридаги ерларни, яъни уларга берилган ерларни давлат томонидан иккиламчи ижарага бериш назарда тутилмоқда.

Бироқ Ер кодекси 39-моддасига кўра, қишлоқ хўжалиги-га мўлжалланган ер участкасини ёки унинг бир қисмини қонунчиликда белгиланган тартибда иккиламчи ижарага бериш ер эгаси, ердан фойдаланувчи, ижарачи ва ер участкаси **мулкдорининг ҳуқуқлари ҳисобланади.**

Шунингдек, Кодекснинг 24²-моддасига кўра, юқоридаги шахслар томонидан қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар қишлоқ хўжалиги маҳсулоти етиштириш мақсадида **юридик ва жисмоний шахсларга** иккиламчи ижарага берилиши мумкин. Яъни, лойиҳада келтирилганидек фақат фуқароларга эмас, балки юридик шахсларга ҳам берилиши мумкин.

Қолаверса, Кодекснинг мазкур моддасига асосан, қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ер участкаси **бир йилгача бўлган муддатга** иккиламчи ижарага берилиши мумкин. Лойиҳада эса бу муддат 10 йил қилиб белгиланган.

Шунингдек, юқоридаги норма талабларига кўра, қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ер участкасини иккиламчи ижарага

бериш шартномаси тарафлар, яъни ижарага берувчи ва олувчи ўртасида тузилади (яъни, бунда давлат органи билан иккиламчи ижара шартномаси тузилиши белгиланмаган). Иккиламчи ижарага бериш шартлари ва муддатлари тарафларнинг келишувига кўра белгиланади ҳамда шартнома билан

Кўриниб турганидек, лойиҳада келтирилган тартиб амалдаги қонунчилик талабларига мутлақо зиддир. Лойиҳа иловаси 5-бобида агросаноат кластерлари ва ҳудуддаги экспортёр корхоналар раҳбарларига ортиқча бўлган мажбуриятларни юк-лаш белгиланган.

Ваҳоланки, «Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида»ги қонуннинг 34-моддасига кўра, давлат органлари, бошқа ташкилотлар ҳамда уларнинг мансабдор шахслари тадбиркорлик фаолияти субъектларининг қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга ошираётган фаолиятига аралашшига, тадбиркорлик фаолияти субъектларига кўрсатмалар ва бошқа фармойишлар беришга ҳақли эмас.

Юқоридагиларни инобатга олган ҳолда, Савдо-саноат палатаси мазкур лойиҳани ушбу таҳрирда қабул қилиш мақсадга мувофиқ эмас, деб ҳисобламоқда. Шу билан бирга, берилган топшириқ ижросини самарали таъминлаш мақсадида, аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламига қишлоқ хўжалигини юритиш учун ерларни бўш турган, давлат захирасида бўлган ерлардан ажратиб бериш масаласини кўриб чиқиш таклифи ҳам билдирилмоқда.

**Хайрулло
АБДУРАҲМОНОВ
тайёрлади.**

БИЛАСИЗМИ?

2021 йил 1 августдан ҳокимликларнинг ерга оид қуйидаги ваколатлари бекор қилинади:

— ерни тўғридан-тўғри ажратиш, фойдаланишга бериш, захиралаш, бириктириш, ободонлаштириш учун бериш ёки ерларни бошқача йўл билан тасарруф қилиш;

— туман ва шаҳар ҳокимликлари томонидан ерга бўлган ҳуқуқларни белгилаш, эътироф этиш, ўзгартириш, бекор қилиш;

— суғориладиган ерларни суғорилмайдиган ерлар тоифасига ёки бошқа ер тоифасига, суғорилмайдиган қишлоқ хўжалиги ерларини бошқа ер тоифасига ўтказиш;

— жамоа боғдорчилиги, узумчилиги ва полизчилиги ҳамда ёрдамчи қишлоқ хўжалигини юритиш учун ер бериш;

— хусусийлаштирилмайдиган ерга нисбатан инвестиция мажбуриятлари ёки хусусий мулкни эркин тасарруф этишни чеклайдиган бошқа мажбуриятларни белгилаш.

СУВ ИСРОФИГА ҚАЧОН ЧЕК ҚЎЙИЛАДИ?

Юртимизда сувдан фойдаланишда исрофгарчиликка йўл қўйиш ҳолатлари кўп кузатилади. Ҳолбуки, бизнинг табиий сув манбаларимиз эҳтиёжга қараганда анча камдир.

Баъзан шаҳар кўчаларида водопровод жумраги очик ҳолда қолдирилганига ёки хонадон бекаларининг гилам ювиш учун ичимлик сувидан фойдаланаётганига гувоҳ бўламиз. Агар айрим чекка ҳудудларимиздаги аҳвол билан танишсангиз, одамлар дарё ва ариқ сувларини истеъмол қилаётганига гувоҳ бўлардингиз. Бу аҳолининг сувдан фойдаланиш маданиятига оид салбий мисоллар бўлса, мутасаддиларнинг масъулиятсизлиги туфайли ерости сув қувурлари ёрилиши натижасида кўчаларнинг кўллаб ётиши ҳам одатий манзарадир.

Бунинг сабаби, сувга тўланадиган

ҳақнинг бирмунча арзонлиги ва соҳадаги хўжасизларча муносабатга бориб тақалади. Қизиғи шундаки, серсув Европа мамлакатларида обихаёт қиммат ҳисобланади ва аҳоли уни тежаб, эҳтиёжга яраша ишлатади. Ўша давлатлардан бирига яшашга борган юртдошимиз жумракка резина тураржойи олдидаги «газон»ни суғоради. Бу ҳолатни кўрганлар ажабланишади, унга танбеҳ беришади. Юртдошимиз эса «пулини тўлайдиган мен, сенинг нима ишинг бор», дея парвойига ҳам келтирмайди. Икки-уч кундан кейин эса уйига сув учун тўлов бўйича келган хабарнома капалаги-

ни учиради.

Сув учун тўлов ҳақи қиммат бўлиши керак, деган фикрдан йироқмиз. Аввало, бу инсондаги ички маданиятга бориб тақалади. Шу билан бирга, исроф учун жавобгарлик йўқлиги ҳам шундай ҳолатларга олиб келмоқда.

Маълумотларга кўра, сув таъминоти соҳасида янги қоидалар жорий этилмоқда. Бу фақатгина ичимлик сувга тааллуқли эмас, оқова сувлардан фойдаланишни ҳам тартибга келтиради. Чунки оқова сувлар тақсимотида ҳам кўплаб ноқонуний ҳолатларга гувоҳ бўлиш мумкин. Хўш, ушбу тизим нималарни ўз ичига олади ва у сувдан фойдаланишга бўлган муносабатимизни ўзгартиришга таъсир қиладимми?

28 та туман-шаҳарда янги лойиҳа амалга татбиқ этилади

— Акционерлик жамиятимиз томонидан соҳани рақамлаштириш орқали тўлов интизоми ва мадания-

тини кучайтириш, аҳоли томонидан амалга оширилаётган тўловларнинг шаффофлигини янада ошириш ҳисобига коррупцион ҳолатларнинг олдини олиш бўйича амалий чора-тадбирлар қўлланилмоқда, — дейди «Ўзсувтаъминот» АЖ ахборот хизмат раҳбари Акмал Муродов. — Бунинг амалдаги кўриниши сифатида 2020 йил 20 майдан бошлаб пилот лойиҳаси тариқасида Тошкент вилоятининг Қибрай ва Тошкент шаҳрининг Олмазор ҳамда Шайхонтахур туманларида сув таъминоти корхоналарининг назоратчилари томонидан хизматлар учун аҳолидан пул ундириш ишлари тўхтатиб қўйилган эди. Ушбу ҳудудларга бириктирилган назоратчилар фақат белгиланган тартибдаги кузатув ва хатлов ишлари билан шуғулланишди. Улар тасарруфидаги тўлов терминаллари ва термопринтерлар бошқа ҳудудларга бириктирилди.

Мазкур пилот лойиҳа натижалари таҳлили ўзининг ижобий кўрсаткичларини намояндалар, ушбу туманлардаги ичимлик ва оқова сув хизматлари учун истеъмолчилар томонидан тўланадиган, мустақил равишда амалга ошириладиган харажатлар, тўлов интизомлари мустаҳкамлаб борилди. Шунингдек, операция харажатлар қисқартирилишига эришилди. Назоратчилар томонидан истеъмолчиларнинг 19 минг 197 таси хатловдан ўтказилди ҳамда 1 млрд. 839 млн. сўмлик қарздорлиги мавжуд 1128 нафар истеъмолчи ишлари мажбурий ундириш юзасидан суд органларига топширилди. Бу борада 32 та қарздор истеъмолчи қайта огоҳлантиришга қарамасдан тўловларни ўз муддатида тўламаганликлари боис вақтинчалик тармоқдан ўзиб қўйилди.

Ушбу тенденциядан келиб чиқиб, 2021 йилнинг 2 августи-

дан бошлаб республикаимизнинг 28 та туман-шаҳарларида мазкур лойиҳа амалга татбиқ этилади. Бунда ушбу ҳудудларда сув таъминоти корхоналари хизматчилари томонидан хизматлар учун аҳолидан пул ундириш тўхтатиб қўйилади. Ўз навбатида, ичимлик ва оқова сув хизматлари учун тўловларни вақтида амалга оширишда қулай ва тезкор воситалар — махсус шахсий кабинет ҳамда телеграм ботлар, қатор электрон тўлов тизимлари, тижорат банклари мобиль иловаларидан фойдаланиш мумкин.

Эҳтиёждан ошиғига қиммат тўлов жорий этилса...

Албатта, қарздор истеъмолчиларга нисбатан чора кўрилиши тўғри. Лафзимизда «сувтекин» деган ибора бор. Асло, бу бебаҳо неъмат ҳеч қачон текин, қадрсиз бўлиши мумкин эмас. Айниқса, бизнинг ша-роитимизда. Демак, дунёқарашимизни ўзгартиришимиз керак. Қандай чора бунга тўртки бўла олади?

Назаримизда, ҳар бир истеъмолчининг эҳтиёжи аниқ белгиланиши ва ана шу меъёрдаги сув учун тўлов ҳақиғина ҳозирги миқдорда амалга оширилиши, ушбу меъёрдан ошди, кескин қимматлашиши тизимини жорий этиш лозим. Албатта, бундан олдин бошқа камчиликларни тўғри қўйиш зарур. Аҳолига гилам ювиш ёки экин суғориш учун ҳам сув керак. Шу йўл билан сув исрофгарчилигини жилавлан мумкин. Ўз навбатида, соҳа корхоналаридаги сув таъминотида бўлган хўжасизларча муносабат, коррупция ҳолатларига чек қўйиш лозим. Акс ҳолда яширинча сув истеъмоли орқали исрофлар давом этаверади.

Тўлқин ШЕРНАЕВ.

МАҲАЛЛА ҲАЁТИДАН

«11 НАФАР АЁЛ КАСБ-ҲУНАРГА ЎҚИТИЛДИ»

Бугун энг олис ҳудудларда ҳам ўзгаришлар кузатилмоқда. Айниқса, «Темир дафтар», «Аёллар дафтари», «Ёшлар дафтари» тизими жорий этилгач, кўплаб муаммолар ҳал этилмоқда.

Масалан, «Темир дафтар»га киритилган икки нафар боқувчиси йўқ аёлнинг уйларида дераза ромлар ўрнатиб берилди. Яқинда уларга 1 млн. 400 минг ва 1 млн. 200 минг сўмдан моддий ёрдам пули ҳам берилди.

«Ёшлар дафтари»даги 151 нафар ёшнинг деярли барчаси ишли бўлишди. Айримлари кредит олиб, тадбиркорлик фаолиятини бошлашди. Рўзғор учун муҳим бўлган макарон цехи ишга туширилди. Совун цехи ҳам шай ҳолатга келтирилди.

«Аёллар дафтари»нинг дастлабки босқичида 54 нафар аёл ҳисобга олинди, уларнинг 11 нафари касб-ҳунарга ўқитилди. Бугун уларнинг аксарияти

касаначилк билан шуғулланишяпти. Баъзилари тикувчилик цехи очишган. 3 нафарига тикув машиналари олиб берилди.

Бизда оқова сув бироз муаммо. Белгиланган жадвал асосида берилгани учун томорқачилик яхши ривожланмаган. 15 та кўчамизнинг 2 таси шағаллаштирилган бўлса, биттасига тупроқ тўқилди. 4 таси яхши, қолгани таъмирталаб ҳолатда.

Иш фаолиятимизга оид моддий техник базамизни янгилаш зарур. Айниқса, компьютер ва мебель жиҳозлари муҳимроқ. Интернет уланганига бир ой бўлди, лекин ишламайди.

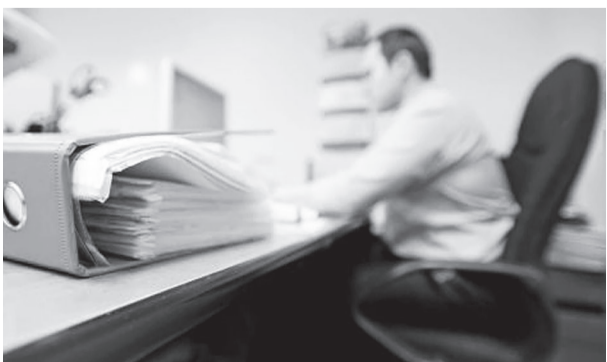
Аманбай ТЕМИРХОНОВ,
Қораўзак тумани
Қораўзак шаҳар
фуқаролар йиғини
раиси.

Маълумки, ҳар қандай ташкилот сиёсатининг асосий объекти, бу — унинг кадрларидир. Бугунги глобаллашув шароитида инновацион ва креатив фикрлайдиган кадрлар салоҳиятидан самарали фойдаланмасдан туриб, мамлакатнинг барча соҳаларида барқарор ривожланишга эришиб бўлмаслигини ҳаётнинг ўзи кўрсатиб турибди.

Давлат бошқарув тизимини кадрлар билан узлуксиз таъминлаш мақсадида истиқболли кадрлар захираси шакллантирилади.

Буюк Соҳибқирон Амир Темурнинг фикрича, ҳеч бир мансабдор ўзига қўйилган талаблар даражасида мукамал фаолият юрита олмайди. Мансабдор касбий маҳоратини ўз фаолиятида дуч келадиган хилма-хил ташвиш-муаммолар, чигалликларни ечиш давомида ошириб боради, бунинг учун эса узоқ вақт талаб этилади. Мансабдор сир-асрорларини ўрганишда раҳбар мураккаб қийинчиликларга дуч келади. Лекин шундай бўлсада, мансабга танлаш учун номзодда «**Темур тузуклари**»да қўйилган талабларга жавоб берадиган сифатлар, фазилатлар ва хусусиятлар бўлиши шартдир.

Амир Темур давлат бошқаруви мансабдорларини танлашнинг асосий тамойиллари ва мезонларини белгилар экан, қуйидагиларга алоҳида эътибор қаратган: адолат, тузукларга риоя этиши, маслаҳатлашиш ва кенгашиш; қатъий қарор қабул қилиш, тадбиркорлик, ҳушёрлик ва эҳтиёткорлик; сабр-тоқат ва шижоат-ғайрат. Худди шундай, Абу Наср Фаробийнинг давлат бошқаруви раҳбарларини танлашга доир назарий қарашлари ўзининг асарларида кенг ифодаланган.

МАЛАКАЛИ КАДРЛАРСИЗ ҲЕЧ БИР СОҲА РИВОЖ ТОПМАЙДИ

Унинг фикрича, ҳар бир лавозимга **танлашда 12 та мезонга** амал қилиш муҳимлиги айтилади.

Агентлик қандай вазифаларни бажармоқда?

Бугунги кунга келиб бошқарув соҳалари учун раҳбар кадрлар тайёрлаш, уларни жой-жойига қўйиш, қайта тайёрлаш ва танлаш қоидалари, тамойиллари, услублари ҳамда технологиялари такомиллаштирилмоқда. Бу соҳадаги тадқиқотлар, асосан, ривожланган ва демократик давлатларда замонавий жиҳатлардан янада тараққий этаётганини кузатишимиз мумкин.

Президентимизнинг **2019 йил 3 октябрдаги «Ўзбекистон Республикасида кадрлар сиёсати ва давлат фуқаролик хизмати тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»**ги ПФ-5843-сон фармонида давлат фуқаролик хизмати масалалари бўйича ваколатли органнинг мавжуд эмаслиги давлат органлари ва ташкилотларида ягона кадрлар сиёсатини олиб боришга, ходимларни самарали бошқариш ва инсон ресурсларини ривожлантиришга, малакали кадрлар захирасини рақобат асосида шакллантиришга ҳамда улар томонидан давлат фуқаролик хизматчиларининг вакант

лавозимлари ўз вақтида эгалланишига йўл қўйилмаётганлиги таъкидланган.

Шундан келиб чиқиб, миллий, республика, тармоқ ва ҳудудий даражаларда профессионал тайёрланган самарали кадрлар захирасини шакллантириш, давлат фуқаролик хизматига энг малакали номзодларни саралаб олиш, давлат фуқаролик хизматчилари вакант лавозимларининг ягона очик порталини ташкил этиш ва юриштишни мувофиқлаштириш бўйича масъул орган — **Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат хизмати агентлиги** ташкил этилди.

Давлат фуқаролик хизматида кадрлар захираси — бу истиқболли давлат хизматчилари, профессионал маҳоратга эга номзодлар, ишчан ва ахлоқий сифатларга эга, ўзини яхши кўрсата олган, керакли тайёргарликдан ўтган ва навбатдаги лавозимни эгаллашга қодир, махсус шакллантирилган ва белгиланган тартибдаги мезонларга асосланган тизимдир. Давлат хизматида профессионал даражада кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ҳамда истиқболли кадрлар захирасини яратиш

тизими кадрлар бошқарувининг асосий устувор йўналишларидан бири ҳисобланади.

Шундан келиб чиқиб, Давлат хизматини ривожлантириш агентлиги кадрлар ва истиқболдаги кадрлар захирасини шакллантиришда қўйидаги вазифаларни бажаради:

- ташкилотда вакант иш ўринлари мавжуд бўлган (бошқа ишга ўтиши, пенсияга чиқиши, ротация ва бошқа) ҳолатларини таҳлил қилиш;

- яқин бир йил ичида ташкилот тузилмасида ўзгаришлар режалаштирилганлигини назорат қилиш;

- оптимизация бўлиш эҳтимоллигини кузатиб бориш;

- кадрлар захирасига киритилган номзодларни соҳалар бўйича ўқитиш, номзодлар орасида малакали кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини оширишни ташкил этиш;

- Миллий кадрлар захирасига янгича, креатив фикрлайдиган, масъулиятли, ташаббускор, ватанпарвар кадрларни жалб этиш;

- кадрлар захирасини шакллантиришда жамоатчилик ташкилотлари билан ҳамкорликни йўлга қўйиш ҳамда Давлат

бошқарув академиясини тугатган, чуқур билимга эга ёшлар тўғрисида кадрлар захираси учун маълумотлар ахборот базасини яратиш.

«Келажак лидерлари» кимлар?

Давлатимиз раҳбарининг **2021 йил 13 июлдаги «Ёшларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ва уларнинг ижтимоий фаоллигини оширишга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»**ги ПФ-6260-сонли фармонида фаол ва ташаббускор ёшлар орасидан янги авлод захира кадрларини шакллантириш, шунингдек, Давлат хизматини ривожлантириш агентлигига Олий Мажлис Сенати томонидан шакллантирилган янги авлод захира кадрларини Миллий кадрлар захирасига киритиш ҳамда уларнинг раҳбарлик лавозимларига асосий номзод сифатида тавсия этилишини таъминлаш вазифаси юклатилганлиги ҳам бежиз эмас.

Маълумки, жорий йилнинг 30 июнь куни Ёшлар кунига бағишланган тантанали маросимда Давлатимиз раҳбари томонидан «иқтидорли ёшлар орасидан янги авлод захира **кадрла-**

ри — «Келажак лидерлари»ни шакллантирамиз»

деган фикрни билдирилган эдилар. Юқоридаги фармонга асосан, «Келажак лидерлари» лойиҳасини амалга ошириш белгилаб берилган.

Айниқса, Миллий кадрлар захирасига киритилган ёш кадрларни мутахассислигига мувофиқ, «Эл-юрт умиди» жамғармаси кўмагида ривожланган мамлакатларга тажриба ўрганиш учун юбориш амалиётини жорий этиш, шунингдек, давлат органлари, ташкилот ва муассасаларида фаолият кўрсатаётган нуфузли халқаро рейтинг ташкилотларининг юқори 500 талик рўйхатига киритилган хорижий олий таълим муассасаларини тамомлаган ёки уларда илмий даража олган мутахассисларнинг лавозим маошига устамалар тўлаб борилишини жорий этиш вазифаси ҳам айнан Давлат хизматини ривожлантириш агентлиги зиммасига юклатилди.

Бундан кўринадики, янги авлод кадрлар захирасини яратиш, иқтидорли ёшларни раҳбарлик лавозимларига тайёрлаш ва қайта тайёрлашнинг муҳим масалаларини ўз ичига олган янги тизим асосида ишлаш ва ижросини таъминлаш бугунги куннинг асосий талабларидан бири ҳисобланади.

Марям АБДУКАРИМОВА, Рустам РЎЗИҚУЛОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат хизматини ривожлантириш агентлигининг Тошкент шаҳар филиали бош инспекторлари.

ИЧИМЛИК СУВ ТАЪМИНОТИДАГИ КАМЧИЛИКЛАР ҚАЧОН БАРҲАМ ТОПАДИ?

Самарқанд вилоятида 2,3 млн. киши ёки аҳолининг 58,9 фоизи марказлашган тартибда, қолган 1,6 млн. киши ёки аҳолининг 41,1 фоизи бошқа манбаалар (шахсий қудуқ, қачалка, булоқ, ташиб бериш) орқали ичимлик сув билан таъминланган. Вилоятда 1689 та ичимлик сув олиш иншоотлари мавжуд бўлиб, шундан 542 таси (32,1 фоизи) таъмирталлаб ҳолатда.

Президентимизнинг 2021 йил 2 апрелдаги «Обод қишлоқ» ва «Обод маҳалла» дастурларини амалга ошириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори билан тасдиқланган ичимлик суви таъминоти ва оқова сув тизими объектларини қуриш ва таъмирлаш параметрларига кўра, вилоятда

35 та объектда 212 км. узунликдаги тармоқ ҳамда 34 та иншоот (ер ости қудуғи, насос станция, хлорлаш хонаси)ни қуриш ва реконструкция қилиш ишларини амалга ошириш белгиланган.

Шунга асосан, жорий йилнинг 3 май куни буюртмачи ва бош пудрат ташкилоти ўртасида жами 35 та объектда 42,3 млрд. сўмлик қурилиш-таъмирлаш ишларини амалга ошириш бўйича пудрат шартномалари тузилган. Техник жиҳатдан кузатиб борувчи мутахассислар томонидан олиб борилган назорат ишларига кўра, объектларда 127,9 км. ичимлик суви ва 2,6 км. оқова сув учун траншея қазийш ишлари амалга оширилган.

Бироқ ўрганишлар давомида амалга оширилган ишлар билан бирга, дастур доира-

сидаги вилоят аҳолиси ичимлик суви таъминоти яхшилаш тадбирлари ижросини таъминлашда қатор муаммо ва камчиликлар мавжудлиги аниқланди.

Пудрат ташкилотлари томонидан 79,1 км. ичимлик суви ва оқова сув тармоғини қуриш ва реконструкция қилиш ҳамда 2 та сув иншоотини реконструкция қилиш ишлар амалга оширилган бўлса-да, амалда мазкур объектларнинг лойиҳа смета ҳужжатлари соҳавий экспертизадан ўтмаганлиги сабаб-

ли май-июнь ойларида бажарилган ишлар учун ҳисобварақ фактуралар расмийлаштирилмаган. Шунингдек, 12 та сув таъминоти объектлари қурилиш бўйича лойиҳачи ташкилот томонидан лойиҳа смета ҳужжатлари ва экспертиза ҳулосалари буюртмачига тақдим этилмаган.

Қўшработ тумани «Жонбулоқ» маҳалла фуқаролар йиғини Мижгон қишлоғи ва Пайариқ тумани «Бахрин» маҳалласи Бахрин қишлоғи аҳолисини ичимлик суви билан

таъминлаш учун мазкур ҳудудлардаги ер ости сувларининг белгиланган стандарт талабларига номувофиқлиги сабабли Зарафшон гидрогеология станцияси томонидан ҳулоса бериш рад этилган. Натижада, бугунги кунга қадар муаммо ҳал этилмаганлиги сабабли мазкур объектларда қурилиш-монтаж ишларини амалга ошириш учун маблағ (дастлабки аванс тўлови) ажратилмаган ва ичимлик суви тармоғини ётқизиш ишлари бошланмаган.

Қолган 33 та объектда жорий йилнинг 13 июлига қадар амалга оширилган қурилиш-таъмирлаш ишлари, жорий йилнинг май ва июнь ойлари учун тасдиқланган ишларни бажариш графигига нисбатан ортда қолиб, 8,5 млрд. сўмлик қурилиш-монтаж ишлари

муддатида бажарилмасдан кечиктирилмоқда.

Қурилиш ишларининг сусти равишда олиб борилиши, қазилган траншеяларга қувурлар ётқирилиб, ўз вақтида кўмилмаслиги (50 км.га яқин) натижасида аҳоли учун ноқулайлик келтириб чиқариб, маҳаллий ҳокимият органларига ҳамда маҳаллий Кенгаш депутатларига шикоят тарзидаги мурожаатлар сони ошган.

Шу боис ўрганиш натижалари юзасидан мавжуд ҳолатга қонуний баҳо бериш учун маълумотлар Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасига юборилди.

Эркин ГАДОЕВ,
Олий Мажлис
Сенатининг Бюджет
ва иқтисодий
ислохотлар
масалалари қўмитаси
раиси.

БУГУННИНГ ГАПИ

НЕГА ҲИНДИСТОНЛИК ВА ПОКИСТОНЛИК МЕҲМОНЛАР СОНИ КЕСКИН ОРТДИ?

Ўтган йили Тошкентда покистонлик тиланчилар кўпайгани ташвиш билан ёзилганди. Тахминларга кўра, улар Тошкентга пул ишлаш мақсадида туристик виза орқали келгани айтилганди.

Бугун ҳам Тошкент кўчаларида ҳиндистонлик ва покистонликларни учратиш мумкин. Кўплаб фуқароларда улар кимлар ва Тошкентга нима мақсадда келишган, деган саволлар туғилмоқда.

Бироз ҳадиқсираш ҳам борлиги бежизмас. Чунки бугун коронавирус нисбатан хавфли тус олган давлат айнан Ҳиндистон бўлиб турибди. Балки шунинг учундир аҳолида улар келиб, касалликнинг хавфли штампларини тарқатишмайди, деган шубҳа бор.

Маълумотларга кўра, келувчиларнинг мақсади бир неча турда бўлиши мумкин. Биринчидан, айнан ҳинд ва покистонликлар араб давлатларида ишлашади. Жумладан, Саудия Арабистони ва Бирлашган араб амирликлари учун бу юрт вакиллари арзон ишчи кучи ҳисоблана-

ди. Аммо коронавирус пандемияси сабабли бу давлатлар кўп мамлакатларга «ёпилди». Айниқса, Ҳиндистондаги мураккаб вазият туфайли бу давлат билан тўғридан-тўғри алоқалар тўхтатилди. Ўзбекистон эса ҳозирча ўз дарвозаларини ёпгани йўқ. Шу боис бу давлатлар фуқаролари биздан, асосан, транзит сифатида фойдаланмоқда. Белгиланган тартиб бўйича улар тест топшириб, юртимизга учиб келишади ва бу ерда карантин муддатини ўташади. Ана ундан кейин қаердасан Амирлик, дея йўлга чиқишади.

Шу билан бирга, биздан улар «кирди-чиқди» учун фойдаланишади. Маълумки,

кўп давлатлар гастарбайтерлардан белгиланган муддат якунига етгач ўз ҳудудини тарк этишни талаб қилади. Ҳиндистонликларга ўз давлатига қайтиб бориш кейинчалик ишлаб турган давлатларига киритилмаслик хавфини туғдиради. Шундай пайтда еб-ичиш ва яшаш нисбатан арзон Ўзбекистон уларга вақтинчалик қўналға вазифасини бажариб бериши мумкин.

Туризм ва спорт вазирлиги ахборот хизмати бошлиғи Лола Раҳмонбоевнинг фикрича, Ҳиндистон Республикаси фуқаролари Ўзбекистон ҳудудига фақат электрон виза ёки визасиз транзит бўйича кириб келишлари мумкин. Покистон

Ислон Республикаси фуқаролари эса мамлакатимизга фақат виза олган ҳолда ташриф буюрадилар. Бевосита уларнинг сонига келсак Ҳиндистондан жорий йилнинг 6 ойи давомида жами 3119 киши кириб келган бўлса, биргина июнь ойининг ўзида бу рақам 1719 киши етган. Покистон бўйича бу кўрсаткич 2813 кишини (июнь ойида 830 киши) ташкил қилади.

Гувоҳ бўлганингиздек, сўнгги ойда бу давлатлардан келган меҳмонлар сони кескин ўсган. Шу билан бирга Россия ва Украинадан келган меҳмонлар сони уларникидан ҳам кўплигини айтиш керак. Аммо негадир одамлар ҳинд ва покистонликларга эътироз билдиришяпти.

Масалан, июнь ойининг ўзида Ўзбекистонга Россиядан 22452 нафар, Украинадан 664 нафар, Туркиядан 4688 нафар сайёҳ ташриф буюрган ва улар ҳам Тошкентда бемалол юрибди.

Мутахассиснинг фикрида асос бор. Чиндан, бугун юртимизда барча миллат ва-

киллари саёҳат учун келишмоқда. Юқорида айтганимиздек, айнан Ҳиндистон Республикаси вакилларига ёки покистонликларга бўлаётган эътирозлар замирида вируснинг хавфли турлари тарқалишидан ҳадиқ ётибди.

Мутахассиснинг таъкидича, бу борада ҳам хавотирга ўрин йўқ. Чунки юртимизга келувчи ҳар бир сайёҳ ПЗР тести топширади.

Лекин яқунда бир савол очиқ қолаверади. Нима учун БАА ёки Саудия Арабистони каби биз ҳам маълум муддатга эҳтиёт чорасини кўрмаймиз? Пандемия даврида туризмни ривожлантиришдан кўра, аҳоли саломатлигини ўйлаш тўғри эмасми?

Маълумот ўрнида айтиш керакки, Ўзбекистонда «ҳиндча» штамм айнан июнь ойида аниқланган эди. Бу ҳақда Инновацион ривожланиш вазирлиги ҳузуридаги Илғор технологиялар маркази хабар берганди.

Хайрулло
АБДУРАҲМОНОВ.

ДАВЛАТ ҚАЧОН БОҚИМАНДА КОРХОНАЛАРДАН ҚУТУЛАДИ?

Мустақилликнинг илк давридан хусусийлаштириш борасида ҳаракатлар бошланганига қарамай, ҳамон давлат тасарруфида кўплаб мулклар, хўжалик ва корхона-ташкилотлар сақланиб келаёттир. Бозор иқтисодиёти талабига кўра, рақобатсиз ривожланиш бўлмайди.

Рақобат муҳити эса хусусий мулк шароитида юзага келади. Буни давлат активларига эга қанчадан қанча корхоналар зарар кўриб ишлаётгани ёки ривожланиш суръати суст экани ҳам тасдиқлайди.

Эътибор қилсангиз, ҳар бир вазирлик ва идоралар тасарруфида бир нечта ташкилотлар фаолият кўрсатаётганига гувоҳ бўласиз. Нима учун? Мақсад — маълум бир соҳаларда монополия ўрнатиш. Агар бу соҳада фаолият кўрсатиш учун хусусий ташкилотларга ҳам эркинлик берилса, давлат корхонаси қисқа муддатда банкротга учрайди. Лекин эркинлик берилмайди, қандай қилиб бўлмасин, тўсиқ яратишга ҳаракат қилинади. Бундан қутулиш учун давлат идораларига қарашли корхоналарни хусусий секторга топшириш ва давлат уларга самарали фаолият кўрсатиши учун шароит яратиш билан шўғулланиши керак.

Кейинги йилларда айтилган масалада жиддий қадамлар ташланяпти. Барча

вазирликлар, идоралар, ҳокимликлар тасарруфидаги ишлаб чиқариш субъектларини хусусийлаштириш жараёни бошланган. Шундай экан, бу борадаги ишлар қай даражада амалга оширилмоқда ва қандай самара бериши мумкин?

Давлат яхши менежер эмас

Маълумотларга кўра, 2021 йилнинг биринчи ярмида 1,1 триллион сўмлик (105 миллион доллар) давлат мулки сотилган. Бу кўрсаткич ўтган тўрт йил ичида 150 миллион долларга тенг бўлган.

— Биз энди иқтисодий ўсишни янада ривожлантириш учун янги турткиларни кўриб чиқмоқдамиз, — дейди **Давлат активларини бошқариш агентлиги раҳбари Акмалхон Ортиқов**. — Ушбу янги кучнинг хусусийлаштириш жараёни билан таъминланишига ишонамиз. Давлат яхши менежер эмас. Иқтисодиётда давлатнинг юқори даражадаги иштироки эса тахминан 50 фоиз ёки ундан ортиқроқ. Бу рақобатбардош бозорни яратишга ҳалақит беради.

Дарҳақиқат, давлат мулкни бошқариш тўғри йўлга қўйилган тақдирда ҳам, самара юқори бўлиши қийин. Боиси шахсий манфаатдорлик кучли бўлмаган жойда, катта иштиёқ, қатъий интилиш билан ишлаш амримаҳол. Ҳар қандай бизнесга меники, деб қараш эса кучли мотивация беради. Шу боис хусусийлаштириш ишларини жадаллаштиришга киришилди.

Нега асосан кўчмас мулклар сотилапти?

Бир жиҳати борки, жорий йилнинг биринчи ярмида со-

тилган 105 миллион долларлик давлат мулкнинг 80 миллион доллари 10 та йирик кўчмас мулк объектларини сотишдан тушган. Хўш, нега ишлаб чиқариш субъектларини хусусийлаштириш эътибордан четда қоляпти?

— **Кўчмас мулк объектлари давлат корхоналари каби тайёргарликни талаб қилмайди, лекин биз кўчмас мулк билан чекланиб қолмаймиз, — дейди А.Ортиқов.** — Бунга параллель равишда давлат корхоналари тайёр ҳолатга келганидан кейин, уларни ҳам хусусийлаштиришни бошлаймиз. Бу йил дам 900 дан ортиқ давлат активлари сотувга қўйилади. Натижа биз кутгандек бўлса, бу йил хусусийлаштириш жараёнидан 600 миллион доллар ишлаб топшишни режалаштирмақдамиз. Ҳозирда сотувга қўйиладиган активлар орасидаги энг асосий объектлар сифатида Фарғона нефтни қайта ишлаш заводи, «Coca-Cola Bottlers Uzbekistan» МЧЖ акцияларининг 57 фоиз улуши, «Кафолат» суғурта компаниясидаги давлат улушини кўрсатиш мумкин.

Баҳолаш тизими бозор талабларига мос эмас

Агентлик раҳбарининг таъкидлашича, 2020 йилда корхоналарни баҳолаш бўйича янги стандартлар қабул қилинган бўлса

ҳам, баҳолаш бу соҳадаги муаммолардан биридир. Илгари хусусийлаштириш муваффақиятсиз тугашининг асосий сабаби бозор кутилмаларига мос келмайдиган баҳолашнинг мавжудлиги бўлган.

Айни пайтда ушбу янги стандартлар танқидий жиҳатдан баҳоланмоқда, чунки улар халқаро молия институтлари кўмаги билан ишлаб чиқилган бўлса-да, нима учундир кўнгилдагидек ишламаяпти.

Агентлик 1990 йилларнинг бошларида Польшанинг муваффақиятли хусусийлаштириш тажрибасидан фойдаланиш учун маслаҳатчиларни, шу жумладан, солиқ хусусийлаштириш вазирини жалб қилган. СССР қулаганидан сўнг Польша дарҳол «шок терапияси» ислохотларини бошлаган эди. Ундан фарқли ўларок, кўплаб йирик ўзбек компаниялари эса шу пайтгача давлат қўлида бўлиб келган.

Хусусийлаштириш — талон-торожга йўл очмасин

Айни пайтда хусусийлаштириш билан боғлиқ аянчли оқибатларни ҳам эслаб ўтмасак бўлмайди. Ушбу салбий ҳодиса бизнинг мамлакатимизда ҳам керагича юз берган, айрим давлатларда эса юксак намунасини кўрсатган. Бу — хусусийлаштириш баҳо-насида давлат мулкларини талон-торож

қилишдир.

Ўтган йилларда халққа тегишли бўлган қанчадан қанча объектлар шу йўл билан йўқ қилиб юборилди. Масалан, колхоз-совхозлардаги кутубхона ва клублар тақдирини олайлик. Энди ушбу муассасаларни зарур деб топсак, давлат томонидан қайтадан қурилиши керак. Ҳозирги замонда ҳеч қайси тадбиркор бу мақсадларга пул тикмайди. Демокчиликки, вазирлик ва идоралар қошида ҳам маънавият-маданият масканлари фаолият кўрсатиб турибди. Хўш, хусусийлашса, уларнинг тақдирини нима кечади, деб ўйлайсиз? Бундай масканларни ривожлантиришга ҳеч кимнинг кўзи учиб тургани йўқ. Сотиб олган одам унинг негизидан бошқа бизнес лойиҳани амалга оширишни кўзлайди.

Асосий жиҳат, вазирлик ва идоралар тасарруфидаги мулклар мансабдорларнинг танишбилликлари номига арзон-гаров баҳода ўтказилиб, талон-торож қилиниши эҳтимоли катта. Агар у ишлаб чиқарувчи ёки хизмат кўрсатувчи корхона бўлса, олдинги хўжайини ҳисобланган идора унга қандайдир имтиёзлар орқали устунликлар бериб, монополиясини сақлаб қолиши ҳам ҳеч нарсани ўзгартирмайди. Қайта давлат маблағлари хисобига тикланган субъект кимнингдир чўнтагига фойда келтирувчи манбага айлангани қолади.

Аслида бу ҳолатлар кўпчиликка янгилик эмас. Агар хусусийлаштириш жараёнида уларга кўз юмилса, аввал йўл қўйилган хатолар қасддан такрорланган бўлиб чиқади.

Тўлқин ШЕРНАЕВ.

МЕНДА САВОЛ БОР...

«Қамоқдаги эрим билан ажрашмоқчиман...»

— Турмуш ўртоғимга содир этган жинояти учун 8 йилдан ортиқ муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланган. Никоҳдан ажрашиш учун қаерга мурожаат қилсам бўлади?

Наима СУЛТОНОВА.
Навоий вилояти.

Севара ЗОКИРОВА,
Давлат хизматлари агентлиги масъул ходими:

— Оила кодексига мувофиқ, никоҳдан ажратиш суд тартибида ёки фуқаролик ҳолати далолатномаларини қайд этиш органларида амалга оширилиши мумкин. Мазкур кодекснинг 43-моддасига биноан, содир қилган жинояти учун уч йилдан кам бўлмаган муддатга озодликдан маҳрум қилинган бўлса, ўртада вояга етмаган болалари борлигидан қатъи назар, эр-хотиндан бирининг аризасига кўра, улар фуқаролик ҳолати далолатномаларини қайд этиш органларида никоҳдан ажратилади.

Шу кунларда Соғлиқни сақлаш вазирлиги «ЖССТ трансёғлардан сақланишни тавсия қилади, чунки уларни ортиқча истеъмол қилиш юрак-қон томир касалликлари хавфини оширади», «Ҳаёти ва саломатлигини хавф остига қўйишни истамайдиган ҳар бир инсон таркибида трансёғлар мавжуд бўлган маҳсулотларни қатъий равишда чеклаши зарур» мазмунида огоҳлантириш хабарларини юбормоқда.

ТРАНСЁҒЛАР

ИНСОН САЛОМАТЛИГИ УЧУН ҚАНЧАЛИК ХАВФЛИ?

Хўш, трансёғлар нима? Улар қандай маҳсулот ёки қандай ёғлар таркибида бўлади? Унинг олдини олиш учун нима қилиш лозим? Шу ва бошқа саволлар билан **Аҳолининг соғлом турмуш тарзини қўллаб-қувватлаш ва жисмоний фаоллигини ошириш маркази директори Барно ОДИЛОВА**га муурожаат қилдик.

– Трансёғлар – маҳсус усуллар асосида ишлов берилган, таркиби ўзгартирилган тўйинмаган ёғ кислоталари ҳисобланади, – дейди **Барно Одилова**. – Бугунги глобаллашув даврида бу ёғлар озиқ-овқат саноатига кенг кириб келди. У ёғларнинг узоқ вақт сақланиши ва ўз шаклини йўқотмаслиги учун кимёвий усулда қайта ишлов бериш орқали тайёрланади. Ушбу ёғ биринчи навбатда, **маргарин шаклида барча кондитер маҳсулотлари** – торт, пирог, пирожное, мороженое, кофе

учун сут порошоги, **турли ширинликлар** – печенье, вафли тайёрлашда, шунингдек, **ярим фабрикатлар** – сомса ва пиширилганлар учун музлатилган хамир, музлатилган пицца тайёрлашда ишлатилади. **Шунингдек**, улар фаст-футлар тайёрлашда, айниқса, чипс, фри, қовурилган товуқ гўштлари ва денгиз маҳсулотларидан таомлар тайёрлашда ҳам кенг ишлатилади.

Хавфи ва зарари қандай?

– Энг асосийси, таркибида ёғ миқдори кўп бўлган ҳар қандай маҳсулотларни истеъмол қилиш организм учун хавфли эканини

унутмаслигимиз керак. **Трансёғлар эса биринчидан**, организмда ёмон хислатли холестерин (ЛПНП) нинг кўпайишига ва бу орқали семизликка мойилликни олиб келади.

Иккинчидан, ёмон хислатли холестерин қон-томир деворларига ёпишиб, уларнинг ўтказувчанлиги бузилади. Натижада барча организмнинг қон билан таъминланиши ёмонлашади.

Учинчидан, қон томирлар девориданги бляшкалар узиши натижасида инфаркт, инсульт, ўпка тромбоземболияси каби эрта ўлимга сабаб бўладиган ҳолатларни юзага келтиради.

Тўртинчидан, ортиқча вазн ва семизлик, модда алмашинувнинг бузилиши натижасида қандли диабет касаллиги ривожланишига пойдевор бўлади.

Бешинчидан, турли хавфли ўсма касалликларини келтириб чиқарувчи омиллардан бири ҳисобланади.

Трансёғлардан қандай чекланиш ёки ҳимояланиш мумкин?

– Соғлом бўлишни, узоқ умр кўришни, дориларга қарам бўлмасдан соғлом қариликда умргузаронлик қилишни истасак, трансёғларни ишлатишни кескин чеклашимиз керак. Тўғри, бугунги кундаги ҳаётимизни фаст-футларсиз ёки ширин пиширилган ва музқаймоқларсиз тасаввур қилиш қийин. Лекин **тарозининг иккинчи палласида саломатлигимиз турганлигини унутмаслигимиз керак**. Трансёғларни рўзгор

ва рациондан аста-секинлик билан чиқариб ташлаш имкони бор. Бунинг учун фаст-футлар истеъмолини қатъий чеклаш, дўконлардан тайёр хамир ва пиширилган сотиб олмасдан уларни уйда тайёрлаш ва бунда асл сариеғ ёки қаймоқдан фойдаланиш лозим.

Шунингдек, маҳсулотлар харид қилганда уларнинг таркибига аҳамият бериш керак. Яъни сиз олаётган маҳсулот таркибида гидрогенланган ёки қисман гидрогенланган мой, маргарин, ўсимлик ва кулинария ёғи бор бўлса, демак буларда трансёғлар бор эканини унутманг.

Профилактика ёки даволаниш тартиби-чи?

– Касалликнинг илк белгилари сифатида ортиқча вазни айтиб ўтиш мумкин. Чунки модда алмашинуви бузилганлиги оқибатида ортиқча вазн пайдо бўлиши **турли хил касалликлар** – артериал гипертония, қандли диабет, юрак-қон томир касалликларини келтириб чиқарувчи асосий хавф омилларидан бири ҳисобланади.

Ортиқча вазндан воз кечиш учун эса **тўғри овқатланиш**, яъни овқатни кун давомида қисмларга бўлиб истеъмол қилиш ва асосий қисмини кечгача истеъмол қилиб бўлиш, таркибида ёғ, шакар, туз миқдори кўп бўлган, шунингдек, хамир таомларидан чекланиш керак. Кунига 2 литрдан кам бўлмаган миқдорда сут ва сут маҳсулотлари, дуккаликлар ва кўкатларни ҳам унутмаслик лозим.

Жисмоний фаоллик – эрталабки бадантарбия, кун давомида камида 5000 кадам пиёда юриш ва кечки овқатдан кейинги сайр жуда фойдалидир.

Энг муҳими, **зарарли одатлардан воз кечиш** зарур бўлади.

Қандай чора-тадбирлар кўриляпти?

– Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан аҳоли орасида тўғри овқатланишни оилавий анъана-удумга айлантириш бўйича шифокорлар томонидан индивидуал суҳбатлар билан бир қаторда, маҳаллалар, корхона ва муассасаларда тўғри овқатланиш тамойилларига риоя қилиш бўйича замонавий кўринишдаги «Соғлом овқатланиш ярмаркаси», «Саломатлик майдончаси» каби оммавий тадбирлар олиб борилмоқда, Шунингдек, аҳолига маълумот беришда оммавий ахборот воситаларида маҳсус кўрсатувлар, ижтимоий тармоқларда маҳсус канал, саҳифа ва сайтларни ташкил қилиш ва улар орқали маълумотларни бериб бориш билан биргаликда, SMS тарзидаги хабарлар ҳам бериб борилмоқда.

Соғлиқни сақлаш вазирлиги ташаббуси билан мамлакатда озиқ-овқат маҳсулотларини таркибида туз, қанд ва ёғ миқдори инсон соғлиги учун хавфсиз ёки зарарли эканини кўрсатувчи белгилар билан тамғалаш жорий этилмоқда. Бу жараён икки босқичда – 2021 йилдан бошлаб ихтиёрий равишда ва 2025 йил 1 январдан бошлаб эса мажбурий тартибда амалга оширилади.

Кўришиб турибдики, инсонларнинг саломатлиги йўлида соҳа мутахассислари зарур тавсия ва йўриқномаларни кўрсатиб, огоҳлантирмоқда. Шундай экан, ҳар биримиз ўз саломатлигимизни ўзимиз асрайлик!

Рустам ЮСУПОВ.

МАҲАЛЛА ҲАЁТИДАН

«СЕКТОР РАҲБАРЛАРИ МУАММОЛАРГА ЕЧИМ ТОПМОҚДА»

Авваллари маҳалла раислари бир муаммо бўлса, у ташкилотдан, бу ташкилотга ечим излаб югурарди. Энди эса сектор раҳбарларининг ўзлари маҳаллага келиб, мавжуд муаммоларга ечим топишмоқда.

Яқинда вилоят ички ишлар бошқармаси мутасаддилари маҳалламизда бўлиб, аҳоли муаммоларини ўрганишди. Ана шундай ўрганишлар натижасида ишсиз ёшлар бандлиги таъминланмоқда. Эрта баҳорда 57 нафар ёшга ва 30 нафар аёлга 10 сотихдан ер берилган бўлса, ғалладан бўшаган ердан яна 22 нафар ёшга 10 сотихдан берилди.

Қувонарлиси, жорий йил маҳалламизда «Ёшлар гузари» қурилди. Бу

ерда супермаркет, хўжалик моллари дўкони, қассобхона, чеварчилик, музқаймоқ каби ўнлаб тармоқлар ишга туширилди. Натижада, 10 нафардан зиёд ёшлар ишли бўлишди. Яна 42 нафар ёшларимиз турли соҳалар бўйича ишга жойлаштирилди.

Маҳалламизда темирчилик билан шуғулланаётган усталар ҳам кўп. Улар, асосан, темир дарвоза ясашади.

Шу кунга қадар асосий «драйвер»-имиз деҳқончилик, асосан, сабзи

етиштириш эди. Энди узумчилик, иссиқхона, паррандачиликни ҳам ривожлантиряпмиз. Шу кунларда деҳқончиликнинг қайси йўналишлари билан шуғулланишни истайдиган ҳақиқий деҳқонлар рўйхати шакллантирилмоқда. Уларга 10 йил муддатга ижарага ер берилади.

Хуснида ҲОЛИҚОВА, Бўстон тумани «Тафаккур» маҳалла фуқаролар йиғини раиси.

ДАВЛАТ РАМЗЛАРИГА ҲУРМАТСИЗЛИК ҚАНДАЙ ЖАЗОЛАНАДИ?

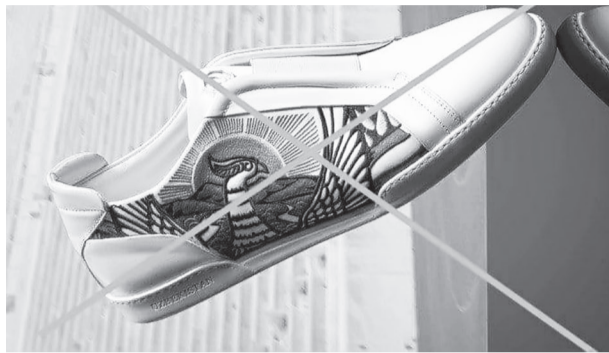
Италиялик машҳур дизайнер Стефано Риччи (Stefano Ricci) томонидан ўзбек элитаси учун тақдим этилган махсус янги коллекциялар тўплами кенг жамоатчиликда норозилик уйғотди. Унга кўра, Stefano Ricci UZB коллекциясидаги кийимларда Ўзбекистон Республикасининг Давлат байроғи ва Давлат герби рамзлари акс этган бўлиб, мазкур коллекциядаги кийимларни Glamour бутикидан харид қилиш мумкин. Масалан, гербли оқ кроссовканинг нархи — 18 000 000 сўм, гербли кўк кроссовканинг нархи эса 24 000 000 сўм.

Хўш, бу ҳолат нега жамоатчиликда норозилик туғдирди? Амалдаги қонунчиликда давлат рамзларидан шу тарзда фойдаланиш мумкинми?

Аслида майка, футболка ёки бош кийимларида рамзларимиздан аввал ҳам тadbиркорларимиз фойдаланган. Лекин эътирозга сабаб бўлмаганди. Бу ҳолатда эса давлат рамзлари оёқ кийимларга туширилгани тўғридан-тўғри гербимиз ва байроғимизга ҳурматсизлик, дея баҳоланди. Гўёки давлат рамзларимиз таҳқирлангандек тасаввур уйғонди.

Қонунга асосан, Давлат рамзи товар белгиси эмас. Ўзбекистон Республикаси қонун билан тасдиқланадиган ўз давлат рамзлари — байроғи, герби, ва мадҳиясига эгадир. Давлат рамзларининг мавжудлиги Ўзбекистоннинг амалда мустақиллигини яққол тасдиқлайди. Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигининг рамзлари муқаддас бўлиб, уларни ҳар қандай йўл билан таҳқирлаш қонун билан жавобгарликка тортилади.

Ўзбекистон Республикаси «Давлат герби тўғрисида»ги қонунининг 5¹-моддасига мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси Давлат гербининг тасвири туширилган белгилардан ишлаб чиқарилаётган ёки реализация қилинаётган товарларни (ишларни, хизматларни) ўтказиш учун тижорат мақсадларида фойдаланиш мумкин эмас.

Бу ҳолатга Адлия вазирлиги ўз муносабатини билдирди.

Маълум бўлишича, юқоридаги вазиятда Ўзбекистон Республикаси давлат рамзларига ҳурматсизлик кўрсатилган. Шунингдек, Тошкент шаҳар адлия бошқармаси томонидан Тошкент шаҳридаги давлат органлари ва ташкилотлари ҳамда давлат муассасаларида давлат рамзларидан фойдаланишда ҳуқуқни қўллаш амалиёти ўрганилганда 363 та ҳолатда Ўзбекистон Республикаси «Давлат герби тўғрисида»ги қонуни талаблари бузилганлиги аниқланган.

Шунга кўра, Тошкент шаҳрида жойлашган шаҳар ҳамда туман миқёсидаги давлат органлари, ташкилотлари ва муассасаларига қонун ҳужжатларининг бузилиши, уларнинг сабаблари ва бунга олиб келувчи шарт-шароитларни бартараф этиш тўғрисида 103 та тақдимнома ҳамда 70 та қонун ҳужжатлари бузилишига йўл қўймаслик ҳақида огоҳнома, шунингдек, Тошкент шаҳар ички ишлар бош бошқармасига 49

та маъмурий жавобгарликка тортиш тўғрисида тақлифлар юборилган.

Натижада 55 нафар шахс интизомий жавобгарликка тортилган, 18 та ҳуқуқбузар маъмурий равишда огоҳлантилган, 9 нафар мансабдор шахсга нисбатан жарима жазоси қўлланилган.

Вазирлар Маҳкамасининг 1992 йил 26 августдаги қарори билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикаси Давлат герби тасвирини тайёрлаш ва уни кўплаб чиқариш Тартибига асосан, Ўзбекистон Республикаси Давлат гербининг тасвирини металлдан, гипсдан ва бошқа материаллардан қуйиш, шунингдек, гербининг ёғочдаги гравюрасини, ҳажмли шаклларида бошқа техникада ўйиш ва тайёрлаш ушбу тасвирнинг бадий қийматини таъминлаш ва унинг тасдиқланган эталонга тўлиқ мувофиқ бўлиши шарт билан юридик ва жисмоний шахслар томонидан амалга оширилиши мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Давлат гербининг рангли, график ва ҳажмли тасвирининг

репродукцияси, унинг ҳажмларидан қатъи назар, ҳар доим «Ўзбекистон Республикасининг Давлат герби тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси қонунда тасдиқланган гербнинг рангли, қора-оқ ва ҳажмли тасвири эталонларига мос бўлиши керак.

Ўзбекистон Республикаси Давлат гербининг тасвиридан декоратив мақсадларда фойдаланилиши мумкин. Бунинг учун мазкур буюмлар Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги томонидан тасдиқланган бўлиши керак. Шу билан бирга, давлат рамзлари тўғрисидаги қонунчиликни бузиш Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 203¹-моддаси ҳамда Жиноят кодексининг 215-моддасига асосан тегишли жавобгарликни келтириб чиқаради.

Адлия вазирлиги муносабатида маълум бўлганидек, Stefano Ricci UZB коллекциясидаги кийимларида давлат рамзларимиз тасвирланиши ордидан қонунлар бузилган. Лекин нега-шаклларида бошқа техникада ўйиш ва тайёрлаш ушбу тасвирнинг бадий қийматини таъминлаш ва унинг тасдиқланган эталонга тўлиқ мувофиқ бўлиши шарт билан юридик ва жисмоний шахслар томонидан амалга оширилиши мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Давлат гербининг рангли, график ва ҳажмли тасвирининг

— Биз ҳолатни ўрганиб, муносабат билдирдик, — дейди Адлия вазирлиги ахборот хизмати раҳбари Севара Уринбоева.

— Аммо чора кўриш Ички ишлар вазирлиги ваколатига киради. Агар қонунбузулиш чет эл фуқаролари томонидан содир этилса, Ички ишлар вазирлиги Ташқи ишлар вазирлиги орқали чора кўриши керак. Биз фақат қонунчиликни эслатиб ўтдик.

Ўз навбатида, Ички ишлар вазирлиги ҳам бу иш уларга алоқадор эмаслигини таъкидлади. Агар қонунбузар шахс ўзимизнинг фуқаро бўлса, чора кўрса бўлар эди, бу вазиятда чет эл фуқароси бўлгани учун судга даъво бериш кераклигини маълум қилди.

Ташқи ишлар вазирлиги матбуот хизмати маълумотига кўра, юқоридаги ҳолатда Адлия вазирлиги ўз муносабати орқали вазирликка тақлиф билан чиқиши керак. Шундагина Ташқи ишлар вазирлиги элчихонага бу тақлифни юборади ва таъсир чораси кўрилади.

Гувоҳ бўлганимиздек, Ўзбекистон Республикаси фуқаролари юқоридаги каби ҳуқуқбузарлиги учун жазоланган. Аммо чет эл фуқаролари билан ишлаш бироз мураккаб. Ўйлаймизки, қонунларимизни бузган чет эл фуқароларига ҳам амалдаги тартибларга кўра, чора кўрилади. Ҳеч бўлмаганда шу сотилаётган товарлар сотувдан олиниши ёки сотилиши тақиқланиши керак.

Хайрулло
АБДУРАҲМОНОВ.

РАИС СЎЗ СЎРАЙДИ

«КАНЦТОВАР» МАҲСУЛОТЛАРИГА ПУЛ АЖРАТИЛИШИ КЕРАК!»

Маҳалламизда маънавий муҳитни яхшилашга доимо эътибор қаратамиз. Идорамиз мактаб биносига жойлашган. Ёшларнинг юриш-туриши ҳамisha кўз ўнгимизда. Биз уларга насихат, танбеҳ орқали эмас, ибрат тарзида тарбия бериб, одоб ўргатиб борамиз.

Умуман олганда, маҳалламиз одамларида эскидан миллий қадриятлар асосида яшаш тарзи шаклланиган. Бирор оилада ички низо, жанжал юзага келгудек бўлса, дарҳол отиноиллар, нуруний онахонлар иштирокида уларни келиштиришга эришамиз.

Ижтимоий муҳофаза масаласи алоҳида диққат-эътиборимизда. Ўтган

йили пандемия даврида «Темир дафтар»ни шакллантириб, унга 64 нафар фуқарони киритган эдик. Шу кунгача уларнинг барчасига моддий ёрдамлар кўрсатиб, рўйхатдан чиқардик. Ҳозир эса «Аёллар дафтари»га 86 нафар аёллар киритилган бўлиб, уларнинг муаммоларини ҳал этиш бўйича иш олиб бораёмиз.

Бундан ташқари,

тадбиркорларни жалб қилган ҳолда ҳудудимизни ободонлаштиришга ҳаракат қилияпмиз. Уларнинг ёрдами билан айрим кўчаларга шағал ётқизилди, тунги ёриткичлар ўрнатилди. Шунингдек, 2 та трансформатор алмаштирилган бўлса, 2 таси таъмирланди. Аммо бу борада яна қилинадиган ишлар мавжуд. Хусусан, асфальтлаштирилиши

керак бўлган, тунги ёриткичлар ўрнатилиши зарур бўлган кўчаларимиз бор. Мутасаддилар томонидан ушбу масалаларни ечишга ёрдам берилса, яхши бўларди.

Шу ўринда маҳалла ходимлари фаолиятига оид муаммоларни ҳам айтиб ўтсам. Жумладан, шу кунгача ўз биномизга эга эмасмиз. Айни пайтда идорамиз иши учун

фойдаланиладиган канцтовар маҳсулотларини ўз пулимизга сотиб оламиз. Ёки компьютер бузилиб қолса, пул йиғиб созлабамиз. Шу мақсадларга маблағ ажратилиши лозим, деб ўйлайман.

Айша УСМОНОВА,
Бухоро шаҳридаги
«Жўбор» маҳалла
фуқаролар йиғини
раиси.

«Киберхавфсизлик маркази» давлат унитар корхонаси томонидан 2020 йилда ўтказилган мониторинг натижаларига кўра, Ўзбекистон интернет миллий сегментида ахборот ва киберхавфсизликка таҳдид солувчи 27 миллиондан ортиқ зарарли ва шубҳали тармоқ ҳодисалари қузатилган. Тасаввур қилинг-а, 27 миллион!

ИНТЕРНЕТ

ЎЗБЕКИСТОН УЧУН ХАВФЛИМИ?

Бу вояга етган аҳолининг ҳар бирига иккитадан киберхужум демакдир. Мазкур давр ичида давлат ва хўжалик бошқаруви органлари веб-сайтларига нисбатан содир этилган ҳодисалар сони аввалгиларга нисбатан 144 фоизга ўсган, натижада 243 та веб-сайт экспертизадан ўтказилган, «UZ» миллий домени ҳудудидида 337 та, шундан, давлат ташкилотлари веб-сайтларида 79 та ахборот хавфсизлиги ҳодисалари аниқланган. Хўш, бу нимадан далолат?

Кибер хавфсизлик сиёсати йўқ ҳисоби

Бугунги кунда киберхавфсизлик давлатларнинг устувор миллий хавфсизлик стратегияларидан бирига айланди. Бунинг нечоғли муҳимлигини АҚШда бўлиб ўтган сайловлар мисолида ҳам кўриш мумкин. Дунёнинг энг ривожланган, қудратли давлатларидан биридаги энг муҳим сиёсий воқеа — президент сайловлари натижасига бошқа давлатнинг махсус хизматлари ўз манфаатлари йўлида киберхужумлар орқали аралашгани ва таъсир ўтказгани иддао этиб келинади. Бу каби норозилик баёнотлари

бошқа қатор мамлакатлар томонидан ҳам эълон қилинган. Демак, республика-мизда ҳам соҳани қатъий тартибга олиш, назорат қилиш ҳаёт-момот масалаларидан бири ҳисобланади.

— Ўзбекистонда киберхавфсизлик соҳасида давлат сиёсати етарли даражада йўлга қўйилмаган, киберхавфсизлик стратегияси йўқ, доимий мониторинг ҳам олиб борилмайдими, — дейди **Ахборот хавфсизлиги бўйича мутахассис Баҳодир Аҳмедов**. — Киберхавфсизлик халқаро сиёсатнинг долзарб масаласига айланиб улгурди, бу эса рақамли иқтисодиётнинг ривожланиши ҳамда ахборот жамияти шаклланишининг айрим жиҳатларига боғлиқлиги билан асосланмоқда. Глобал рейтингларда Ўзбекистоннинг мавқеини ошириш давлат сиёсати даражасида кўтарилган. Шу сабабли киберхавфсизлик даражасини аниқлаш бўйича халқаро ва миллий рейтингларни ўрганиш, уларда белгиланган баҳолаш мезонлари бўйича давлат органлари ва ташкилотларида, муҳим ахборот инфратузилмаси объектларида ахборот хавфсизлиги сиёсатини самарали йўлга қўйиш долзарб масалалардан

бири ҳисобланади. Давлат органлари ва ташкилотларида белгиланган хавфсизлик талабларига жавоб бермайдиган қурилмалардан фойдаланиш оқибатида кибертаҳдидлар сони ва кўламининг ортиб боришига шароит яратилмоқда. Бу ҳолатни эса давлатимизнинг кибертаҳдидларга дучор бўлиш индексида (CEI – Cybersecurity Exposure Index) 108 та давлат орасида 70-ўринда, яъни киберҳимоянинг энг паст даражаси – 0,7121 индекс билан баҳоланганида кўриш мумкин.

Соҳадаги энг паст натижалар бизда

Таҳлиллар бу билан яқунланмайдими. Британиянинг «Comparitech» тадқиқот компанияси таҳлилчиларининг киберхавфсизлик даражаси бўйича дунё давлатлари рейтинги натижаларига кўра, **Ўзбекистон криптомайнерлар хужумига энг кўп учрайдиган мамлакатлардан бири деб топилди, 60 та давлат ичида 56-ўринни эгаллаган.**

Шунингдек, киберхавфсизлик таъминлангани юзасидан энг юқори кўрсаткичларни эгаллаган давлатлардан бири

бўлмиш Японияда киберхавфсизликни таъминлаш билан боғлиқ қонунчилик **6 балл**га, Ўзбекистонда эса **3 балл**га; киберхужумларни бартараф этишга шайлик ҳолати Японияда **0,7 балл**га, Ўзбекистонда **0,2 балл**га баҳоланган.

Бугунги кунда мазкур йўналишда бир қатор киберхавфсизлик даражасини аниқлаш бўйича баҳолаш индекслари орқали дунё давлатларининг рейтинглари тузилди. Хусусан, глобал киберхавфсизлик индексида (GCI) кўра, 2017 йилда Ўзбекистон Республикаси 93-ўринда қайд этилган бўлса, 2021 йилда 23 позицияга кўтарилиб, 71,11 кўрсаткич билан 70-ўринда қайд этилди ва киберхавфсизликни мустаҳкамлаш бўйича МДХ давлатлари орасида 4-ўринни эгаллади.

2021 йилда Эстония Электрон бошқарув академияси томонидан нашр этилган миллий киберхавфсизлик индексида (NCSI) 160 та давлат ичида Ўзбекистон Республикаси 31,17 рейтинг кўрсаткичи билан 95-ўринда қайд этилди. Шунингдек, ахборот коммуникация технологиялари-

нинг ривожланиши кўрсаткичи бўйича 95-ўринни эгаллаган.

Бунда Ўзбекистонда киберхавфсизлик соҳасида давлат сиёсатининг етарли йўлга қўйилмагани, мувофиқлаштириш масалалари, киберхавфсизлик стратегиясининг мавжуд эмаслиги, ваколатли назорат органининг йўқлиги, доимий мониторинг олиб борилмаслиги каби муаммолар мавжудлиги кўзга ташланади.

Мамлакатда 2020 йилга мўлжалланган Давлат дастури лойиҳасида 2020 йилнинг 1 сентябрига қадар Ўзбекистон киберхавфсизликнинг ҳуқуқий асосларини шакллантириш бўйича чора-тадбирларни, шу жумладан, 2020-2023 йилларга мўлжалланган Миллий киберхавфсизлик стратегиясини ва киберхавфсизлик тўғрисидаги қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш режалаштирилган эди. Бироқ мазкур стратегия ва қонун лойиҳаси ҳамон ишлаб чиқилгани йўқ.

Энг муҳим соҳалар ҳам хавфдан холи эмас

Мисол учун, «ҳарбий кибероперациялар» мезони бўйича

Қуролли Кучлар таркибида кибербўлималарнинг мавжуд эмаслиги, кибероперациялар бўйича ўтказиладиган халқаро ва минтақавий ўқув машғулотларида иштирок этмаслик каби ҳолатлар бўйича халқаро рейтингларда 0 фоиз кўрсаткични эгаллаيمиз. Демак, айнан шу йўналишдаги ишларни кучайтириш лозим бўлади.

«Ҳолва деган билан оғиз чучи-майди». Муаммони айтган билан у ҳал бўлиб қолмайди.

Демак, соҳада қатъий чора-тадбирларни амалга ошириш пайти келган. Бунинг учун, аввало, Киберхавфсизлик стратегияси қабул қилиниши лозим. «Киберхавфсизлик тўғрисида»ги қонун ҳамда «Йўл харитаси»ни ишлаб чиқиш керак. «Кибержиноятчилик тўғрисидаги конвенция»ни ратификация қилиш, минтақавий ва халқаро миқёсда киберхавфсизлик билан шуғулланадиган етакчи ташкилотларнинг йиғилишларини республикада ўтказиш ҳамда бирор мамлакатнинг киберхавфсизлик салоҳиятини оширишга қаратилган лойиҳаларида иштирок этиш керак бўлади. Соҳага оид минтақавий ва халқаро даражада ташкил этиладиган мусобақаларда иштирок этиш имкониятларини кўриб чиқиш лозим. Киберхавфсизлик сиёсатини миллий даражада мувофиқлаштириш учун қўмита, кенгаш ёки ишчи гуруҳлар фаолиятини йўлга қўйиш ҳам ўз самарасини беради.

Шерали ҚИРҒИЗБОВ.

ЭЪЛОНЛАР

Арслонов Бобур Собир ўғлига 2013 йилда Ҳамза қурилиш касб-ҳунар коллежи томонидан берилган К№ 3181205 рақамли диплом ва диплом иловаси йўқолганлиги сабабли **БЕКОР ҚИЛИНАДИ.**

Келдибаев Сакен Акилбек ўғлига 2012 йилда Ҳамза қурилиш касб-ҳунар коллежи томонидан берилган К № 2709711 рақамли диплом йўқолганлиги сабабли **БЕКОР ҚИЛИНАДИ.**

ФИРИБГАРЛИК АТАЙИН ҚИЛИНГАН ЖИНОЯТ... (МИ?)

Бундан икки йил муқаддам «Avto oltmish oy» МЧЖ корхонаси орқали осон ва қулай тарзда исталган автомобилга атига уч миллион сўм бошланғич тўловни тўлаш орқали эга бўлаётганлар ҳақида хабарлар тарқалганди. Шундай вақтларда корхонанинг Тошкентдаги бош офисига бориб, у ердаги иш жараёни ва навбатда турганларга гувоҳ бўлишдан ташқари, ўзим ҳам эртага машина соҳибига айланадигандек тўлов қилиб юборгандим.

Ҳамма ҳар хил машина ва ҳар хил суммада пул тўлаётганидан кассадаги қизлар уларни санаб ҳам улгурмаётганди. «Ишончлимикан?» деган саволга «Кеча биттаси миниб кетди» ёки «Танишим уч кун олдин машинани олиб кетган» дегувчилар бўлди.

Аммо орадан олти ой ўтмай, ушбу МЧЖнинг ҳам миси чиқди. Пул тўлаганга яраша унинг ортидан ҳамма терговга жалб этилди. Суд жараёнлари бошланди. Ортиқча сарсонгарчиликдан ташқари, пулни қайтиб олишга ҳам ҳеч қандай кафолат йўқлиги кўриниб турганди. 16 минг фуқарони 23 млрд. сўмга чув туширган МЧЖ раҳбарига 8 йил озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланди. Яқинда жабрланувчиларга пуллари маълум қисми қайтарилаётгани ҳақида хабар берилди. Яна шу аҳвол: сарсонгарчилик!

МИБга бориб ҳужжатлар тақдим этилади. Аммо шунда ҳам жабрланувчилар пулнинг маълум қисминигина қайтариб

олди. Қолганлар эса ҳамон кутишмоқда. Яна қанча кутишади — номаълум. Йиғини йиғиб, кейинги авлодига ҳам етадиган маблағни тўплаб олган айбдор эса бир кун келиб озодликка чиқишини билиб, ўз жазосини ўтамоқда. Афсуски, юқоридаги ҳолат бундай фирибгарликнинг биринчиси ҳам, охиригиси ҳам эмаслиги кундай равшан. Нега?

Рақамлар нимадан сўзлайди?

Сўнги пайтларда фирибгарликнинг турлари ҳам кўпайиб, замонавийлашиб бормоқда. Ички ишлар вазирлиги ахборот хизматининг хабар беришича, фирибгарлик ҳолатлари орасида чет элга ишга жўнатиш (13,1 фоиз),

ер, уй олди-сотдиси, (13,9 фоиз), ўқишга ёки ишга киритиш (9 фоиз) билан боғлиқ вазиятлар энг кўп кўзга ташланмоқда. Қолаверса, ҳатто оддий қўл телефони орқали ҳам фирибгарликни амалга ошираётганлар учрамоқда. Улар орасида хотин-қизлардан тортиб, мактаб ўқувчиларининг ҳам борлиги ачинарлидир. Шунингдек, давлат томонидан лицензия тақдим этилган ўнлаб хусусий бандлик агентликлари минглаб одамларни чув туширгани ва ҳанузгача ўз пулини қайтариб ололмаётгани алоҳида мавзу.

— Аҳоли ҳуқуқий онгини ошириш, ҳуқуқбузарлик профилактикаси бўйича тушунтириш ишларига қарамай, содда инсонларнинг ишончига кириб, мол-мулкни

ўзлаштириб олаётганлар сони ортапти, — дейди ИИБ Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бош бошқармаси бошлиғи, полковник Бахтиёр Бердиалиев. — 2020 йил давомида аёллар томонидан содир этилган жиноятлар орасида фирибгарлик 30 фоизга ошган. Ўтган йили Ўзбекистонда 10 мингдан ортиқ фуқаро фирибгарлик жинояти жабрланувчиси айланган. Яна бир ачинарли жиҳати, бундай инсонлар терговга тортилиб, суд ҳукмига кўра қонунда белгиланган жазосини олади, лекин жабрланувчилар кўп ҳолларда йўқотган мулкни узок сарсонгарчиликдан сўнг мажбурий ижро орқали қайтариб олади ёки умуман ундира олмайди.

Статистик маълумотларга кўра, Ўзбекистонда 2020 йилда судлар томонидан 5 минг 466 нафар шахсга нисбатан фирибгарликка оид 4 минг 328 та жиноят иши кўриб чиқилган бўлса, жорий йилнинг биринчи чорагида 3 минг 129 нафар шахсга нисбатан 2 минг 498 та жиноят иши муҳокама қилинган. Кўриниб турибдики, рақамлар оз эмас. Бунинг устига 2021 йил биринчи чорагининг ўзида жиноятлар сони ўтган йил кўрсаткичининг ярмидан ҳам кўпроқ.

Нега фирибгарлик авж олмоқда?

Шуниси борки, ҳар қандай фирибгар ўзининг барча иқтисодий ҳолатларини яхшилаб олгани туфайли бамайлихотир бўлади. Берилган муддат ўтганидан кейин бемалол яшириб қўйган бойлиги билан шоҳона яшаши мумкинлигини билади. Бундай ҳолат авж олаётганининг асосий сабабларидан бири — уларга қўлланилаётган жазо чорасининг енгилли-

гидадир. Миллиардлаб зарарнинг бир тийинини ҳам қопламаган ашаддий фирибгарлар тайинланган муддатнинг бор-йўғи учдан бирини ўтаб, озодликка чиқиши мумкинлиги ёки узоғи билан 10 йил муддатга қамалишини яхши билишади. Чунки Жиноят кодексининг 168-моддасига кўра, шахс ҳар қанча катта суммада фирибгарлик қилса ҳам унга озодликдан маҳрум қилиш жазосини 10 йилдан ортиқ муддатга бериш мумкин эмас. Кодекснинг 73-моддасида «жазони ўташдан муддатидан илгари шартли озод қилиш» деган банд борки, бу шундоқ ҳам енгилроқ жазо олган шахсларни маълум муддат ўтиб жазодан биратўла озод қилиб юборади.

Яъни, агар фирибгар 8 йиллик жазо олган бўлса, у 4 йилдан кейин жазодан озод этилиши мумкин. Ёки кимнидир 50 млн. сўмга «тушириб» кетган фирибгарга 3 йил берилса, у 73-моддадан фойдаланиб, орадан 1 йил ўтиб, очиққа чиқиши мумкин. Шунингдек, кодекснинг 74-моддасида «жазони енгилроғи билан алмаштириш» деган қоида ҳам бор. Масалан, фирибгарлик учун 8 йил олган шахс жазонинг учдан бирини, яъни 2 йилу 8 ойини ўтаб бўлганидан сўнг, енгилроқ жазо билан очиққа чиқиши мумкин бўлади.

* * *

Демак, жазо кучайтирилмас экан, фирибгарликнинг илдизига болта уриб бўлмаслиги кундек равшан. Энг ёмони, фирибгарликни касб қилиб олиш ва онгли равишда у орқали моддий бойлик орттиришни мақсад қилиб, жиноятга қасддан қўл уриш ва бу жиноятни такрор содир қилиш ҳолатлари кўп учрамоқда.

НИЛУФАР.

РАИС СЎЗ СЎРАЙДИ

«МАҲАЛЛАГА МАКТАБ КЕРАК...»

Худудимизда 5 минг нафарга яқин аҳоли истиқомат қилади. Аҳолимиз томонидан 30 га яқин иссиқхоналар қурилган. Шу кунларда новвойхона, қассобхона, маиший хизмат кўрсатиш шахобчаларидан иборат 10 та объект фойдаланишга топширилиш арафасида.

Саховатпеша маҳалладошларимиз кўмаги билан «Аёллар дафтари»га кирган бир фуқарога учта хона, ҳаммом, ошхонадан иборат янги уй қуриб берилди. Ҳозиргача 400 метр маҳалламиз худудига ҳашар йўли билан канализация қувурлари тортилиб, тармоққа уланди. Бу ишлар ҳали давом эттирилади.

Худудимизнинг асосий муаммоси эса мактаб йўқлигида. 910 нафар фарзандимиз 2-3 километр масофадаги мактабларга қатнаб,

таълим олишга мажбур бўлмоқда. Гап йўлнинг узоклигида ҳам эмас, ўқишга боргунларича болалар иккита катта магистраль йўли кесиб ўтишлари, шу йўл бўйлаб юришлари керак. Ўтган йили мактаб ўқувчилари иштирокида 4 та «авария» содир бўлди. Натижада оналар болаларини ўқишга юборишга қўрқиб қолишяпти. Мутасаддилар жорий йилда мактаб қуриб берилишини айтишган эди. Аммо қурилиш ишлари ҳануз бошлангани йўқ.

Яна бир камчилигимиз — маҳаллада аҳолига тиббий хизмат кўрсатиш масканининг йўқлигида. Беморларимиз 7 километр узокликдаги пунктга қатнашяпти. Ҳозирда эски кинотеатр бинасининг бир неча хонаси ўрнида ҳашар йўли билан шундай маскан ташкил қилишни режалаштирганмиз.

Тўлқинжон СИДДИҚОВ,
Қўқон шахридаги «Тухлимерган» маҳалла фуқаролар йиғини раиси.

Сўнги ўн кунликда юртимизда коронавирус билан оғриган беморлар сони ҳаддан ташқари ортиб кетди. Деярли ҳар куни 800 нафарга яқин киши COVID-19 га чалинаётган бўлса, 500 нафардан зиёд шахсда пневмония аниқланмоқда. Энг ёмони, кунлик ўлимлар сони 6-7 нафарга етиб улгурди. Кўришиб турибдики, вазият оғир, касаллик билан ўйнашиб бўлмайди. Хўш, нима қилиш керак?

Мажбурий эмлаш — ноқонуний...

Ҳозирча энг сўнги чора вакцинация бўлиб қолмоқда. Тўғри, вакцина олди дегани, коронавирус юкмайди дегани эмас. Мутасаддиларнинг фикрича, эмлаш орқали касаллик асоратлари энгил ўтади, реанимацияга тушиш ҳолатлари камаяди, ўлим деярли кузатилмайди. Бироқ бугунги вазият шуни кўрсатмоқдаки, эмлаш кўрсаткичлари жуда паст даражада: фуқароларнинг вакциналарга бўлган ишончсизлиги оқибатида тўлиқ эмлашдан фақат 1 миллион 170 минг киши ўтган, холос. Бу 18 ёшдан ошган аҳолининг 5-6 фоизини ташкил қилмоқда. Жамоавий иммунитетни шакллантириш учун эса аҳолининг 60-80 фоизи эмланиши талаб этилади.

Маълумотларга кўра, айна пайтда Хитойда вакциналарга бўлган ишонч 90 фоиз, Бразилияда 80 фоиз, Ҳиндистон, Индонезия

ва Таиландда 70 фоиз, Туркия ва Мексикада эса 60 фоизни ташкил этмоқда. Франция, Греция, Австралия, Италия, Латвия, Россия, Қозоғистон, Тожикистон ва бошқа давлатларда мажбурий вакцинация амалиёти жорий этилган. Хўш, бундай вазиятда бизда ҳам эмлашни мажбурий қилиш керакми? Агар шундай бўлса, бу ҳақда қонунчиликда нима дейилган?

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Спикери Нурдинжон Исмоиловнинг фикрича, айна пайтда мамлакатимизда амалда бўлган «Фуқаролар соғлиғини сақлаш тўғрисида»ги қонунда фуқаронинг ўз ихтиёри билан розилик бериши тиббий аралашувнинг дастлабки зарур шарти

ТЕКИНГА БЕРИЛАЁТГАН

ВАКЦИНА ТЕКИНГА КЕЛМАЯПТИ

экани белгилаб қўйилмаган. Шунингдек, фуқаро ва унинг қонуний вакили тиббий аралашувни рад этиш ёки унинг тўхтатилишини талаб қилиш ҳуқуқига эга, деган талаб қатъий мустаҳкамлаб қўйилган. Худди шу каби нормалар бошқа бир қатор қонунларда ҳам мавжудлиги эмлаш тadbирларини мажбурий амалга ошириш мумкин эмаслигини кўрсатади. Яъни эмлаш тadbирларини мажбурий амалга ошириш учун, аввало, бир қатор ҳуқуқий ҳужжатларга белгиланган тартибда ўзгартиш ёки қўшимчалар киритиш талаб этилади.

Қонунни ўзгартириш қанчалик муҳим?

Шу жиҳатдан Парламент қўйи палатасида Меҳнат кодексининг 113-моддасига ва «Фуқаролар соғлиғини сақлаш тўғрисида»ги қонуннинг 28-моддасига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш бўйича қонун лойиҳаси муҳокама қилинапти. Унга кўра, Ўзбекистон Республикаси Бош давлат санитария врачига ўз қарори билан аҳолини профилактик эмлашдан ўтказишни жорий қилиш ваколати берилмоқда.

Шунингдек, Меҳнат кодексига иш берувчига ходим тиббий кўрик натижалари ва шифокорларнинг тавсиясига кўра эмланиши керак бўлсаю, эмланишни рад этса, ходимни иш ҳақини сақламаган ҳолда ишга қўймаслик ҳуқуқи берилмоқда. Дикқат билан ўқинг, шифокор

тавсия қилса! Агар фуқаронинг вакцина олишига монелик қиладиган муаммо бўлса, шифокор тавсия қилмайди! Нима учун бу қонун муҳим?

— Аҳолининг 70 фоизи эмланмаса, жамоавий иммунитет ҳосил бўлмайди, —

дейди Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Спикери ўринбосари Алишер Қодиров. — Вирусни фуқароларга юқиши ва мутацияга учраши учун Ўзбекистонда қулай шароит яратилади. Куз-қишнинг бу турдаги вируслар учун фаол давр эканлигини ҳисобласак, август-декабрь ойлари иммунитетни заиф бўлган фуқаролар учун катта хавф пайдо бўлади. Жамоатчилик билан ишлайдиган ходимлар (милиция, савдо ходими, ўқитувчи, тиббиёт ходими ва ҳоказо) вирус тарқатувчиси сифатида ҳамма учун хавфли бўладилар. Ҳеч ким ҳеч кимни мажбурламаяпти. Ҳеч қандай муаммо бўлмаса-ю, эмланишни рад этсангиз, иш берувчи ва жамоа сизни хавф манбаи сифатида кўришга ҳаққи бор. Энди корхоналар ёпилмайди, таълим тўхтатилмайди, савдотик чекланмайди. Вирус билан курашиш учун ҳам маблағ керак. **Текинга берилаётган вакцина ҳам текинга**

келмаяпти.

Танганинг иккинчи тарафи...

Пандемия давлат ва аҳолининг иқтисодий-руҳий ҳолатига жиддий зарар етказгани бор гап, глобал муаммога айланган эпидемиологик вазиятдан чиқиш учун турли чоралар кўрилиши ҳам табиий. Шу боис бугун кимдир аҳолини эмлашга мажбурлаш керак, деган фикрни илгари сурса, бошқалар вакцина олмаган одамларни муайян эркинликлардан чеклаш лозим, деган фикрда. Бироқ танганинг иккинчи тарафига ҳам эътибор бериляптими?

— Шахсан мен ҳам аҳоли ўртасида вакциналаш суръатини ошириш тарафдориман, —

дейди Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Дониёр Ғаниев. — Лекин буни тўғридан-тўғри мажбурлаш ва вакцина олманларга жарима ёки жазо белгилаш орқали амалга оширилишига қаршиман. Аксинча, аҳоли ўртасида вакциналаш суръатини ошириш жараёнини рағбатлантириш, қўшимча имтиёз ва ҳаракатларни чеклаш воситаларини қамраб олиш керак. Мисол учун, **биринчи навбатда**, фуқароларга 2-3 хил турдаги вакцина танловини тақдим этиш лозим. **Иккинчидан**, вакцина олганларга қимматбаҳо пуллик ютуқлар ютиб олиш ёки бирор ҳаммага тегишли турдаги хизматлардан имтиёз олиш имкониятини бериш мумкин. **Учинчидан**, вакцина олганларга ишдан қўшимча дам олиш кунлари тақдим этиш мумкин.

Чеклов нуқтаи назаридан, белгиланган

муддатларда вакцина олмаган 18 ёшдан юқори фуқароларга ички ҳаво ва поезд рейсларида хизмат кўрсатишни чеклаш ёки кўпчилик тўпланадиган жамоат жойлари ва тadbирларига боришни тақиқлаш мумкин. Шунингдек, уларга асосий бўлмаган давлат хизматларини кўрсатишни чеклаш ёки фақатгина ходимлари вакциналанган савдо ва пулли хизмат кўрсатиш субъектларга фаолият кўрсатишга рухсат беришни йўлга қўйиш мумкин. Яъни фуқароларни тўғридан-тўғри мажбурлаш орқали эмас, балки уларни эмланишдан манфаатдор қилиш орқали аҳолини оммавий эмлашга эришиш керак. * * *

Хуллас, ҳозирча фикрлар хилма-хил, вакцинация бўйича очиқ саволлар кўп. Бироқ ҳар икки томоннинг таъкидларида ҳам жон бор: коронавирусга қарши ҳозирда вакцинадан бошқа даво чораси йўқ, шу билан бирга, бунинг учун муайян шароитлар ҳам яратилиши лозим. Бизнинг-ча ҳам, эмланишга даъват этишдан аввал ҳукумат унинг мутлақо хавфсизлигига кафолат бера олиши, бунга аҳолини ишонтира олиши керак. Мабодо қайсидир вакцина инсон организмга зарар етказса, жавобгарлик кимнинг зиммасига тушади? Бу борада бирор **Низом ишлаб чиқиши**, ўлим ёхуд жиддий зарарланиш рўй берганда жабрланувчига **компенсация тўланиш** тартиби кўриб чиқиши зарур. Шундагида оммавий мажбурий эмлаш, эмланмаганларга босим ўтказиш мантқиққа яқин келади. Зеро, оммавий эмлаш жорий этилар экан, унинг бирор суғурталаш тизими, оқибатларига жавоб берувчи Низом мавжудми, деган саволлар бугунги кунда кўпчиликни ўйлантирмоқда.

С.ИБРОҲИМОВ
тайёрлади.

МЕНДА САВОЛ БОР...

Қанча муддатда меҳнат таътили берилади?

— Ишга кирганимга 8 ой бўлди. Бир йил бўлмаса ҳам таътил чиқиш учун ариза ёзсам менга таътил бериладими?

Насиба АЛИЕВА.
Сурхондарё вилояти.

Зафар РАҲМОНОВ, Адлия вазирлиги масъул ходими:

— Барча ходимларга, шу жумладан, ўриндошлик асосида ишлаётган ходимларга, дам олиш ва иш қобилиятини тиклаш учун иш жойи (лавозими) ва ўртача иш ҳақи сақланган ҳолда йиллик меҳнат таътиллари берилади.

Меҳнат кодексининг 143-моддасига биноан, йиллик асосий таътил биринчи иш йили учун олти ой ишлангандан кейин берилади. Иш йили меҳнат шартномасига биноан иш бошланган кундан эътиборан ҳисобланади. Сиз билан меҳнат шартномаси тузилганига 8 ой бўлган бўлса, сизга меҳнат таътили берилиши мумкин.

СЕКТОР РАҲБАРЛАРИ МАСЪУЛИЯТНИ ҚАЧОН ТЎЛА ҲИС ЭТИШАДИ?

Сўнги йилларда ҳудудларни комплекс ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш, аҳолининг яшаш шароитларини тубдан яхшилаш, турмуш даражасида сезиларли ижобий ўзгаришларга эришиш бўйича изчил чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Ушбу мақсадда ҳудудларни секторларга бўлиб, ишни ташкил этиш тизимининг жорий этилгани халқ билан манзилли мулоқотнинг йўлга қўйилишига имкон яратди.

Президентимизнинг 2019 йил 17 январдаги «Аҳоли муаммолари билан ишлаш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармони ҳамда 2019 йил 8 январдаги «Ҳудудларни комплекс ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича секторлар фаолиятини янада такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори ижросини таъминлаш мақсадида Президент ҳузуридаги Давлат хизматини ривожлантириш агентлиги ва унинг Тошкент шаҳар филиали томонидан сектор раҳбарлари фаолиятини баҳолаш мезонлари ишлаб чиқилиб, тегишли вазирлик ва идоралар билан келишилган.

Камчиликлар кам эмас...
Унга асосан, сек-

тор раҳбарларини ҳар ойда 13 та кўрсаткич (индикатор) асосида баҳолаб бориш йўлга қўйилган бўлиб, Тошкент шаҳридаги 48 та сектор фаолияти жорий йилнинг январь-июнь ойлари бўйича баҳолаб чиқилган.

Ҳудудларни комплекс ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича секторлар фаолияти мониторинги бир қатор камчиликлар мавжудлигини кўрсатди.

Хусусан, сектор штаблари фаолиятини ташкил этиш, штаб аъзолари фаолиятини назорат қилиш, аҳоли ва ижтимоий объектлар муаммоларини ўрганиш, кам таъминланган оилалар аҳолини яхшилаш ҳамда келиб тушаётган муурожаатларни кўриб чиқиш билан боғлиқ муаммоли масалалар атрофича ўрганилди.

Шунингдек, сектор котибларининг ўз ишини тўлақонли тушунмаслиги, олиб борилаётган манзилли ишлар тизимли тартибда белгилаб олинмагани, бажарилаётган ишларнинг «Темир дафтар»га тўғри келмаслиги, ишсизлар бандлигини таъминлашда сектор раҳбари масаланинг ичига чуқур кириб, масъулият билан шуғullanмагани, ёшларни ва чет элдан келганлар бандлигини таъминлашда аниқ рўйхатлар шакллантирилмагани, эҳтиёжманд оилалар билан ишлашда сектор ва маҳалла масъуллари уларни шахсан танимаслиги ҳамда сектор фаолиятини ташкилий жиҳатдан тўлиқ йўлга қўйилмагани, секторларда иш шароитлари яратилмагани аниқланди.

Ўрганиш хулосаларини шуни кўрсатмоқдаки, барча даражадаги раҳбар ходимлар, хусусан, сектор масъулларининг аҳоли муаммоларини ўрганиш ва уларни бартараф этишда бошқарув қарорларини қабул қилиш, иш вақтини самарали тақсимлаш, мавжуд ресурслардан унумли фойдаланиш каби кўникмаларга эга бўлиши ҳал қилувчи аҳамиятга эга.

«Маҳаллабай» ишлаш ҳолати қониқарлими?

Ҳокимлик, прокуратура, ички ишлар ва давлат солиқ хизмати органлари раҳбарлари бошчилик қилаётган секторлар ўз ҳудудларида барча ижтимоий-иқтисодий соҳадаги муаммоларни ҳал этиш билан бир қаторда, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси, қонунийликни мустаҳкамлаш ва ҳуқуқ-тартиботни таъминлаш бўйича зарур чора-тадбирларни амалга оширмоқда.

Тошкент шаҳридаги 48 та секторда 530 та маҳалла мавжуд бўлиб, улар «маҳаллабай» ишлаш тизимини йўлга қўйишган. Бу барча соҳа мутасаддиларининг биргаликда, маҳаллалардаги муаммолар, аҳоли турмушидаги муҳим масалаларни биргаликда ҳал этишга ёрдам беради.

Рейтингда кўрсаткичлари паст бўлган сектор раҳбарлари фаолиятида

йўл қўйилаётган хато ва камчиликлар батафсил аниқланиб, юзага келган муаммолар юзасидан тизимли равишда бартараф этиш бўйича тавсиялар ва кўрсатмалар бериб борилади ҳамда ижроси назоратга олинади.

Хулоса сифатида таъкидлаш керакки, Президентимизнинг секторлар фаолиятини янада такомиллаштиришга доир қарори асосида секторлар фаолиятини ташкил этиш бўйича янги — адолатли ва таъсирчан тизим жорий этилди. Бу тизим фуқароларнинг ҳаётини муаммо ва эҳтиёжларини ҳал этиш, аҳоли билан очик, тўғридан-тўғри мулоқотни кучайтиришга хизмат қилади.

Санжар ФАРМОНОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат хизматини ривожлантириш агентлиги Тошкент шаҳар филиали етакчи инспектори.

РАИС СЎЗ СЎРАЙДИ

«ДАСТУР ИЖРОСИ ҚОНИҚАРЛИ БЎЛМАДИ»

Маҳалламизда ечимини кутаётган масалалар кам эмас. Тўғри, 2018 йилда «Обод қишлоқ» дастури доирасида ҳудуддаги мактаб, болалар боғчаси, айрим ижтимоий объектлар таъмирланди, реконструкция қилинди. Бироқ одамлар дастур ижросидан тўла қониқди, деб бўлмайди. Нега?

Биринчидан, йўллари-миз абгор ҳолатди. Дастур бўйича айни соҳада ҳеч қандай иш қилинмади. Тўғри, газ баллонлари ўз вақтида келиб турибди, аммо симёғочлар эскиргани, трансформатор кучланишни кўтара олмайгани ҳисобига электр токида узилишлар бўлмоқда. Қолаверса, маҳалламиз ўз идорасига эга эмас. Қишлоқ врачлик пунктида ижара асосида турамыз. Моддий-техник базамиз ҳам ҳавас қиларли даражада эмас. Компьютерлар таъмирга муҳтож.

Яна бир масала — жамоатчилик асосида ишлов-

чилар билан боғлиқ. Очиғи, уларга ҳақ тўланмаслиги туфайли фаоллардан ниманидир талаб қилишга ҳам ўйланади киши. Истардикки, улар учун ҳам алоҳида фонд очилса ва жамоатчилик вакиллари ҳам рағбатлантирилиб борилса. Қолаверса, масъул котиб штати тугатилгач, иш ҳажми ортиб кетди. Агар қўшимча штатлар ажратилса, ишимизда ҳам самара ортарди.

Назир Жўраев,
Термиз туманидаги «Сабзипоя» маҳалла фуқаролар йиғини раиси.

МЕНДА САВОЛ БОР...

«Дадам судланган, ишга кира оламанми?»

— Дадам Жиноят кодексининг 97-моддаси билан судланган, ички ишлар органларига ишга киришим мумкинми?
Ф.КАРИМОВ.
Фарғона вилояти.

Фаррух Жўраев,
Адлия вазирлиги масъул ходими:

— «Ички ишлар органлари тўғрисида»ги қонунда қўйидагиларнинг ички ишлар органларига хизматга қабул қилиш мумкин эмаслиги кўрсатилган:

- белгиланган тартибда муомалага лаёқатсиз ёки муомала лаёқати чекланган деб топилган фуқаролар;
- судланганлик ҳолати тугалланмаган ёки судланганлиги олиб ташланмаган фуқаролар;
- ички ишлар органларида хизматни ўташга тўсқинлик қиладиган касаллиги ёки жисмоний нуқсонлари бўлган фуқаролар.

Демак, яқин қариндошининг судланганлиги ички ишлар органларига хизматга киришда тўсқинлик қилмайди.

ФЕРМЕРДАН ЕР ВА МАҲСУЛОТ МАЖБУРАН ОЛИБ ҚЎЙИЛЯПТИМИ?

Бугунги кунда 25 мингга яқин пахтачилик фермер хўжаликлари шартнома асосида пахта тўқимачилик кластерлари, кооперацияларга маҳсулот етиштириб бермоқда. Кооперация ва кластерлар ташкил этилмаган ҳудудларда эса фермер хўжалиklarининг ихтиёрий бирлашмаси ташкил этиляпти. Жорий йилда ғалладан бўшаган экин майдонлари иккинчи экин экиш учун ишсиз фуқароларга ажратиб берилди. Бу тажриба қанчалик самара беришини вақт кўрсатади. Аммо кейинги пайтда фермерларнинг ерлари, ҳатто олинган ҳосиллари ҳам мансабдорлар томонидан эгаллаб олинаётгани борасида гап-сўзлар кўпаймоқда. Хўш, бу борада бирон-бир чора қўлланиляптими?

Ортиқча солиқ ундириляптими?

Фермерлар розилигисиз ҳосилнинг давлат режасидан ортиқча қисми мажбуран олиб қўйилаётгани ҳақида мурожаатлар кўпайган. Бундай ҳаракатлар ғалла етиштириш, харид қилиш ва сотишга бозор тамойилларини кенг жорий этиш борасида амалга оширилаётган ислохотларга салбий таъсир кўрсатади. Зеро, айрим мансабдор шахсларнинг амалдаги қонунларга риоя этмаслиги ёки била туриб, ўз манфаати йўлида фойдаланиши фуқароларнинг асосли эътирозига сабаб бўлмоқда.

Маълумки, 2021 йил ҳосилидан бошлаб, давлат томонидан ғаллага харид нарҳини белгилаш амалиётидан тўлиқ воз кечилди, давлат хариди тўлиқ бекор қилинди. Фермер етиштирган ғалла барча истеъмолчиларга, жумладан, донни қайта ишловчи корхоналар, ғаллачилик кластерлари ва трейдерларга

биржа савдолари орқали ёки тўғридан-тўғри шартномалар (фьючерс, форвард ва бошқалар) асосида эркин нарҳларда сотилмоқда. Шунингдек, қонунчиликка кўра, фермер хўжалиги ўзи етиштирган маҳсулотини истеъмолчиларга реализация қилиш ҳуқуқини ўз хоҳишига кўра тасарруф этади.

— Фермер ҳам тадбиркор саналади, — дейди Қишлоқ хўжалиги вазирлиги бошқарма бошлиғи Отажон Тошпўлатов. — Давлат органлари, бошқа ташкилотлар ҳамда уларнинг мансабдор шахслари тадбиркорлик фаолияти субъектларининг қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга ошираётган фаолиятига аралашшига ҳақли эмас Фермер хўжалигининг фаолиятига ноқонуний аралашган, ноқонуний қарорлар қабул қилган ва моддий зарар етказган мансабдор шахслар суд олдида жавоб бермоқда. Контрактация шартномаларида назарда тутилган ҳажмлардан ортиқчаси

фермер хўжалигининг мулки ҳисобланади. Фермер хўжалигининг мулк ҳуқуқи эса давлат ҳимоясида. Мисол учун, жорий йилнинг ўтган олти ойида биргина Андижон вилоятида тайёрлов ва хизмат кўрсатувчи корхоналардан фермер хўжалиklarининг ундириш бўйича 1 минг 429 та талабнома киритилган. Уларга асосан, 390 та корхонадан 11 миллиард 200 миллион сўмлик қарздорлик фермерлар фойдасига ундириб берилди.

Худди шундай, Қорақалпоғистон Республикаси Беруний туманлараро иқтисодий судининг қарори билан Амударё туманидаги «Amudaryo tex» МЧЖ кластеридан 127 та фермер хўжалигининг 17 миллиард сўмдан кўпроқ маблағи, Нукус туманлараро иқтисодий судининг қарори билан Тахياتош туманидаги «TAQIYATAS TEX» МЧЖ кластеридан 26 та фермер хўжалигининг 2 миллиард сўмдан ортиқ маблағи ундириб берилган. Бундай жараёнлар бошқа вилоятларда ҳам кузатилляпти. Мақсад — фермерларни ҳуқуқий томондан ҳимоя қилиш.

Фермер ери тортиб олинса...

Баъзи ҳудудларда фермерларнинг ерлари олиб қўйилаётгани, шартномалар асоссиз бузилаётгани

ҳолатлари рўй бераётгани ҳам бор гап.

Ер кодексининг 36-моддасида ерни олиб қўйиш бўйича асослар киритилган. Унга кўра, ер участкасидан белгиланганидан бошқа мақсадларда фойдаланилганда, оқилона фойдаланилмаганда, қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар учун ҳосилдорлик даражаси уч йил мобайнида нормативдан (кадастр баҳосига кўра) паст бўлишида ифодаланганда, белгиланган муддатларда ер солиғи, шунингдек, ижара ҳақи мунтазам тўланмай келинганда каби сабаблар белгиланган. Агар фермернинг ери асоссиз олиб қўйилса, фақат суд орқалигина ҳал этилиши мумкин.

— Фермер хўжаликлари ижарага олинган ерни кредит олишда гаровга қўйиши мумкин, — дейди Бизнес-омбудсман етакчи инспектори Ўқтам Чориев. — Ер кодексининг 46-моддасига асосан, қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар фермер ва деҳқон хўжалиklarни, боғдорчилик, полизчилик, чорвачилик ва узумчиликни юритиш учун бериллади. Ер участкалари берилганда, фермер хўжалиги ўз зиммасига қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилдорлиги (уч йил учун ўртача йиллик ҳосил ҳисобида) қонун

ҳужжатларида белги-ланган норматив ҳосилдорликдан кам бўлмаслигини таъминлаш мажбуриятини олади. Бу мажбурият ер участкасини ижарага олиш шартномасида мустақамлаб қўйилади. Фермер хўжаликлари юритиш учун ер участкалари очиқ танлов асосида ижарага 50 йилгача бўлган, лекин 30 йилдан кам бўлмаган муддатга бериллади.

Дарвоқе, фермер хўжалиги юритиш учун ер участкасини олишда хўжалик ташкил этилаётган жойда яшовчи шахслар бошқа тенг шартларда устун ҳуқуқдан фойдаланади. Ер участкасини ижарага олиш шартномаси фермер хўжалигининг бошлиғи ва туман ҳокими томонидан имзоланади. Фермер хўжалигига берилган ер участкаларидан қатъий белгиланган мақсадда фойдаланилади. Улар хусусийлаштирилиши, шунингдек олди-сотди, гаров, ҳадея, айирбошлаш объекти бўлиши мумкин эмас. Ер участкасини ижарага олиш ҳуқуқи кредитлар олишда фермер хўжалиги томонидан гаровга қўйилиши мумкин. Ер участкасининг ўлчами ва чегаралари фақат фермер хўжалиги бошлиғининг розилиги билан ўзгартирилиши мумкин.

Нилуфар ЮНУСОВА.

МАҲАЛЛА ҲАЁТИДАН

«МАҲАЛЛАМИЗ «ДРАЙВЕРИ» КАСАНАЧИЛИК ВА ТИКУВЧИЛИКДИР»

12 йиллик иш тажрибамдан келиб чиқиб айтишим мумкинки, бугунгидек маҳаллага бунчалик катта эътибор қаратилмаган. Илгари бирор кредит олмоқчи бўлсак, банкка қатнаб сарсон бўлардик. Энди эса банк ходимларининг ўзлари маҳалламизга келиб, муаммомизни ҳал этишмоқда.

Бизнинг маҳаллада ҳам «маҳаллабай» ишлаш тизими асосида республика «Асакабанк» раҳбар ва ходимлари томонидан хонадонма-хонадон муаммолар ўрганилиб, маҳалламиз касаначилик ва тикувчилик «драйвери»га айлан-тирилмоқда.

Гулнозахон Мамадалиева ҳам касаначиликни ривожлантириш учун банкдан

36 млн. сўм имтиёзли кредит олиб, 8 нафар хотин-қизни ишли қилди. Маҳалламизда ўстоз номини олган Ўқтамхон ая Тешабоева ҳам устоз-шогирд аънанаси асосида 10 та оилага кўрпа-тўшак тикишни ўргатди. Айни кунда 25 та оила касаначилик билан шуғулланишмоқда.

Чорвачилик билан шуғулланиш истагида бўлган аҳолига ҳам

кредитлар ажратилмоқда. Ёшларимиз эчкичилик ва қуёнчилик тармоғини ривожлантирмоқда. Эрта баҳорда 21 нафар ёшга 10 сотихдан ер берилган бўлса, ғалладан бўшаган ер майдонидан яна 25 нафарига ер ажратиб берилди. Айни пайтда 6 нафар ёшга субсидия асосида иссиқхона қуриб бериш арафасида турибмиз. Маҳалламизнинг Ал-

лома кўчаси шағаллаш-тирилди, яқин кунларда асфальтлаштирилади. Увайсий ва Шижоат кўчаларимизга 1 км. ичимлик сув тармоғи тортилмоқда. Бу ишлар охирига етгач, аҳолимиз тўлиқ ичимлик сув билан таъминланади.

Қувонарлиси, туман ҳокимлиги томонидан маҳалла идорамиз қайта таъмирланди, «Асакабанк» эса янги мебель жиҳозлари беришди.

Энг муҳими, маҳалламиз 5 йилдан буён жиноятчиликдан холи ҳудуд. Бунда ҳуқуқ-тартибот масалалари бўйича ўринбосарим Фаррухбек Ғаниев бизга яқиндан ёрдам бермоқда.

Ҳабибахон ХОЛМИРЗАЕВА, Қўрғонтепа тумани «Мустақиллик» маҳалла фуқаролар йиғини раиси.

Албатта, бу мавзу ҳозирда жамиятимизда содир бўлаётган ўзгаришлар, инсонлар тақдири, саломатлиги ва ҳаёти билан бевоҳида боғлиқ воқеалар гирдобиди кўпчилиги учун аҳамиятсиздек туюлиши мумкин.

ФАРЗАНДЛАРНИ

ВАҲШИЙЛИККА ЎРГАТМАНГ

Тўғри-да, қўй, эчки, буқа, товуққа қандай муносабат қилиниши керак? Одамзот яралибдики, мазкур ва бошқа жонзотлар гўшти билан озиқланади. Бусиз илож йўқ. Аммо қўйда гап ҳайвонларга нисбатан шафқатсиз муносабат, уларни бекорга ўлдириш, қасддан даҳшатли азобларга дучор қилиш орқали ўзича «лаззат» олаётган шахслар, шу йўсин ўсиб келаётган авлод психологиясига етказилаётган тикланмас зарар тўғрисида боради.

Охирги йилларда юртимиздаги қаровсиз жониворларга нисбатан муносабат тўғрисида хабарларни кўриб, одамнинг эти увишади. Масалан, Олмалик шаҳрида бир гуруҳ вояга етмаган шахслар томонидан дайди итнинг қорнига велосипед «спицаси» тикилгани, устидан бензин кўйиб, ёқиб юборилгани тўғрисидаги видео сўпчилигини ларзага солганди. Боз устига, энг қўрқинчлиси, ваҳшиларча ўлдирилган ҳайвон ҳомиладор ҳам эди. Пойтахтимизнинг Олмазор туманида ёш қизлар мушукчани чўктириб ўлдирди. Бунни сурат-

га олиб мақтанишди ҳам. Юнусобод туманида эса фаррош томонидан мушуклар шафқатсизларча ўлдирилди. Суд мазкур қилмишни майда безорилик сифатида баҳолаб, унга нисбатан БҲМнинг уч баравари миқдорда жарима қўллади. Яна шу туманда эркак киши 6 нафар вояга етмаган болалар кўз ўнгида кучук боласини чавақлаган.

«Ҳамир учидан патир...»

Қўлланилаётган жазо чораларига қарамай, юқоридаги каби ҳолатлар камаяётгани йўқ. Жамоатчиликка маълум бўлиб қолаётган бундай воқеалар эса «ҳамир учидан патир», холос. Масалан, баҳор ойларида Чирчиқ шаҳрида дайди ҳайвонларни ушлаш («отловка») хизмати ходимлари

бир гуруҳ болаларнинг кўз ўнгида 4 та итни ушлаб, арматура билан уриб ўлдирган. Жониворлардан бирини газ қувурига осиб, ўлгунча калтаклаган. Ҳаммаси шу ерда ўйнаб юрган болаларнинг кўз ўнгида содир этилган.

Муаммо бу каби шафқатсизлик ёш авлоднинг қалбида ўчмас из қолдириши мумкинлигида. Жониворни ваҳшийларча ўлдирилган, шу йўсин ҳаракатларни томоша қилган бола ёки инсон кейинги сафар қилт этмасдан одам қилди олиши ҳам мумкин. Масалан, яқинда икки нафар — 9 ва 13 ёшли болалар «тик-ток»да лайк йиғиш учун итни дарахтга осиб қийнади. Тасвирлар бутун дунёга тарқалиб кетди. Худди шу каби тиктокер йигит 1 миллионга лайк учун ўз онасини ўлдиришини

айтиб чиққани фожиалар катталашиб бориши мумкинлигидан дарак беради.

Ит вафо...

Ҳайвонлар баъзида инсонлар қила олмаган мардлик, вафодорлик, жасоратни кўрсата олишига кўп гувоҳ бўлганмиз. Хўжайинининг ҳаётини сақлаб қолган, мусибатдан хабардор қилган ҳолатлар учрагани рост. Бу борада, айниқса, Хатико исми кучук вафоси тўғрисидаги воқеа жуда машҳур. Муқаддас динимизда ҳам жониворларга озор бериш қаттиқ қораланади. Ҳадисларда Пайғамбаримиз (с.а.в.): «**Бир одам йўлда бора туриб, қаттиқ чанқади. Бир қудуқ топиб, тушиб, сув ичди. Сўнгра чиқиб, қараса, бир ит чанқоқдан тили осилиб, тупроқ емоқда.**

Ҳалиги одам «**Бу ит ҳам менга ўхшаб чанқабди», дедида, қудуққа тушиб, маҳсисига сув тўлдириб чиқиб, итга тутди. Бас, Аллоҳ уни тақдирлади ва мағфират қилди**», дедилар. Ҳар бир жонзотга яхшилик қилган инсон ажру савоб олиши қайта-қайта таъкидланган.

Шафқатсизлик жиноятми?

Халқаро тажрибани ўрганиш шуни кўрсатадики, бир қатор мамлакатларда ҳайвонларга нисбатан шафқатсиз муносабат учун жиноий жавобгарлик назарда тутилган. Жумладан, Беларусь, Россия, Қозоғистон, АҚШ, Буюк Британия, Италия, Польша, Япония, Ҳиндистон ва бошқа давлатларнинг қонун ҳужжатларига мувофиқ, ҳайвонларга нисбатан шафқатсиз муносабат жиноят ҳисобланади ва катта миқдорда жарима солишга ёки озодликдан маҳрум қилиш кўринишидаги жазо қўлланилишига сабаб бўлиши мумкин. Нидерландияда уй ҳайвонларини кўчага ташлашга қарши қонун қабул қилинган. Агар уй ҳайвонининг эгаси ушбу қонунни бузса, у 3 йилгача озодликдан маҳрум қилиниши ва 16 минг доллардан ортиқ жарима тўлаши мумкин. Ҳукумат ҳайвонлар ғамхўрлик ва ҳимояга муҳтожлиги тўғрисида тарғибот олиб борди.

Асосий мақсад инсонларни ҳайвонларга нисбатан зўравонликдан тийиб туриш ва

бундай шафқатсизлик оқибатида одамда содир бўладиган психологик ўзгаришларни олдини олиш, деб кўрсатилган.

Ўзбекистонда қандай?

Жорий йил март ойида мамлакатимиз қонунчилигига киритилган ўзгартиришларга кўра, ҳайвонга нисбатан шафқатсиз муносабатда бўлиш, уни қийнаш унинг ўлимига ёхуд бўлишига олиб келса, БҲМнинг йигирма беш бараваридан эллик бараваригача миқдорда жарима ёки икки юз қирқ соатгача жамоат ишлари ёхуд бир йилгача ахлоқ тузатиш ишлари ёхуд олти ойгача озодликни чеклаш ёки олти ойгача озодликдан маҳрум қилиш билан жазоланади. Алоҳида ҳолатларда бир йилгача қамоқ жазоси ҳам қўлланиши мумкин.

Бизнингча, бу ҳолатда биргина жазони кучайтириш орқали натижага эришиш қийин. Тарғибот ишларини кучайтириш, фарзандларимизни ҳайвонларга нисбатан меҳр-шафқат руҳида тарбиялашимиз лозим.

Шерали
ҚИРҒИЗБОЕВ.

РАИС СЎЗ СЎРАЙДИ

«ЁШЛАР ЕТАКЧИСИДАН ФОЙДАЛАНА ОЛМАСДИК...»

Маҳалламиз туман марказига яқин ҳудудда жойлашган. Саноат зонаси ҳисобланамиз. Ҳудудда 10 дан ортиқ катта-кичик ишлаб чиқариш корхоналари, цехлар фаолият юритади.

Ишсизлик масаласи ҳам йўқ ҳисоби. Кўпчилик ушбу корхоналарда меҳнат қилса, айримлари хизмат кўрсатиш соҳаларида банд. Умуман олганда, бандлик яхши таъминлангани ҳисобига миграция масаласида муаммолар йўқ.

Бизни қийнайдиган асосий муаммо — йўл билан боғлиқ. Гарчи саноат ҳудуди,

туман марказига яқин бўлсак-да, йўлларимиз абгор ҳолатда. Ёзда чанг, қишда лой. Катта корхоналарга катта ҳажмдаги машиналарнинг келиб-кетиши ҳам йўлларимизга ўз таъсирини ўтказмасдан қолмаяпти. Тегишли ташкилотларга мурожаат қилганмиз, ҳозирча жавоб кутяпмиз.

Йиғинимиз фаолиятига оид қийин-

чиликларга келсак, масъул котиб штати тугатилгач, очиғи, иш ҳажми ортгани ҳисобига барча ишга улгурмаётгандик. Яқинда масъуллар раиснинг ёшлар масалалари бўйича ўринбосари штати жорий қилинишини, шунинг учун ҳарбий хизматга борган, олий маълумотли фуқаролар рўйхатини сўрашди. Ҳозирча

маҳалламиздаги битта йигитни номзод сифатида белгилаб олдик.

Очиғи, ёшлар масаласи бугунгача ҳам эътибордан четда эмас эди. Бироқ бизга кўмаклашиши керак бўлган ходим — мактабдаги ёшлар етакчиси ўз ишидан ортмасди. Ундан маҳалла фойдасига фойдаланишининг умуман имконияти йўқ эди. Айрим ўринларда

ёшлар ташкилоти бунга рухсат ҳам бермасди. Мана, энди мазкур штатнинг бизга бўйсундирилиши ёшлар билан ишлаш самарадорлигини ҳам оширади.

Гулсал
ҲАЗРАТҚУЛОВА,
Жарқўрғон
туманидаги
«Пахтазавад»
маҳалла фуқаролар
йиғини раиси.

БИЗЛАРГА НИМА БЎЛЯПТИ, ҚАЁҚҚА ҚАРАБ КЕТЯПМИЗ?!

Сўнги пайтларда ижтимоий тармоқлар орқали жамиятимизда рўй бераётган турли воқеа-ҳодисаларни кузатиб бориш ҳеч биримизга қийинчилик туғдирмай қўйди. Замонанинг ривожини бу каби кенг имкониятларни яратиб бераётганлиги қувонарли ҳол, албатта.

Аммо айнан шу интернет тармоқлари орқали баъзан инсон кадр-қимматини оёқости қилувчи, миллат шаънига доғ бўлувчи шармандали ҳодисаларга дуч келаётганимиз ачинарли ҳолдир.

Хусусан, куни кеча ижтимоий тармоқлар орқали сойда чўмилгани учун «самосуд» қилинаётган аёл акс этган видеоёзувларни кўриб дилим ларзага келди, чидаб тура олмадим!

Унга кўра, Паркент тумани «Невич» маҳалласида яшовчи фуқаро М.М. (1984 йилда туғилган аёл) маҳалла ҳудудидан оқиб ўтувчи Қизилсой сойида чўмилаётган фуқаро Д.Г. (1987 йилда туғилган аёл) ни ёнига бориб, бу сувдан истеъмол қилишларини айтган М.М фуқаро Д.Г. билан жанжаллашиб, унинг кийимларини зўрлик билан ечиб ташлаган, уриб-тепиб жароҳат етказган. Ҳодиса юзасидан Тошкент вилояти

ИИББ ахборот хизмати маълумот беришича, видеодаги ҳолат Паркент тумани ИИБ Навбатчилик қисмида 20 июль куни рўйхатга олинган ҳамда Паркент тумани ИИБ ҳузуридаги Тергов Жиноят кодексининг 277-моддаси 1-қисми (безорилик) ва 140-моддаси 1-қисми (ҳақорат қилиш) аломатлари билан жиноят иши қўзғатилиб, тергов ҳаракатлари олиб борилаётгани айтилмоқда.

Эътиборлиси шундаки, мазкур воқеа қатнашчиларининг ҳар иккиси ҳам кимгадир она, кимгадир сингил ва

ёки кимнингдир ёри бўлган аёллардир. Очиғи, ушбу воқеани кўриб, инсонни айби учун шунчалик хўрлаш, таҳқирлаш мумкинми, деган савол туғилади. Қолаверса, қонун устуворлигини, жиноят учун жазонинг муқаррарлиги таъминланган жамиятда яшаётган бўлсак, айби бўлса, нега энди масъул органларга топширмайди?

Масаланинг ачинарли жиҳатларидан яна бири — мазкур воқеага гувоҳ сифатида ўша ерда бўлган инсонларнинг (адашмасам, бари эркаклар эди) юз бераётган ваҳший-

ликни совуққонлик билан кузатиб туришлари етмагандай, ўзлари ҳам ожизани таҳқирлаб, камига телефонларига тасвирга олишгани ва ижтимоий тармоқларда тарқатишганидир. Бундай ҳамиятсиз, номард кимсаларга боқиб, «**Хайф сенларга эркаклик**» дегинг келади. Афсуски, айрим блог масъуллари кўпчиликни эътиборини тортиш, обуначиларини кўпайтириш мақсадида воқеага турли, асосланмаган фикрлар, сарлавҳаларни тиркаб саҳифаларига жойлаштирганлар.

Шу ўринда инсонийликни, ўз миллати шаънини унутган ушбу блогерларга бир саволим бор. Ҳали қилган қилмиши учун ҳукми аниқ бўлмаган бир ожизанинг номини қоралаб, шаънини булғашга ким сизларга ҳуқуқ берди? Ахир эрта-индин масала ойдинлашиб, айби борлар жазосини ҳам олар, лекин

сизларнинг интернет тармоқларидаги ўзбошимчилигинингизнинг «меваси» абадиятга муҳрланиб қолади. Бир кун келиб видеодаги аёлларнинг фарзандларига таъна тошлари отилмаслиги ким кафолат бера олади? Шуларни ўйлашганмикин?

Саволлар кўп, лекин, энг аввало, юқоридаги каби ҳолатлар акс этган лавҳаларнинг ижтимоий тармоқларда тез-тез учраб тургани ва бунинг натижасида азал-азалдан кечиримлилик, инсон қадрини улуғлаш, ҳар қандай масалага вазминлик ва адолатлилик билан ечим топишга одатланган, одамохун миллатимизнинг номига доғ бўлиб тушаётганини англаган ҳолда бугун ҳар биримиз ўзимизга шундай саволни беришимиз керак: **«Бизларга нима бўляпти? Қаёққа қараб кетяпмиз?!»**

Муродилло
МАҲМУДОВ.

РАИС СЎЗ СЎРАЙДИ

«МУАММОЛАРИМИЗ ДАСТУРДАН ЧЕТДА ҚОЛЯПТИ...»

Маҳалламиз туман марказидан 40 километр узоқда жойлашган. Шунга қарамай, ҳудудимиз обод, файзли масканлардан бири. Йиғинимизда 8 минг аҳоли истиқомат қилади, асосий машғултимиз — чорвачилик. 100 дан зиёд тадбиркорлик субъектлари фаолият юритади. Номли дафтарларга киритилган барча аҳоли вакилларини рўйхатдан чиқардик. Бунда уларни тадбиркорликка жалб қилдик, кредит олиб бердик, ер бўлиб бердик.

Ҳозирда ҳудудда «Обод маҳалла» дастури амалга ошириляпти. Асосий мақсадимиз — аҳолини 100 фоиз ичимлик суви билан таъминлашга қаратилган. Дастур якунида бунга эришамиз, албатта. Йўл электр энергияси бўйича ҳам камчиликлар йўқ. Маҳалла бўйича одамларнинг қарийб 60-70 гектарга яқин томорқа майдонлари бор. Барчасида иш қизғин. Бу йил пиёзнинг нархи

жуда паст бўлганини ҳисобга олмаса, кўпчилик томорқасидан барака топмоқда.

Муаммоларимиз бор. Энг асосий масала — болалар боғчасининг йўқлиги бизни қийнамоқда. Тўғри, ҳудудда 6 та оилавий уй боғчалари бор, бироқ бу билан 8 минг кишилик аҳолининг эҳтиёжини қондириб бўлмаслиги кундек равшан. Қолаверса, маҳалламиз ўз биносига эга эмас. Мактабда фаолият

юритамиз. Бу, ўз навбатида, қатор қийинчиликларни келтириб чиқармоқда. Энг қизиғи, шундай масалалар борлиги аён бўлса-да, уларни бартараф этиш дастурга киритилмаган. Ҳозирда уларнинг ечими бўйича бошқа чораларни кўрмоқдамиз.

Умар ЖОВУНОВ,
Узун туманидаги «Файзова» маҳалла фуқаролар йиғини раиси.

МЕНДА САВОЛ БОР... ?

Интизомий жазонинг амал қилиш муддати қанча?

— Менга нисбатан интизомий жазо чораси қўлланилган. Унинг амал қилш муддати қанча бўлади?

Нүриддин АЛИҚУЛОВ.
Тошкент шаҳри.

Фаррух ЖЎРАЕВ,
Адлия вазирлиги масъул ходими:

Интизомий жазонинг амал қилиш муддати жазо қўлланилган кундан бошлаб 1 йилдан ошиб кетиши мумкин эмас. Агар ходим шу муддат ичида яна интизомий жазога тортилмаса, у интизомий жазо олмаган деб ҳисобланади.

Интизомий жазони қўллаган иш берувчи ўз ташаббуси билан, ходимнинг илтимосига биноан, меҳнат жамоаси ёки ходимнинг бевосита раҳбари илтимосномасига кўра жазони 1 йил ўтмасдан олдин ҳам олиб ташлашга ҳақли.

«ШУНДАЙ БУЮК ДАВЛАТИ БОР СОҲИБҚИРОННИНГ...»

Миллий давлатчилигимиз илдизи жуда қадимий замонларга бориб етади. Кўхна заминимизда ҳукм сурган салтанатлар, уларнинг ўз анъаналари, давлатчилик тутуми, бошқариш услублари ҳақида кўпдан-кўп маълумотлар етиб келган. Аждодларимиз юртни бошқаришда фойдаланган тажрибалардан бошқа ўлкалар ҳукмдорлари кўп нарса ўргангани, уларни ўз сиёсатини амалга оширишда татбиқ этгани сир эмас.

Айтиш жоизки, тарихимизда яратилган давлатчилик анъаналарининг энг юқори чўққиси буюк бобомиз Амир Темур асос солган салтанат тимсолида намоён бўлади. Унинг юксак мақоми ва мукамал тизим сифатидаги муваффақияти турли даврларда яшаб ўтган сиёсатчилар томонидан тан олинган.

Профессор Тўлқин Алимардоновнинг яқинда нашрдан чиққан «Амир Темур империяси» номли китобида Соҳибқирон бобомиз барпо этган шонли салтанат дунё давлатчилиги тарихидаги улкан ҳодиса сифатида сиёсий-фалсафий жиҳатдан талқин этилади. Асарни ўқир экансиз, унда бу ҳаққоний қараш ҳар томонлама изчил асослаб берилганига гувоҳ бўласиз.

Шуни эътиборга олиш керакки, Амир Темур салтанати йўқ жойдан пайдо бўлиб қолмаган. Унинг илдизи қадимий туркий ҳукмдорлар давлатчилиги анъаналарига бориб тақалади. Турк ҳоқонлиги, Қорахонийлар, Салжукийлар, Мамлуклар, Хоразмшоҳлар ва бошқа

сулолалар амалга кiritган бошқарув таъйинлари мукамалликка асослангани билан аҳамиятли.

Шу маънода китобда: «Қадимги туркий халқларда империя асосини Римнинг ҳарбий ҳукмдорлигидан фарқли ўлароқ, Кенгаш — олий ҳокимият ташкил қилган. Кенгаш хонни сайлаш билан унга ижро ҳокимияти ваколатини берган. Мутлақ олий ҳокимият Кенгаш тасарруфида сақланиб қолган», — дея келтирилган фикрлар эътиборни тортади. Табиийки, ушбу анъаналар Амир Темур давлатининг ҳам муҳим асоси ҳисобланган. Соҳибқироннинг ўзи бунга қурултой, ҳарбий кенгаш, дин пешволари ва олимлар маслаҳати, қарин-

дош-уруғлар ўртасида машварат тарзида таснифлаган.

Асарда таъкидланишича, «Темур тузуклари»да келтирилган давлат бошқаруви ғоялари умумлаштириладиган бўлса, у яхлит ҳокимиятни бошқариш концепциясига айланади. Мазкур концепция эса тўртта умумий йўналишни ўз ичига олади. Булар — салтанат обрў-мартабасини сақлашнинг тўрт қоида, салтанатни тутиб туриш ва бошқаришнинг ўн икки шиори, давлатни мустақил ва ишонч билан бошқаришнинг ўн икки тамойили, салтанат мартабасини ўн икки тоифага боғлаб тузишдир. Сиёсатшунослик фани ибораси билан айтганда, Амир Темур яратган ҳокимият концепцияси «Қадриятлар ҳокимияти» модели сифатида намоён бўлади.

Амир Темур вазирларни тайинлашга алоҳида ёндашганлиги эътиборга сазовор. Хусусан, вазир мақомига аслик, тоза наслилик, ақл-фаросат ва билим, сипоҳу раият аҳволдан хабардорлик, хушмуомалалик, сабр, чидамлилик ва тинчликсеварлик хусусиятларига эга инсонлар муносиб кўрилган. Энг муҳими, ғийбатчи, уйдирмачи, жабр-зулмга ўч, ўзига ёқмаган кишиларни йўқотиш пайига тушган кечки, ҳасадчи, қора ниятли, зоти паст, бузуқи кимсалар мансабга яқинлаштирилмаган ва тайинланган вазирлар ҳам

ҳар доим шу қатъий принципга асосан назорат қилиб турилган.

Амир Темурнинг буюк саркарда сифатидаги доврўғи етти иқлимга машҳур. Бунга у ҳарбий фаолиятда сипоҳ тутиш тизимини мукамал йўлга қўйиш орқали эришган, десак хато эмас. Кўплаб манбалар маълумотида кўра, ҳарбий тажрибалар, тарихда яшаб ўтган кўплаб саркадалардан қолган машҳур ҳарбий санъатлар Амир Темур салоҳияти билан қайта ишланиб, ҳарбий-ташкилий тизимнинг илғор намунасига айлантирилган.

Соҳибқироннинг кўшин ичида лавозим эгаларини тайинлаш масаласига ёндашуви ниҳоятда аҳамиятлидир. Чунончи, Темур бобомизнинг қўшидаги сўзларида бу жиҳат акс этган: «Амр қилдимки, қачонки асл сипоҳилардан иш кўрган, жангу жадал билан суяги қотган ўн киши йиғилса, булардан қайси бирининг шижоати, ботирлиги ортиқроқ бўлса, қолган тўққизтасининг розилиги ва маъқуллаши билан, уни ўзларига бошчи сайлаб, отини ўнбоши деб атасинлар». Ушбу қоида то амир лавозимига бўлган ҳарбий мансабларга тайинлашда амал қилган.

Шундай ҳулоса қилиш мумкинки, давлатнинг энг юқори — амир ул-умарогача бўлган лавозим номзодлари сайлов асосида танланган. Ҳар бир сипоҳ, у қайси ижтимоий табақага эга бўлмасин ёхуд қайси уруғга мансуб бўлмасин, қайси динга эътиқод қилмасин, жасорати ва амалига қараб эътироф қилинган. Бу ҳолат Испания элчиси Клавихони ҳам ҳайратга солган. Чунки Европада ўша пайтларда олий зот герцог, граф, баронлардан ташқари ҳеч ким катта кўшин кўмондонлигига қўйилмаган.

Энг муҳими, Амир

Темурнинг ҳар бир масалада адолат қилишини маҳкам тутганига тан бермай илож йўқ. «Яна ҳукм қилдимки, қайси бир сипоҳий ҳаддидан ошиб, қўл остидаги кишига зулм ўтказар экан, уни тутиб, мазлум қўлига топширсинлар, токи унинг жазосини зулм кўрганлар берсин», — дейди буюк жаҳонгир.

«Агар бизнинг қудратимизга шубҳа қилсанг, биз қурган иморатларга боқ», деган машҳур ибора Амир Темурнинг нақадар буюклигини кўрсатиб туради. Улкан сарҳадларни салтанатига жамлаган Соҳибқирон қудрати нишонси сифатида давлатининг катталигига, ҳарбий юришларда қозонган ғалабаларига эмас, айнан бунёдкорлик ишларига ишора қилади. Мазкур китобда ҳақли равишда таъкидланганидек: «У қуёш тафтида пишган ва хом лойдан қурилган Самарқандни қабул қилиб, Осиё Римига айлантиради. Самарқандни ўзга юртларда кўрган энг гўзал меъморий бинолар билан бирга, олимлар ва файласуфларни ҳам олиб келди».

Биргина Самарқанд эмас, Шаҳрисабз ва бошқа шаҳарларда барпо этган муҳташам иморатлари, борган жойида ободликка эътибор қаратгани Амир Темурни инсоният кўз ўнгида бунёдкор сиймо сифатида гавдалантиради.

Бир сўз билан айтганда, профессор Тўлқин Алимардонов мазкур китобида Амир Темур бобомизнинг ҳар бир ғишти буюклик салоҳияти билан қурилган, мукамал ва изчил тартиб-қоидаларга асосланган давлат соҳиби сифатида барча қирраларини очиб беришга ҳаракат қилган ва бу мақсадга том маънода эришган, десак янглишмаймиз.

Тўлқин ШЕРНАЕВ.

МЕНДА САВОЛ БОР...

ҚАРЗДОРЛИКНИ ҚАНДАЙ БИЛИШ МУМКИН?

— Хорижга чиқиш учун авиакассадан билет олган эдим, бироқ аэропортга борганимда қарздорлигим борлиги сабабли учиб кета олмаслигим маълум бўлди? Бу қанчалик тўғри?

Бахтиёр
ТУРСУНОВ.
Қашқадарё
вилояти.

**Фаррух
ТОШПҲЛАТОВ,
Мажбурий ижро бю-
роси ахборот хизмати
раҳбари:**

— Бундай вазиятларнинг олдини олиш ва қарздорликлар ҳақида маълумотларни билиш қулай бўлиши учун мобил алоқа воситаси орқали Play Market иловасидаги MIB.UZ махсус дастурини юклаб олиш зарур бўлади. Ушбу дастурга уланиш учун, аввало, мобил алоқа рақам киритилиб, сўнг SMS хабарномадаги ҳимоя коди тасдиқланади. Бундан кейин фуқаролик паспортингиз серияси ва рақамлари билан ягона электрон тизимига уланасиз. Мазкур ягона элект-

рон тизимидаги «Қарздорликни текшириш» ва «Республикадан чиқишга чеклов» блоглари орқали сиз мавжуд қарздорликлар ҳамда нима сабабдан чеклов мавжудлиги ҳақида маълумотларга эга бўласиз. Агарда қарздорлик аниқланса, ушбу дастур орқали электрон равишда бартараф этиш имконияти ҳам мавжуд.

Бундан ташқари, Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 21 майдаги 379-сонли қарорига асосан, халқаро йўловчи ташиш хизматлари ижро ҳужжатлари бўйича қарздорлик текширилганидан кейин амалга оширилиши ҳам назарда тутилган.

«ЮТУҚЛИ ГАЗЕТА» АКЦИЯСИ ИШТИРОКЧИЛАРИ РЎЙХАТИ

МАХСУС РАҚАМ*	АКЦИЯ ИШТИРОКЧИСИ:	МАХСУС РАҚАМ*	АКЦИЯ ИШТИРОКЧИСИ:	МАХСУС РАҚАМ*	АКЦИЯ ИШТИРОКЧИСИ:
00001	Рахимов Одилжон Бахтиёрлович	00065	Ахмедов Рустам	00129	Юнусов Жамолiddин Исақулович
00002	Маматқулов Бахтиёр Тошпўлатович	00066	Хужамқулов Турдиали	00130	Азимов Махкамжон
00003	Абдувоитов Шерали Ўразали ўғли	00067	Джураев Акрам Сирманович	00131	«Подшобоғ» маҳалла фуқаролар йиғини
00004	Юнусов Миркомил Ахмаджонович	00068	Жонхурозова Олтингул	00132	Каримова Тамара Атахановна
00005	Бегалиев Абдурасул Анорқулович	00069	Ахмедова Дурдона Асадовна	00133	Асролов Анвар
00006	Маматов Худоёр Тешаевич	00070	Рахманов Рамазон Холикович	00134	Собиров Бахтиёр Содиқович
00007	«Абдулла Қаҳҳор» маҳалла фуқаролар йиғини	00071	Мукумов Тохиржон Наригитович	00135	Рахмонбердиева Роза Норбоевна
00008	Ортиқов Камолидин Каримович	00072	Шаробидинов Илхомжон Абдурахмонович	00136	Худаёров Оллоберди Худайқулович
00009	Каримов Акмал Акбарович	00073	Примов Динмуҳаммед Абдукаримович	00137	Тиллаев Х
00010	Каримов Мухтор Акбарович	00074	Худойқулов Абдулатиф Маликович	00138	Абдуллаев Абдусамат
00011	Носирова Камола Масалбековна	00075	Мирзаева Зулайхо Турдибековна	00139	Кунишев Нурмат
00012	«Шарқ ҳақиқати» маҳалла фуқаролар йиғини	00076	Ахмедов Гулом Содиқович	00140	Олимов Анвар Василий ўғли
00013	Камилова Гулшода Умматқуловна	00077	Каримов Жаҳонгир Ваққосович	00141	Мирзахатам Мирсоатов Курбонович
00014	Битурраев Шухрат Амирович	00078	Пуллатов Умиджон Файзулло ўғли	00142	Тошбоев Шухрат
00015	Сидиков Алишер Абдувалиевич	00079	Яркулов Хаитбой Абдурасулович	00143	Синдарова Мунира Файзуллаевна
00016	Усаров Зухра Нармаматовна	00080	Бўлтаков Муродил Элибайевич	00144	Шайзоқов Жумабек Бозигоглинович
00017	Таджибаев Уткир Бахромович	00081	Абдураимов Кудрат	00145	Тўйембаева Замира Лесбековна
00018	Аллашуқуров Баходир Кучкарович	00082	Султанов Илхом	00146	Мукаррамходжаева Х
00019	Джураев Аброржон Собирович	00083	Расулов Химмат	00147	«А.Қодирий» маҳалла фуқаролар йиғини
00020	Художулова Шоҳсанам Эргаш қизи	00084	Акбаралиев Абдуллажон Тохтамуродович	00148	Ниязметов Олтибай Машарибович
00021	Юсубалиев Жанобил	00085	Досмуратов Сапар	00149	Мамадалиев Хасан Шукржонович
00022	Бойзаков Холмирза Холмуратович	00086	Холбутаев Камолиддин Ибодуллаевич	00150	Холматов Исматуло Халиқович
00023	Абдураззоқова Марҳабо Абдурахмоновна	00087	Жураев Нажмиддин	00151	Алиева Дилфуза
00024	Шерматов Баҳодир Анваржонович	00088	Холматов Умирзок	00152	Нарқулов Абсалом Янгибоевич
00025	Анарқулов Худаяр Худайқулович	00089	Култаев Саминжон Давронович	00153	Абдухаликов Таваккал
00026	Байжигитов Абдувахоб Эржигитович	00090	Худойназаров Аваз	00154	Хурозов Алишер
00027	Махкамов Давлат Давронович	00091	Абдулахатов Мавлонқул	00155	Элмуродов Акмал Араббоевич
00028	Хазиратқулов Баходир Мирзаевич	00092	Норбутаев Гулом	00156	Тоштемирова Касида Салохиддин қизи
00029	Узақов Баҳром Қайюмович	00093	Ашурова Пардахол	00157	Олжаева Ойсулув
00030	Алимухамедов Саттар	00094	Бегалиева Олтиной	00158	Алақулова Гулзода
00031	Ганиев Абдугаппар Исмаилович	00095	Худойбердиева Барно	00159	Нуряхшиева Фарида
00032	Қудратов Файзулла Гайбуллаевич	00096	Рахмонқулов Комил	00160	Ҳақимова Комила
00033	Хушмуратов Шухрат Шерқулович	00097	Рахмонов Журабек	00161	Кушмонова Анор Кобиловна
00034	Шеранов Равшан Турсунович	00098	Тўйчиева Зубайда Латиповна	00162	Примова Нигора Қудратовна
00035	Эсиргапов Маҳмуд Қурбонбоевич	00099	Аллабердиев Улғубек Нишоневич	00163	Рисқулов Эрмонқул
00036	Донишева Нилуфар Абдурахимовна	00100	Эгамбердиева Садокат	00164	Абдураимова Мухаббат
00037	Юсупов Камронбек Комил ўғли	00101	Мамадаминов Улмасжон Ярмахаматович	00165	Эрматова Назокат
00038	Атабекова Адолат Джалаловна	00102	Анорбой Иманқулов	00166	«Хувайдо» маҳалла фуқаролар йиғини
00039	Рахмонова Шаходат Махаматовна	00103	Тошмуротов Урол	00167	Ҳақимова Халима
00040	«Чорбоғ» маҳалла фуқаролар йиғини	00104	Тураева Ширингул	00168	Хайруллаев Шерзод Хамдамович
00041	Мирзаев Нурали Миродилович	00105	Абдуева Мухайе	00169	Жоникүлова Матлюба
00042	Каримов Аскар Акбарович	00106	Аллаева Аноржон	00170	СП Крио-Нукус
00043	Холбаев Шарофиддин Жаркинбоевич	00107	Элмуродов Акмал Араббоевич	00171	ООО «Turan Injining Stroy»
00044	Махкамов Сайфулло Раджабович	00108	Абдумоминов Шукрулло	00172	Умматов Шерали
00045	Қазакова Мухаббат	00109	Кубаев Каримқул Раимқулович	00173	«Ватан» маҳалла фуқаролар йиғини
00046	Холматов Умиджон	00110	Примқулова Хайринисо	00174	«Ватан» маҳалла фуқаролар йиғини
00047	Хужаёров Отабек	00111	Гулназаров Фурқат Додоевич	00175	Умурова Роза
00048	Хужаёров Отабек	00112	Гулназаров Фурқат Додоевич	00176	Яккасарой тумани «Маҳалла» хайрия жамоат фонди
00049	Дусмуратова Лобар	00113	Яркулов Хаитбой Абдурасулович	00177	Давкаров Эсанбой
00050	Абдурасулова Мамалакат Мелиевна	00114	Яркулов Хаитбой Абдурасулович	00178	Махмудов Фирдавс Номозович
00051	Альтмишева Насиба	00115	Абдуллаева Матлюба Мамиржоновна	00179	Хайруллаев Қурбон Мирзабекович
00052	Элмуратов Сапарбой Кураматович	00116	Сохибов Хамрақул Хатамович	00180	Қазаков Немат Қазакович
00053	Тошқулов Жаббор	00117	Қазақбаев Бахтиёр Уразбаевич	00181	Усманов Ином Саидмуродович
00054	Холматов Уразмат Шерулович	00118	Сабилов Юлдашбай Шамуратовис	00182	«Logistik Clearance» МЧЖ
00055	Ҳадиев Асроржон Муродович	00119	Зиёев Жумабой	00183	Абдуллаев Сотиболди
00056	Худайшуқуров Хушвакк Курбонович	00120	Анварова Нафисахон	00184	Назаров Дониёр
00057	Хамроқулов Хидоятулла Кучкарович	00121	Толибов Баходир	00185	Норбутаев Уммат
00058	Мирзабеков Маҳмуд Бахтиёрлович	00122	Абдужалилова Зайнаб	00186	«Катта Ҳасанбой» маҳалла фуқаролар йиғини
00059	Юсупова Санамой	00123	Норжигитов Бобомурод	00187	Миробод маҳалла транзит рақами
00060	Халматов Хайрулла Сайдинович	00124	Нишонев Урол Ботиевич	00188	«Янгиер» маҳалла фуқаролар йиғини
00061	«Афғон» маҳалла фуқаролар йиғини	00125	«Қадрдон» маҳалла фуқаролар йиғини	00189	«Ёшлик» маҳалла фуқаролар йиғини
00062	Эсонбоев Отабек	00126	Бобоев Ахмат	00190	Султонов Абдумажид Абдуазизович
00063	Аскарва Дилфуза	00127	Тошбеков Аброр	00191	Кодирқулов Абдураим
00064	Боймирзаева Озода	00128	Бийматова Нодира Жанибековна	00192	«Bio himoya» У.Б.Х.Х.Л.

*Изоҳ: Акция иштирокчиларига берилган махсус рақамлар жамиятнинг банкдаги асосий ҳисоб рақамига тушган обунга маблағлари кетма-кетлиги асосида белгиланган.

**ҲУРМАТЛИ ЮРТДОШЛАР, АЗИЗ МАҲАЛЛАДОШЛАР!
«ЮТУҚЛИ ГАЗЕТА» АКЦИЯСИДА ИШТИРОК ЭТИНГ ВА АВТОМОБИЛЬ ЮТИБ ОЛИНГ!**

Mahalla

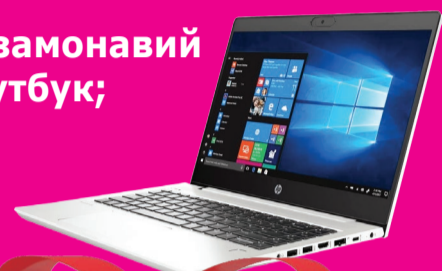
ГАЗЕТАСИГА 2022 ЙИЛ УЧУН ЙИЛЛИК ОБУНА БЎЛИБ, СИЗ АКЦИЯ ИШТИРОКЧИСИГА АЙЛАНСИЗ.

ҲАР БИР ЮТУҚЛИ УЙИНДА

5 та рангли телевизор;

5 та замонавий ноутбук;

5 та кир ювиш машинаси

5 та замонавий музлатгич;

1 та «Nexia 3»
АВТОМОБИЛИ

**КАБИ СОВҒАЛАРДАН БИРИНИ ЮТИБ ОЛИШ
ИМКОНИГА ЭГА БЎЛАСИЗ**

**АКЦИЯДА ИШТИРОК ЭТИШ
ШАРТЛАРИ ЖУДА ОДДИЙ**

Сиз ҳудудингиздаги **БАНК ФИЛИАЛЛАРИДА** ёхуд **ИСТАЛГАН МАНЗИЛДАГИ «Paynet»** шоҳобчаси ва «Click», «Payme» тўлов тизимлари орқали газетамизга **БИР ЙИЛЛИК** обунани амалга оширасиз. Бунда тўлов варақасида туман ёки шаҳрингиз, маҳаллангиз номи ва исм-фамилиянгиз ҳамда телефон рақамингиз **ТЎҒРИ ВА ТЎЛИҚ** кўрсатилиши шарт. Тўлов варақасидаги маълумотларингиз таҳририят томонидан алоҳида **ТАРТИБ РАҚАМИ** билан белгиланади ва мазкур рақамли маълумотлар «Mahalla» газетасида эълон қилиб борилади.

Берилган махсус рақам орқали Сиз ютуқли тиражимизда **ИШТИРОК ЭТИШ ҲУҚУҚИГА** эга бўласиз.

ШОШИЛИНГ!

**ЙИЛ ОХИРИГАЧА ЖАМИ 6 МАРТА
ЎТКАЗИЛАДИГАН ЮТУҚЛИ
ТИРАЖИМИЗНИНГ БАРЧАСИНИ СИЗ ҲАР
ОЙНИНГ СЎНГИ ЯКШАНБА КУНИ СОАТ
17:00 ДА «МАНАЛЛА» ТЕЛЕКАНАЛИНИНГ
«ЮТУҚЛИ ГАЗЕТА» КЎРСАТУВИ ЖОНЛИ
ЭФИРИДА КУЗАТИБ БОРАСИЗ.**

**МУРОЖААТ УЧУН
ТЕЛЕФОНЛАР:** (71) 233-10-92
(71) 233-39-89
(97) 146-02-07

Батафсил маълумот:

https://t.me/Xolis_nazar
<https://www.facebook.com/Xolis-Nazar>
https://www.instagram.com/xolis_nazaruz

УНУТМАНГ, АКЦИЯДА ИШТИРОК ЭТИБ, СИЗ ҲЕЧ НАРСА ЮТҚАЗМАЙСИЗ —

«МАНАЛЛА» ГАЗЕТАСИ ЙИЛ ДАВОМИДА 52 МАРТАБА ХОНАДОНИНГИЗ МЕҲМОНИГА АЙЛАНАДИ!!!

Mahalla

Ижтимоий-сиёсий,
маънавий-маърифий газетаси

МУАССИС:

«Mahalla» nashriyot-matbaa uyi»
масъулияти чекланган жамияти

Ўзбекистон
Республикаси
Президенти
Администрацияси
хузуридаги Ахборот
ва оммавий
коммуникациялар
агентлиги томонидан
2019 йил 24 сентябрда
0019 рақами билан
давлат рўйхатидан
ўтказилган.

Бош муҳаррир
Бахтиёр АБДУСАТТОРОВ
«Mahalla» газетаси муҳаррири
Санжар ИСМАТОВ
«Mahalla ko'zgusi» журнали муҳаррири
Рустам ЮСУПОВ
Саҳифаловчи:
Илҳом БОЛТАЕВ

Таҳририят манзили:
Тошкент шаҳри, Мустақиллик
шоҳкўчаси, 59-уй. Индекс: 100192
Телефонлар:
Қабулхона: 71 233-39-89,
Котибият: 71 237-56-80,
Факс: 71 233-10-73.

Баҳоси келишилган нарҳда.

Газета
таҳририят
компьютер
марказида
саҳифаланди ва
офсет усулида
босилди.

Нашр кўрсаткичи: 148

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Босмахона манзили: Тошкент шаҳри,
Буюк Турон кўчаси, 41-уй. Формати — А-3, 6 босма табоқ, 7780 нусхада чоп этилди. Буюртма Г-718

1 2 3 4 5 6